

n minden
a közönséges
érel, kompakt
lérel fizetendő

yártmányu
ézbutorok

45.-
8.50
11.50
3.50

hzbutorok gyárt
rban. 28048

Z LIPÓT
02. szám
ON 17-01.

AGY

nyí és ujévi
Czélserű és
házi cikkekben,
ujévi és ka-
ajándékokra.
salon, uri, játszó
talok, virágáll-
tászekék, fali
héz sok egyéb
különösen dus
r modern aszta-
itos butorokban
id árak mellett.

ANY J.
toriparos.
ot-körút 26. sz.
és raktár.

etkezési
intézetek, egy-
latok részére
y árjegyzéket
nyen küld a
Ravatalgyár
saság Nagy-
E. 46. 27903 C.

édulákat

Elzalogosított
at, gyöngyö-
at, ezüstöt és
100.000 kor,
ntesen kiváló
és értéket ki-
elem.

RIZIDOR
ereskedő
PEST,
a 8. sz.

TOR

zetésre
ozott időre szolid
edvezőbb áre-
mellett.
lássai szolgál
István
EST, IV.,
rczeg-u. 2.
r sarkán)
raktárban.
0 képpel állított
bárkinék 60 fillér
nko elküldjük

ZEN

B. MINT
IDÉLT FÉNYKÉP

TÁSOK

LETNAGYSÁG
RONÁÉRT
ZPARTUVAL
NAGYSÁGBAN
A SZINES

JKEP

KORONA.
MINDENKÉNT
TÉNYEM.

SSÁG

NYBAN
REHARVITO és
SZETI MŰTÁRSZEM
WITTENBERGER-0-60
AZ 1908. évi PÁROS
SZERZŐKÉNT
AZI KÜLLÖTTÁRSZEM
L. HERESZTTEL és
ÉREMMEL.

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A klerikális hullámvölgy.

Irta: Mezei Ernő.

Néha olyan látszata van a mi közéletünknek, mintha a művelt világnak általános szellemi áramlatai közepett valami elzárt szigetet akarna jelenteni. Gondoljuk mindenki eltalálja, hogy ez a mesés szigetszerű helyzet főképen az egyházpolitikai és felekezeti viszonyok terén alakul ki. Ezen a téren minálunk a klerikalizmust határozott offenzívában látjuk ugyanakkor, amikor köröskörül az európai kultúra világában majdnem mindenütt az állami hatalmak szakadatlan igyekezettel vannak rajta, hogy az uralkodó egyházakkal való százados összekapcsoltságuk bilincseit levessék és a maguk természetes jogosítványait egyenként visszafoglalják. Micsoda harcz folyik mostanában Angliában az iskolák világiasításáért, ugy, hogy alijában megrendítette az ellentálló főrendiházat is.

Még felette mulatságosan is élik magukat bele a mi biztos szigetberendezkedésünk képzelődésébe azok a kezdetleges jezsuita növendékek, kik liberális álczában a segítik a hadakozó klerikalizmust akképen, hogy egyre dörögnek a felekezeti háboruság ellen. Tudniillik ők a felekezetiesség vádjával illetnek minden szabadelvű és korszerű felfogást, bíráló szögletüket csatamezőn pedig olyan furcsán választják meg, hogy egyáltalán nem látják a klerikális hadsereg támadó rohamát, nem hallják dühös lövöldözésüket, csakis akkor ébred fel látó- és hallóképességük, amikor a liberális útegekből a kényszerű visszavölgyözés megindul. Igazán nevetséges szegény magyar szabadelvűségnek manap a felekezeti viszonyok terén a békebontó szerepét tulajdonítani. Akkor, a mikor, mint az egyetlen politika szervezet, melynek kimondottan felekezeti célja és jellege van, a klerikális néppárt nem csak a parlamentbe vonult be, de immár a kormányzati többségnek is jelentős tényezője. Akkor, a mikor az egész országot behorítja a katolikus népszövetségek hálózata, mint a néppárti ecclesia militansnak politikai czélokra mozgósítható hadi létszáma. Szegény magyar liberális nagy ijedtségében még el is hiszi a rádörgött vádat.

Magában véve a sziget-fantáziának gyerekes buborékja az, ha azt hiszik, hogy akárcsak a mi országunkban tartósan szünetelhet az egyházpolitikai kérdések fejlesztése, tartósan megállapodhatik az állam és egyház között való viszonyok átalakulása vagy a felekezeti viszonyok vitatása. Oh bizony, az emberi szellem örök kérdése ez, a modern korszellemnek immár százados evolu-

ciója, legfőbb harcza és érdeke. Folyt ez a nagy pör a maga módján már a középkorban, az egyházi abszolutizmus idején is, a mikor császárok és királyok kardjuk hegyével utasították vissza a pápa föltétlen tekintélyét. Folyik sokszorosán és minden irányban, a mióta előbb a hitszakadás, utóbb a demokratikus forradalmak fölszabadították az emberi lelkiismeretet. A gondolat világában örökké mozgó hullámvonal ez, amelynek van hegye is, völgye is, de mindig előhaladó irányban. Az európai műveltség vezérállamaiban ma mindenütt az antiklerikális irányzat hullámhegye hömpölyög; mi, igaz, hogy ugyanakkor a hullámvölgybe süllyedtünk. Azért mégis hiába képzelik, hogy ezen a ponton a szellemek mozgalmát meg lehet teljesen állítani és a magyar közgondolkodást operencián tuli ősi idillnek lehet elszigetelni. Persze lehetnek idők, kivált nálunk lehetnek, amikor mindenek fölött álló nemzeti érdekek követelhetik meg, hogy a parlamenti pártok egy czélban találkozzanak és ennek biztosítására minden egyéb szemponttól, főképp ellentétes felekezeti szempontjaiktól eltekintsenek. Ilyen idő volt mindenképpen, amikor a nemzet katonai követeléseire a koalíciós pártok nagy harczukat vívták a bécsi udvarral. De a legyőzött kuruczság utolsó tárogatói már rég elhangzottak a parlamenti sikon. Ne tessék hát most ugy értelmezni a híres paktumot, mintha abban a félretett nemzeti követelésekért cserébe a magyar szabadelvűséget megkötozve dobták volna oda a hatalomban osztakozó néppártnak, hadd tiporjon rajta kedve szerint!

Mi ezidőszerint a felekezeti helyzetnek igazi magva? Az 1848. XX. t.-cz. végrehajtása. Hatvan évvel ama dicső törvényhozás után, a mely a modern Magyarország összes alapjait megteremtette, amellet minden alkotásában a nemzetfentartó mérsékletnek és kiegyenlítő bölcseségnek oly tündöklő bizonyosságát adta, ez a törvény nemcsak, hogy végrehajtva nincs, de a mai parlamenti többség olyik szónoka borzadzik radikálisusától és teljességében vérehajthatlannak találja. És ugy találják bizony mindnyájan, hogy azok, hazafiúriások, azok a dicsőített nagy törvényhozók, Kossuth, Deák, Széchenyi, Batthyány, Eötvös s a többiek mind a kiváltságos nemesi törvényhozók, a mi számunkra ezeltől hatvan évvel nagyon korán alkották meg törvényüket és ezért föltétlenül szükséges, hogy most a mi utánunk következők számára végképpen kiküszöböljük a törvény eredeti intenczióját. Gondoljuk csak meg, milyen borzasztó helyzetben volnánk ma, ha nem jön közbe a forradalmi katasztrófa végzete és azok a vak 48-iki radikálisok a törvényber-

letett gondolatot nyugodtan, békésen meg is valószínűsíthetők volna. No de igazán szerencse, hogy legalább ezt a törvényt mint hagyományt, megalkották és csakis ennek következtében a mai törvényhozás, amely folyton az ő szent emlékükből élőszködik, rá van kényszerülve, hogy az ő föltevéseiket is némi részben, annyira-mennyire, számbavegye. Mi telnék ki tőlük, ha ennek a törvénynek lelkiismereti értelme sem léteznék.

Azzal se akarjanak kérkedni, hogy mégis több történik mostanában a felekezeti viszonyok rendezése és az 1848. XX. t.-cz. végrehajtása tekintetében, mint a hosszú liberális uralom alatt. Annak az opportunizmusban sokat vedlett liberális rendszernek a felekezeti kérdésekben tulajdonképpeni elve és elixirje a „quieta non movetur“ volt. Minden érdeklél és kivált minden hatalommal kereste a csendes alkut, békés megférést, viszont legalább nagyobb idők geniúsának megvalósíthatatlan hagyományát érintetlenül hagyta fenn későbbi koroknak. Ez a liberális rendszer utóbb egy pontban fel is adta renyhe a veszteglés elvét, mert a vakmerővé és féktelelné vált klerikális izgatás, mely az egész országban a felekezeti háboruság emésztő lángjait gyújtotta fel, végül is elháríthatlanul arra szorította, hogy a polgári házasság kérdésében teljesen megvalósítsa Deák Ferencz ünnepélyes végső kijelentését. Ma azonban a paktumos boru nagy fülledtségén keresztül világít Apponyi kijelentett szándéka, hogy az 1848. XX. t.-cz. nagy kérdéseit végleg nemzedékeket lekötő erővel már a legközelebbi időben megoldja. Amde mégsem ugy, mint ahogy az eredeti törvényből folynék. Ezzel a kérdéssel meg is indította az általános inzurrekciót. Mindenki láthatja, hogy a klerikalizmus elkapatott mohósága és a parlamenti többség rettentő elvi petyhüdsége mellett elég nagy veszedelem fenyegetheti a liberalizmust. Ez a kiélesedett helyzet követeli is minden érdekelt tényezőitől, hogy biztos választást tegyen és a feltett kérdésre világos felelettel döntsön. Legkevésbé csodálkozunk a protestáns felekezetek szinte viharos mozgolódásán. Ahogy a kérdést számukra eddig megformálták, nekik csakugyan arra kellene felelniök, vajjon a törvényben biztosított örökségüket végleg eladják-e egy tál lencséért. És világosan láthatják mindazok, kik a szellemi szabadság igazságaihoz hűlenekké válni nem akarnak, hogy ha ők ma a nyugvó pontot keresik is, éppen a harcos klerikalizmus az, mely a neki kedvező hullámjárást teljes erejéből továbbveti.

A politika világából.

Budapest, december 4.

A néppárt törekvései.

A néppártnak jó napja volt ma is. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter ma esti beszédében bejelentette, hogy sok mindenben teljesíti a néppárt kívánságait. Ugyanazon a napon történt ez, amelyen a függetlenségi párt régi törzs-blokkja, amely még igazán szabadelvű, a párt hivatalos lapjában fölszólította a néppártot, hogy lépjen ki a koalícióból és menjen ellenzékbe.

A Koczurek-estet használta föl tudvalevőleg a klerikális csoport, hogy ezuttal döntőrohamot intézzenek régi céljuk, a katolikus autonómia olyan módon való elérése érdekében, hogy a vallásalapoknak sok millió értékű vagyont az autonóm egyházköztség kapja meg, ők majd gondoskodnak arról, hogy az egyházi szervezetben megszerezzék a vezetést. Ennek a céljának eléréseért adták ki tehát azt az ismeretes fölhívást, amelyben egyenesen lázítottak a polgári házassági törvények ellen s amely olyan nagy forrongást idézett elő a politika világában. Tegnapelőtt aztán megtörtént a kibékülés. A néppártiak kijelentették, hogy nem volt politikai célzatu a kibocsátott fölhívás s a vihar legalább külsőleg elcsöndesedett. A függetlenségi pártnak régi törzse, amely az igazi függetlenségi tradíciókon nevelkedett, azonban nem nyugodott meg s ennek az elégtelenségnek volt kifolyása az a cikk, amely ma reggel Rátkay László tollából a függetlenségi párt hivatalos lapjának élén jelent meg. A néppárti felhívással és a Koczurek-üggyel foglalkozva, így végződik a cikk:

A néppárt megunta a pártszövetkezés terhét és szabadulni kíván a kötelekből idő előtt.

Taktikai szempontból véve elhatározását, egyenesen is intézi sorsát. (Más dolog persze, hogy illik-e, méltányos-e a szerződésesség.)

Mert fizetésfölemeléssel, katonai terhek szaporításával, annexiókkal, kényes külföldi helyzetek megteremtésével csakugyan nem lehet a népszerűség pünkösdi rózsáit tüzdélni a párt gomblyukába.

A L. Házból.

I. Kulturáznak.

Semmi új nincs a nap alatt. Markos Gyula tart előadást, mint első szónok az ország kulturális és egyházi ügyeiről, ugynevezett eszméket pendít és a nagy nemzeti hivatás gondolatait portálja. Papi ruhában is maga a megtestesült türelmetlenség, hangjában nincs szeretet, ellenben hunyorgató szemében a gyűlölködés mérge látszik. Jobb hiányában a nemzetiségieket támadja s az elnök meg is inti érte, de már későn, mert az általánosan tudott dolgokat, a magyar nevek oláhositásáról és az idegen lélek átültetéséről mind elrecczítálta és felforgatta vele a hegyen ülő románokat. Ebből következők, hogy a beszédet sikerültnek mondják a ferde parlamentben és Markos el is indult a folyosón keresni a maga szónoklatához gratulálókat. Sivár ügyek az ilyenek. A Házban nincs több ember, mint aki beszédre készül, avagy már elmondván penzumát, lesi, hogy hátha akad valaki, aki szavaira reflektálva, az ő nevét a nemzet képviselőinek házában említeni fogja. És továbbá itt vannak a minisztereknél kilincselők s egy páran még, akik czélszerű dolgok felől kérdezősködnek, mint például, hogy a dupla adó levélke, ha azt a jövőre a párt föl hánv

El kell ismerni azt is, hogy a kiválás időpontja is, oka is bravuros ügyességgel van kiválasztva.

A Koczurek kapcsán előrántott egyház-törvények nem rontják el az összeköttetéseket Bécs felé, fölfelé, lefelé pedig pompásan élesztik a szenvedélyeket és újra arany himeket sugároznak a párt kopott ruházatára.

Ki ne rajongna a közös vámért, közös hadseregért, közös bankért, — ha azok egyházpolitikai aranykeretbe vannak illesztve? Igaz-e?!

Végtelenül sajnálom, hogy a néppártot a koalíciónak el kell veszítenie, mielőtt a pártok elvégezték volna vállalt földadataikat.

Végtelenül sajnálom, hogy inkább hallgattak a szenvedély, mint a politikai bölcseség szavára.

A pártpolitika pillanatnyi előnyeire nem szabad feledni a haza sorsát, mely súlyos, nehéz és most a jó hazafiak összetartását kívánja.

Amde a kibocsátott kiáltvány akkora hiba a pártok szövetkezése ellen, a törvények ellen, a szabadelvűség ellen, a függetlenségi párt és alkotmánypárt ellen, hogy annak csak egy enyhítése van.

A néppártnak ellenzékbe kell mennie.

Más megoldás nincs.

Ez a cikk ma délelőtt nagy és általános érdeklődés tárgya volt, különösen Buzáth Ferencnek tegnap esti beszéde után, amelyben igen élesen követelte a katolikus autonómiának néppárti kívánság szerint való megvalósítását. A délelőtt folyamán a függetlenségi párt egy része és az alkotmánypárt nagy elismeréssel szóltak a Rátkay cikkében kifejtett állásponttól, de a néppártiak teljesen háttérben maradtak. A délutáni ülés eseményei aztán megvilágították a néppárt csendes viselkedésének okát. Nem türelmetlenkedtek, mert már tudták, hogy nem Rátkay kivánsága fog teljesülni. Gróf Apponyi Albert kultuszminiszter beszédében ugyanis bejelentette, hogy a katolikus autonómiáról szóló törvényjavaslatot, amely már készen van, a legközelebbi napokban a képviselőház elé terjeszti, s azon lesz, hogy közvetlenül a választói reform elintézése után napirendre kerüljön.

A kultuszminiszternek ez a kijelentése honorálta a néppárt követelését. A néppárt ugyanis kijelentette, hogy nem fogadja el a vá-

lasztói reformot és ellenzéki hajlandóságának kifejezést adott az ismeretes felhívás kibocsátásával. Leszerelési ellenértékül pedig a katolikus autonómiának megalkotását és — ami a fő — a vallásalapoknak állami kezelésben levő másfélzermillió korona értékű vagyonának átengedését követelte. Gróf Apponyi ma megígérte az autonómia javaslatának betervezését, de a néppárt, hogy meggyőződjék, vajjon ez utóbbi kívánsága is teljesített-e, azt kívánta, hogy még a választói jog reformjának tárgyalása előtt terjeszszék be a javaslatot és csak annyit engedett meg, hogy előbb mégis a közvetlenül a választói reform elintézése után

Wekerle Kossuthnál.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt meglátogatta lakásán a még mindig betegeskedő Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert. A két államférfiu közel egy óra hosszat tanácskozott egymással. Politikai körökben úgy itélik meg a helyzetet, hogy a fuzió tárgyában folyó tanácskozások teszik most szükségessé a kormányférfiak egymással való sürűbb érintkezését. Wekerle Bécsben is, Budapesten is a bank dolgában folytat tanácskozásokat. Bécsben még mindig nagyobb akadályokat gördítenek az önálló magyar bank elé. A függetlenségi párt álláspontja azonban ebben a kérdésben változhatatlan és így a Bécsben támasztott állítólagos akadályok nem fogják őt álláspontjának megváltoztatására bírni.

A Magyar Tudósító jelenti: A látogatás alkalmával azokat a törvényjavaslatokat beszéltek meg, amelyeknek letárgyalása fix időponthoz lévén kötve, még ebben az évben elintézendők. Ezek közé tartozik az a törvényjavaslat is, amelyet a mai ülés végén terjesztett be Wekerle miniszterelnök Kossuth nevében „Az ipari tulajdonjog megvédése tekintetében a német birodalommal kötött egyezményről.”

A horvát tartománygyűlés feloszlata.

Politikai körökben ma hire járt, hogy a zágrábi tartománygyűlést legközelebb feloszlatják és az új választásokat egyelőre nem írják ki. Ezt az erélyes rendszabályt a kormánykörnyezetéből így indokolják:

löl, aki nemesak miniszterelnök, hanem egyuttal pénzügyminiszter, aki hallja a rettenetes panaszkodást a kegyetlen adóelhajtások miatt, amihez fogható Tisza Kálmán idejében sem volt. Most is folyton panaszosok mennek a miniszterelnök mellé és amikor Apponyi onnan elköltözködik, távozását ekképpen indokolja:

— Nem azért megyek, hogy a szónokot jobban halljam, hanem hogy azt ne halljam, amit Wekerlénak mondanak. (Mert különben akceptálnia kellene a pénzügyminiszter ama meggyőződését, hogy operai és általában színművészeti kiadásokra nincsen pénze.)

Különben is Markos Gyula már bevégezte mondandóit, az öklét is megmutatta Lukácsiu Lászlónak és most a kormánypárti oldalon a függetlenségi Víz Ferencz mint tanári szakértő prelegál praktikus iskolaiügyi kérdésekről. Nehéz sors. Valamennyien tudjuk, hogy ezek mind igen becses és hasznosan értékesíthető nézetek volnának valamely iskolai értekezleten, ahol direkt a Víz Ferencz témáit tűznék ki napirendre, ám a parlament ideje valamivel drágább, kellene legyen és ha az ország figyelmére pályáznak a szónokok, több eredetiségre és magasabb színvonalra lehetne törekedni.

Máskülönben a rendes délelőttön csak az unalom válhatott általánossá és hiába beszél már Jánoky Madocsányi Gyula és Ballagi Aladár is. Holott éppen Ballagi ma is Ballagi volt

filléres bélyeget kell ragasztani. Egy félórányi ideig minden gukkerrel az exképviselet és parlamenti kültagot, Gabányi Miklóst nézegetik, aki egy piros szoknyás szép fiatal kisasszonyt mulattat a karzaton. Majdnem azt lehetne mondani, hogy a képviselő urak unatkoznak, ha gombaságnak nem tekintenek, amikor tudvalevő, hogy okos és intelligens emberek nem szoktak unatkozni.

Időtöltésből Somogyi Aladárnak a beszédét olvassák, a mi az Országgyűlési Naplóban egész terjedelmében megtalálható s az operai meg a magasabb rangú színművészeti dolgokkal foglalkozik. Felvonulnak mindazon kérdések, amelyek az utóbbi időkben aktuálisak voltak és eltemetettek. Honnan hozta Somogyi Aladár e testnélküli árnyakat és muzsika nélkül a diszharmóniát, pikantéria nélkül a finom pletykákat? Elgondoloznak fölöle, amíg olvassák egyuttal az Apponyi Albert gróf miniszteri nyilatkozatait, amelyekben többek közt azt is kijelenti, hogy az Opera előadásaival s az előadások jövedelmességével megvan elégedve. Emlékezzünk még nem is igen régi időre, amikor a színművészeti dolgokat a képviselőházban Herczeg Ferencz bírálta s ez a beszéd maga egy irodalmi remek volt. Az igaz, hogy akkor a deficitet nem is merték olyan fövedelemnek tekinteni, amivel meg legyenek elégedve.

Gróf Apponyi Albert el is ül Wekerle mel-

A magyar kormány, a legjobb intencziók által vezérelve, a legnagyobb készséggel elfogadja és teljesíti báró Rauch horvát bánnak mindazon javaslatait, amelyek a horvát-szlavon területek gazdasági fellendülését és a lakosság anyagi boldogulását, vagyoni gyarapodását célozzák. De a legjobb intencziók kárba vesznek és a nép anyagi boldogulására irányuló intézkedések nem érvényesülhetnek a koalíció daczpolitikája következtében. Ilyen körülmények között önmagától felmerül az a teljesen indokolt kérdés, vajon megengedhető-e, hogy néhány önző ember terrorizáló hatalmaskodása megakassza egy egész ország fejlődését? És erre a kérdésre a közjó érdekében csak egy válasz lehet: nem, ezt tenni nem szabad, nem lehet. A magyar kormány nem tévesztheti szem elől azt, hogy Horvát-Szlavonország a magyar szent korona birodalmának szoros alkatrésze. Ez az egy ok önmagától indokolja, hogy ezen területek lakosságának anyagi és erkölcsi boldogulása állandó gondoskodása tárgya legyen. És e tekintetben egyetért a horvát-szlavon országok kormányával és elsősorban a bánnal. Egyetért különösen abban a felfogásban, hogy a horvát-szlavon területek gazdasági felvirágzása a magyar birodalom érdeke. Ez a fontos gazdasági és politikai érdek határozottan megköveteli, hogy az utjában álló akadályok elhárítsanak. Ha lehet, békét, alkotmányos uton. De ha ez lehetetlennek mutatkozik, ha kitűnik, hogy a tartománygyűlés működése a terrorizáló elemek lelkiismeretlen munkája által lehetetlenné tétetik, ez esetben előtérbe kell, hogy jusson a „salus rei publicae” követelménye és ennek szem előtt tartásával teendők a célravezető intézkedések.

A választói reform.

Egy híradás szerint gróf Andrássy Gyula belügyminiszter nyolczvan kiválasztott községben próba-összeírást rendelt el a választói jog néhány főbb adataira nézve. A próba-összeírás adatai már beérkeztek és most dolgozza fel azokat a statisztikai hivatal. Az újabb adatok kiterjeszkednek a családi tűzhelyre, a községben való tartózkodás idejére és a középiskola negyedik osztályát végzett egyének viszonyaira. A miniszter, a jelentés szerint, úgy látszik tájékozódást óhajtott szerezni hogy egy esetleges országos összeírás ezekben a kérdésekben milyen eredménnyel végződhet-

nék és hogy volna az legcélszerűbben keresztülvihető.

A tömegsztrájk és a vasutak.

Holnapután tartja a szociáldemokrata párt országos gyűlését, amelyben dönteni fognak a fölött, hogy milyen álláspontot foglaljanak el a választói reformmal szemben és dönteni fognak a politikai tömegsztrájk kérdésében is. A szociálista párt hihetetlen agitációt fejtett ki ennek a gyűlésnek érdekében s az agitáció nem kerülte el a vasutasokat sem. Ezért a kereskedelmi miniszterium a következő rendeletet intézte a m. kir. államvasutak és valamennyi önállóan kezelt vasut igazgatóságához:

A magyarországi szociáldemokrata párt ez évi december hó 6-án tartandó rendkívüli közgyűlése alkalmából felhívást bocsátott ki a munkássághoz, amelyben azt tömegsztrájk rendezésére, illetőleg abban való részvételre szólítja fel.

A szociáldemokrata párt a vasuti alkalmazottak körében is rendkívül izgató tartalmu felhívásokat terjesztett, melyekkel a személyzetet ezen párthoz való csatlakozásra hívja fel.

Mint hogy e párt nemcsak állandóan a legnagyobb mérvű izgatást fejt ki a fennálló állami és társadalmi renddel szemben, hanem azzal a törekvéssel, hogy a vasuti alkalmazottakat tömegsztrájkba bevonja és általában a vasuti szolgálatban feltétlenül szükséges fegyelmet meglazítsa, amely törekvéseinek már eddig is szomorú következményei nyilvánultak meg: tevékenysége a vasuti szolgálat érdekeivel össze nem egyeztethető: az 1907. évi L. t.-cz. alapján 1907. évi augusztus 28-án 58654. szám alatt kiadott vasuti szolgálati rendtartás 29-ik §-a alapján ezennel kijelentem, hogy a magyar szent korona országainak szolgálatában lévő vasuti alkalmazott ezen párt semminemű szervének vagy szervezetének tagja nem lehet.

Ugyanezen alapon nem lehetnek vasuti alkalmazottak tagjai az ugyanezen párt által szervezett „Vasuti munkások szabad szervezeté”-nek, sem pedig semminemű más ily vagy hasonczélú u. n. szabad szervezeteknek.

Kijelentem, hogy ezen tilalom ellen való vétés egyik ismérvének fogom tekinteni, ha vasuti alkalmazott ily szervezetet, vagy szervezeteket támogatásban részesít.

Ehhez képest felhívom az igazgatóságot, közölje minden egyes állandó, vagy ideiglenes alkalmazott-

jával kivétel nélkül ezen rendeletemet azzal a megjegyzéssel, hogy ha netalán az említett párt, vagy szabad szervezet bármely szervének tagja lenne, abból haladéknélkül lépjen ki, azok minden irányu támogatásától szigoruan tartózkodjék, ellenkező esetben az idézett rendtartás 54-ik §-ának 4. pontja értelmében az értesítés vételétől számított 15 nap mulva minden szerzett igényeinek elvesztésével a létszámból minden további eljárás nélkül töröltetni fog.

Az értesítés minden alkalmazottnak vétívvel kézbesítendő, melyet aláírni, illetőleg melyen az értesítés vételét igazolni tartozik.

Felhívom végül az igazgatóságot, hogy ezen rendelet végrehajtását a legmesszebbmenő figyelemmel ellenőrizze, mert immár legvégső ideje, hogy a vasuti szolgálatról minden izgató elem feltétlenül távol tartassék, illetőleg eltávolíttassék.

Budapest, 1908. évi december hó 4-én.

A miniszter helyett:

Szterényi s. k.
államtitkár.

Ez a rendelet, bár a vasuti forgalom rendezésére lebonyolítását és a fegyelmet fenntartását célozza, igen sok izgalomra fog alkalmat adni.

A háborus hírek.

A háborus hírek ma is erősen foglalkoztatják a képviselőket, akik között nagy föltűnést keltett az a hír, hogy december közepén elnapolják a Házát és az eddigi terv szerint csak január huszadikán hívják ismét össze. Nagy érdeklődéssel látták azt is, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök délelőtt az ülés kezdetén hosszabb ideig tanácskozott gróf Andrássy Gyula belügyminiszterrel, aki ma délután Bécsbe utazott. Délután a miniszterelnök hosszabb ideig telefonon tárgyalt gróf Zichy Aladár miniszterrel, aki Bécsből tett jelentést, majd Bolgár Ferenc honvédelmi államtitkárral folytatott hosszú tanácskozást. Mindezek a külsőségek csak megerősítették a háborus híreket, amelyek nyomán több képviselő készül interpellációra. Holnap este Nagy György interpellál az annexió és Achrenthal külügyminiszter külpolitikája dolgában; a jövő szerdán pedig Rakovszky István interpellálja meg a miniszterelnököt a külpolitikai helyzetről. Rakovszky elmon-

Filozófiai állításokat koczkaztatott meg olyan határozottsággal, mintha azok felett vitatkozni se lehetne. Minket például egészen lefegyverezett egy tétele, melyben mikéntha megdönthetetlen igazság lenne, hangoztatta, hogy amikor az emberek tudományos foglalkozása nem oszlott fel speciálítások szerint, akkor az egyes szakokban nagyobb volt a tudás. Amiből az következnek, hogy például a matematikához jobban ért az, aki a klasszika filológiát, az orvosi tudományt, a tanári pályát, az ügyvédséget, az asztalos mesterséget és az erdészetet egyidejűleg gyakorolja.

Igy kulturáskodott egész napon át a képviselőház. Ki lett tőle okosabb? A parlament nem. Ellenben talán a nemzet igen, amelyik megtanulhatja, hogy nagyon sok gondot kell fordítania a kulturájára, ha fejlettebb akar lenni, mint a parlamentje.

Már pedig ez a minimális törekvés, amire igyekeznie kell.

II. Tévedés a nyelvben.

Az esti ülésen Lukácsiu László beszélt, folytatván a szónoklatot, amit a déli ülés végén félbeszakított. Behatóan foglalkozott a vallás- és közoktatásügyi tárca keretébe tartozó dolgokkal és még attól sem riadt vissza, hogy az elnök,

amikor ő a kongruát fejtegette, figyelmeztette, hogy ne prézsmítájon belügyi témáról.

Egyébiránt minden rendben ment volna, Lukácsiu kellőképpen zavarták, amikor egyszer csak egy megdöbbentő gixer esett. Lukácsiu egy francia folyóirathól részeket olvasott fel Apponyi Albert gróf egyik cikkéből és pedig kellemesen folyékony francia nyelven, úgy, ahogy azt Apponyi megírta.

És ekkor a baloldaltól egy képviselő (a neve maradjon titokban) a megbotránkozás zajos és lélekéből fakadó hangján rákiáltott:

— Hallja! Ez mégis disznóság, hogy itt elámul olvas.

Lukácsiu kárörvendő arczal fordult a közbeszóló felé. Az oláhok hangosan kacagtak.

És Apponyi szégyenkezve takarta el az arczát. A megbotránkozó közbeszóló Apponyi Albert grófnak egyik nevezetes és nagyrebecsült támogatója.

* * *

III. A filharmonikus banda.

Apponyi Albert gróf nagy, másfél órás beszédet mondott az esti ülésen.

Beszéde közben azonban részletkérdésekre is kitért és többek közt elmondta a Nemzeti Színház átköltözésének és a Népszínház kibérlésének történetét. A Népszínház személyzetének anyagi dolgairól szólva, elbeszélte Apponyi, hogy

miképpen gondoskodott a Népszínház-Vigopera zenekaráról, amelyik filharmonikus koncerteket rendez és a vidéken igen nagy szeretettel várják. Kiemelte a filharmoniai zenekar előadásainak mivelő és szórakoztató hatását.

Az idealizmust lelkesedéssel pártoló beszéde ekkor egyszerre beleszólt Molnár Jenő a balpárti oldalról, jóízűen, magyarosan:

— Aztán a balpárti ellenzéki kerületekbe is elmenjen ám az a filharmonikus banda!

Egy pillanatra csend, aztán vonaglás, fúfoklás. Majd falrengető, villanyhervasztó, ablakrecsegető kacagás...

Molnár Jenő, aki ezt éppen így akarta, megkacagatta a t. Házát, de úgy, hogy a király se kacagott nagyobb, amikor a felemelt kvótát megkapta és Schäfer Sylvesternek minden sikere elhomályosodott e mögött a dicsőség mögött.

Sőt... Apponyi beszédének sok remek részletét nyomban elfeledték és csak a Molnár Jenő közbeszólása maradt meg.

Legnagyobbakat Lukácsiu László kacagott, akit imént a francia idézetre suitott bohózatos viszhang. Ugy nevetett, hogy majd megszakadt bele. Kirohant a folyosóra. Ott összeesett és a mentők vitték el.

Ad gloriam... kultusz-vita Magyarországon.

dotta a folyosón, hogy komolynak tartja a külpolitikai helyzetet, mert tudomása szerint a Törökországgal megindult tárgyalás megakadt. Még egy értesítést vár és ha az kedvezőtlen lesz, akkor már hétfőn, vagy kedden sürgősen terjeszti elő interpellációját. Rakovszky Béla is készül interpellálni az annexió dolgában, aki ez alkalommal éles támadást fog intézni báró Aehrenthal külügyminiszter ellen. Rakovszky Béla teljes szabad kezet akar biztosítani és ezért előbb ki fog lépni a néppárti körből. Wekerle Sándor miniszterelnök holnap este válaszolni fog Nemes Bertalan szerdai interpellációjára s politikai körökben azt várják, hogy a miniszterelnök beszédében teljesen el fogja oszlatni a háborus híreket.

Budapest, december 4.

A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart, melyen folytatja az 1909. évi költségvetés tárgyalását.

Gróf Andrássy Gyula Bécsben. Több lap azt a hírt közölte, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök ma Bécsbe utazik. Ez a hír — mint a Magyar Tudósító jelenti — nem felel meg a valóságnak. A kormány tagjai közül gróf Andrássy Gyula utazott Bécsbe, aki holnap gróf Zichy Aladár ő felsége személye körüli miniszterrel a magyar kormány képviselőjében résztvesz a svéd királyi pár fogadtatásán.

Küldöttség a kereskedelmi államtitkárnál. Töke-terebes, Gálszécs és a szomszédos Varannó község küldöttsége járt tegnap gróf Esterházy Móricz országgyűlési képviselő vezetésével Sztéryny József kereskedelmi államtitkárnál. A küldöttségben résztvettek gróf Andrássy Géza és Rohonczy Lőrinc országgyűlési képviselők is. A küldöttség a vidék közlekedési és postaforgalmi viszonyainak javítását kérte a kereskedelmi kormánytól. Sztéryny József államtitkár igen szívesen fogadta a küldöttséget és kifejtette, hogy a vasuti beruházások effektuálása annak a vidéknek a közlekedési és forgalmi viszonyainak javítását, meg lendíteni fog.

Gróf Hadik János üdvözlése. Gróf Hadik János államtitkár titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából Abauj-Torna vármegye is üdvözlötte. Az üdvözlő irat így hangzik:

Nagyméltóságú gróf Hadik János államtitkár urnak, Budapest. Államférfiúi erényei jutalmával elnyert kitüntetése alkalmával tisztelettel és örömmel üdvözlö. Nagyméltóságodat Abauj-Torna vármegye közönsége. Öszintévé és bensővé avatja örömlükét a Nagyméltóságod személye iránti ragaszkodás, rokonzás, mely az alkotmányos harcok tüzeiben edződött és az a tudat, hogy értékes közreműködésére vármegyénk közéleté mindig számíthat. Engedje Nagyméltóságod, hogy csatoljam ehhez a vármegye tisztikarának tiszteletteljes üdvözlőlevelét, amelynek minden tagja örömmel látja Nagyméltóságodban jogos érdekeinek jóakaró, igazságos pártolóját. A vármegye közönsége és tisztikara nevében dr. Puky Endre alispán.

Gróf Hadik János államtitkár erre az üdvözlésre ezt a feleletet küldötte:

Nagyságos dr. Puky Endre alispán urnak, Kassa. Örömmel és hálával vettem a bensőségteljes meleg üdvözlőlevelét, melylyel legfelsőbb helyről ért kitüntetésem alkalmából Abauj-Torna vármegye nagyrabecsült közönsége felkeresni szíveskedett. Különösen becsessé teszi reám nézve ezt a megtisztelő megemlékezést, hogy azoktól ered, akikkel való közéleti együttműködésemet mindenkor legszebb emlékeim között fogom megőrizni. Fogadja alispán ur s a vármegyének hazafiai erényekben kipróbált érdemes tisztikara is őszinte köszönetemet. Hadik János.

A zárszámadások. A képviselőház zárszámadásvizsgáló bizottsága ma délután öt órakor Sziklay Ottó elnöke alatt ülést tartott, amelyen a kormány részéről Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter, Popovics Sándor államtitkár, az állami számvizsgáló bizottság részéről pedig Dárday Sándor alelnök és Szukováthy István miniszteri tanácsos vettek részt. Beniczky Elemér előadja az 1906. évi honvédelmi tárca zárszámadásait, amelyeket a bizottság megjegyzés nélkül tudomásul vett. Eber Antal előterjeszi az 1905. évről szóló összjelentést, amelyet a bizottság Hencz Károly és Lányi Mór felszólalásai után stiláris módosításokkal elfogadott. Végül Pleininger Ferenc előadta az 1906. évi igazságügyi tárca zárszámadásait, amelyeket a bizottság megjegyzés nélkül tudomásul vett.

Apponyi beszélt.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, december 4.

A nap eltelt a kultusz-tárca általános vitájával. Markos Gyula, Víz Ferenc, Jánoky-Madocsányi Gyula, Ballagi Aladár, Lukács László, Csitáry Béla, Goldis László, Gyuriss Emil, Pop Cs. István, Szabó István (atádi) szölkak hozzá a magyar kultúra kérdéseihöz. A pontot mind e viták végére Apponyi Albert tette föl egy hosszú, nagy koncepcziójú beszédben, melyben sorra vette minden felszólaló kívánságait. Hosszasabban foglalkozott Návay Lajos beszédével, a ki- nek praktikus eszméi közül maga is többet akceptált. Precizizozta álláspontját újra a nemzetiségi kérdésben, beszélt a népiskolai törvény végrehajtásáról. Véleménye az, hogy a magyar hajlandóságú nemzetiségi vidékeken kell állami iskolák föllállításával erősíteni a hazafias érzést. A rendelkezésére álló eszközökkel csak fokozatosan és nyomról-nyomra lehet az állami iskolák hálózatát kiterjeszteni, azokra a vidékekre kell tehát a fősúlyt fektetnünk, amelyeket meg kell tartani a magyarság számára. A középiskolák reformját is kilátásba helyezte a miniszter, ezt a reformtervet azonban — nagyobb rázkódások nélkül — nem lehet megcsinálni másképp, csak nemzetközi megállapodások alapján. Kilátásba helyezte a miniszter az óvodák szaporítását, az óvóképzők reformját. Azután utólagosan még egyszer rátért Somogyi Aladár tegnapi beszédére. Megvédélmezte a Nemzeti Színház bérleti szerződését s azt a kultuszminiszteri tanácsost, akit tegnap Somogyi Aladár megtámadott. Hosszasabban foglalkozott a kongrua-rendezés, a katolikus autonómia, az 1848:XX. t.-cz. végrehajtásának ügyével. A katolikus papok kongruájáról még ebben az évben benyújtja a törvényjavaslatot; a katolikus autonómiáról a választói törvényjavaslat letárgyalása után, a protestáns egyházaknak az 1848:XX. t.-czikkekhez fűződő s a két protestáns egyház memorandumában felsorolt kívánságok kielégítésére is sor kerül idővel, valamikor, hogyha az államkasszából erre is telik.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Délelőtt.

— Kezdődött tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Szentkirályi Zoltán és Hammersberg László.

Az **elnök:** Megnyitja az ülést.

A vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetése van napirenden.

Élczek, derűltég.

Markos Gyula szólal föl elsőnek. A nemzetiségi kérdéssel foglalkozik. Az oláhok — ugymond — elrománosítják a magyar neveket, Papot Poppá, Lukácsot Lukácsiuvá hamisítják. (Derűltég.)

Lukács László: Markovicsból pedig Markos lesz! (Élénk derűltég.)

Markos Gyula: Vigyázz! Én mindig Markos voltam! (Derűltég.)

Petrogally Oszkár: Ne viccelj! Mi marad a Herkó Páternek? (Zajos derűltég.)

Markos Gyula: Az oláhositásról beszél; a költségvetést elfogadja.

Víz Ferenc: Bizonyítja, hogy a nemzetiségi vidékeken kisebb az analfabéta gyerekek száma, mint a magyar vidékeken. Az eloláhositás és szocializmus veszedelméről beszél és sorra veszi a népoktatás és középiskolai tanítás aktuális kérdéseit, majd arról panaszkodik, hogy a fővárosban sok olyan tanár van, aki üzletszerűen foglalkozik a tanítással. Sürgeti a tanárok fizetésrendezését s a költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Jánoky-Madocsányi Gyula örömet fejezi ki azon, hogy a vita során egy liberális ember, Návay Lajos, nyilatkozott az iskola államosítása ellen. Az iskolába járás kényszerűségét nem kívánja tulságig fokozni,

mert ez sokszor a nép kenyérérdekeibe ütközik. Az 1848. XX. törvénycikk végrehajtásáról szólva, kijelenti, hogy a katolikusok nem kívánnak kedvezést, hanem csupán egyenlő jogokat. Sürgeti a katolikus autonómiát; reméli, hogy az egyházi dolgok rendezése fogja megteremteni az igazi felekezeti békét. Bizik a miniszterben, de bizalmatlan a helyzet iránt. Ha most, hamarosan meg nem csinálják az autonómiát, olyan nagy kérdések tolnak előtérbe, hogy nem lesz rá idő és mód a reformok megalkotására. Ha pedig a miniszter ígéretet nem teljesíthet, akkor lemondana, a katolikusoknak ez nem vigasztalás, ellenkezőleg, egy csapás helyett kettőt jelentene. Kéri a minisztert, nyilatkozzék, mikor szándékozik előterjeszteni a reformjavaslatot? A magyar katolikus papság érdemét bizonyította a lefolyt nemzeti küzdelem, melyben az egész kar helyt állt, mikor azok, akik lehangosabban hirdették a hazafiságot, az erőszak és pusztítás eszközeivé szegődtek. (Élénk helyeslés a néppárton.)

Kéri a minisztert, hogy a katolikus papok kongruáját is mielőbb rendezze. A költségvetést elfogadja. (Élénk helyeslés és taps a néppárton.)

Az 1848. XX. t.-cz.

Szünet után

Ballagi Aladár az 1848. évi XX. törvénycikkéről beszél. Bella Mátyás tegnapi beszédével polemizálva, bizonyítja, hogy Magyarországon nincsenek uralkodó és elnyomott egyházak. Az 1848. évi XX. törvénycikk sürgetői tulajdonképpen a Regnum Marianumot akarták megszüntetni, a katolikus vallást, mint uralkodó vallást detronizálni és a hitfelekezetek közt törvénybe iktatni a teljes vallás egyenlőséget. Kossuth Lajos azonban korlátot állított az egyenlőségnek, amikor a törvényben megtartotta az „uralkodó és bevett vallásfelekezetek” elnevezést.

Figyelmezteti a protestáns egyházakat, hogy vezérek minden nyilatkozatukban elismerték s elismerik, hogy Tisza, mint Bánffy s a többi, hogy az 1848. évi XX. törvényt szösz szerint végrehajtani nem lehet. Az izgató református papok, akik lángoló izgatás tüzét gyújtották meg mindenütt az országban, elfelejtik, hogy mikor Apponyi támadják, megtámadják azokat a protestáns vezérfelekezeteket, akik a mai rendszerhez tartoznak, elfelejtik, hogy mikor Tisza Kálmán református főgondnok volt a miniszterelnök, százezer korona segítséget kapott a protestáns egyház, ma, Apponyi alatt, négy milliót. (Zajos helyeslés és taps.) Ez az összeg meghaladja azt a summát, amelyet a negyvennyolcadiki férfiak szántak a protestáns egyháznak. (Zajos tetszés.)

Azért szólal föl, hogy elítélje a protestáns papok izgatásait s rámutasson, hogy mit tett a protestánsokért a református Tisza Kálmán és mit tett a katolikus Apponyi. (Zajos éljenzés és taps a néppárton.) A nemzetiségieknek s különösen a tótoknak külföldi egyetemre való ösztönléséről szólva, szükségesnek tartja, hogy a budapesti egyetemen tót s más nemzetiségű nyelveknek tanszéket állítsanak, hogy az idegen aiki ifjak is megtalálhassák legmagasabb képzésüket a magyar hazában. (Zajos helyeslés.)

Kifogásolja, hogy a nemzetiségi középiskolák tanárai állami segítséget kapnak, a vizonszolgálat minden kötelezettsége nélkül. Kifogásolja azt is, hogy míg a magyar felekezeti gimnáziumok 10—50 ezer korona segítséget kapnak, a brassói százsz főgimnázium az egyetlen, amely 400.000 korona segítséget kap, (Nagy zaj.) holott még mindig „Kronstädter gimnázium”-nak nevezi magát. (Hosszantartó nagy zaj.) Akkor, amikor a szászok oly rengeteg vagyonnal rendelkeznek és annyi elsőbbségük van a Bach-korszakban szerzett érdemeikért: nem tartja megokoltnak azt a rendkívüli támogatást s nem is szavazza meg. A költségvetést elfogadja. (Zajos éljenzés és taps. A szónokot igen sokan üdvözlöik a néppártból s a függetlenség pártból.)

Lukács László nemzetiségi szempontból bírálja a költségvetést, amely szerinte sovíniszta magyar célt szolgál. Panaszodik, hogy a Lampel-féle könyvkereskedés vallást gunyoló tankönyveket ad ki. A közoktatásügyi politikába egy rossz szellem vette be magát, amely már a tanítókat is megméltelyezte. Ez a sovíniszta politizálás szelleme, amely a szabadkőművesség forrásából fakad. Apponyi tehát a szabadkőművesség malmára hajítja a vizet, pedig az egész nevelésével ellentétben áll. Ki biztosít, hogy holnap egyenesen a páholyból nem jön egy új kultuszminiszter?

Az **elnök** két órakor délután 4 óráig szünetet ad.

Délután.

— Kezdődött négy órakor. —

Elnök: Rakovszky István.

Lukács László folytatja két órakor félbeszakított beszédét. Románnyelvű állami gimnáziumot, kereskedelmi és polgári iskolát és románnyelvű egyetemet követel. (Zaj és derűltég.) A két meglévő egyetem a magyar fajt szolgálja. Hogy az állam a román gyermekeket nem neveli saját anyanyelvén, az csak az analfabéták számát növeli. Panaszodik, hogy a katolikus egyházat mellözik a többi felekezet javára. Megáll a katolikus ember esze a Buzáthi Ferenc beszédére. Hát a katolikus társadalom má

ütözik. Az szólva, ki kedvezést, a katolikus dolgok rendezési békét, melyet íránt. az autonóm térbe, hogy megalkotására. Eljésithetvén, am vigasztalót jelentene. szándékozik magyar katonai nemzeti állt, mikor hazafiságot, ítétek. (Élénk

papok konvetést elfon.)

XX. t.-cz.

ényezikről polemizálva, nek uralkodó törvényezik mot akarták alkodó val törvénybe suth Lajos nek, amikor és bevett

hogy ve k s elismeky az 1848. nem lehet. oló igaztásan, elfelejtámadják mai rend-Tisza Káliszterelnök, stáns egy- os helyes- a summát, szántak a

és papok protestán- tett a ka- (egypárton.) ak külföldi kiségesnek más nem- hogy az gasabb ki- veslés.) iskolák ta- onszolgálat t is, hogy —50 ezer főgimná- segítséget ronstädter artó nagy- g vagyon- a Bach- rtfja meg- m is sza- os eljen- ik a nép-

ól bírálja magyar ampel-féle veket ad szellem megmété- amely a i tehát a pedig az y új kul-

elbeszaki- mot, ke- vü egye- meglévő állam a elvén, az aszkodik, i feleke- a Buzáth om máz

csak ígéretekben táplálkozik? Követeli az egyházpolitikai törvények revízióját s a felekezeti különbségről szóló törvény eltörlését. Híve a szabad egyház, szabad államban féle elvnek. Az egyházi kinevezéseknél számbaveszik a politikai előéletet. Most a függetlenségi pártot szerzett érdemek többet jelentenek, mint az egyház érdekében tett legnagyobb szolgálat. Az utonómiaival politikai játékokat folytat a kormány. XIII. Leónak egy nyilatkozatát idéztél, amelyet ő maga hallott a pápa szájából, aki szerinte azt mondta, hogy a magyar papság vagyomának megmentése céljából elaludja a jogait.

Felkiáltások: Ezt nem hiszszük el!
Lukács László: A zsidói főszolgabíró emgönja tiszteletreméltó lelkészek kongruáját alaptalan vádak alapján. Közigazgatási panaszokkal hozakodni elő.

Az elnök: Figyelmezteti, hogy ne kalandozzon el a tárgytól.

Lukács László: Tánadja Apponyit a külföldi lapokba írott cikkei miatt.

Az elnök: Megvonia Lukácsról a szót.

Csitáry Béla: A nemzetiségek panaszokhoz amiat, hogy mi magyarok anyanyelvüket el akarjuk kobozni. A felvidék hazafias tót népet csak úgy lehet megtartani hazaszeretben, ha megbízható magyarok mennek a tót nép közé. Nincs az országban olyan iskola, ahol nemzetiségeink anyanyelvét meg lehetne tanulni. Tótnyelvűi katedrát követel az egyetemen. A tót nyelvet el akarják cseszesíteni. A katedra felállításával éket verhetünk ennek a mozgalomnak a sikerére.

Az elnök: Bejelenti, hogy Maniának a házszabályokhoz megadta a szót.

Maniu Gyula támadja az elnököt, hogy nem jogosan vonta meg Lukácsról a szót. Tiltakozik az ellen, hogy a szólásszabadságot így megszorítsák.

Hock János kifejti, hogy az elnök helyesen alkalmazta a házszabályt, de kéri az elnököt, hogy hasonló esetben indokollással kísérelje azt, hogy miért vonja meg valakitől a szót.

Az elnök: A házszabályok szerint ő már két figyelmeztetés után megvonhatja valakitől a szót. Ezuttal megvárta a negyedik figyelmeztetést, tehát feltétlenül jogosan járt el.

Goldis László: A görög-keleti lelkészek kongruarendezéséről szól. Szerinte ezek a lelkészek a magyarokkal szemben rövidesen szenvednek.

Gyuriss Emil: A felvidéki tanítók fizetésrendezését sürgeti.

Pop Cs. István: A román tanítók állítólagos üldözéséről panaszok. Határozati javaslatot nyújt be a nemzetiségi szepmívészet segélyezéséről.

Szabó István (atádi): Az egyházi javak ellen irányuló törekvések ellen beszél. Félreértések vannak, ezeket el kell oszlatni.

Apponyi beszéde.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! Csak néhány hónap választ el az utolsó költségvetés tárgyalásától (Halljuk! Halljuk!) és ez a körülmény talán felment engem attól, hogy a réam bizott oktatási ágnak minden részletére kiterjedő, ugynevezett programbeszédet mondjak el. En is tehát csak a vita anyagát akarom lehetőleg röviden reassumálni és remélem, hogy felszólalt t. képviselőtársaim mindegyike felszólalására meg fogja találni a választ és visszhangot azokban, a miket elmondandó lesznek. (Halljuk! Halljuk!)

Kezdem a népiszkolai ügynél és itt talán méltán fűzöm beszédemet ahhoz a nagyérdemű felszólaláshoz, amelyet Návay Lajos t. barátomtól e téren hallottunk, aki nagykorú tapasztalások alapján és igen nagy gyakorlati érzéssel szólott ehhez a tárgyhöz. Mielőtt erre a térére öt követném, legyen szabad a t. Ház figyelmét felhívnom arra, hogy én is teljesen át vagyok hatva attól, hogy a törvényeknek hatályossága azok végrehajtásának precizitójától függ és azért bizonyos tartózkodással kell, hogy vegyük azokat a panaszokat, amelyeknek némelyikét most a Ház ezen oldaláról, érve a nemzetiségi képviselőket, hallottunk. En el vagyok arra határozva, hogy a törvényt és semmi egyebet, mint a törvényt, teljes erőlylyel, de igazságosan végrehajtsam. (Általános helyeslés.)

A mi a törvény végrehajtásának preventív oldalát illeti, és arra nagy súlyt fektetek, úgy itt a segéd-tanfolyagok állások szaporítását kell felemlítenem, amelyekből már a múlt évi költségvetésbe 40, a mostaniba pedig 20 újabb állást állítottam be, s már eddig is a beállított 40 új segéd-tanfolyag működik és megmutatták, hogy úgy mondom, az iskolák ellenőrzésében egészen új, friss, lendületes szellem jutott érvényre.

Hanem az bizonyos, hogy az önkormányzati tényezőknek tevékeny közreműködése nélkül ezen a téren teljesen boldogulni, tökéletes eredményt elérni lehetetlen lesz. És teljesen igaz van Návay t. barátomnak, mikor arra figyelmeztet, hogy ezen a téren mily hiányok vannak. Igen termékeny és figyelemreméltó gondolat az, amit t. barátom mondott, hogy a járási önkormányzat a közoktatás terén is léte-síttessék.

Apponyi ezután az iskoláztatási kényszer fokozottabb érvényesítéséről, az iskolaadó szigorúbb behajtásáról, az ifjúsági egyesületek felkarolásáról,

szünidei tanfolyamok berendezéséről beszélt, Návay beszédével kapcsolatosan, majd így folytatja:

A népiszkolai kérdéssel kapcsolatosan Nagy Sándor felhívta figyelmemet az újonnan alakítandó állami iskolák elhelyezésének fontos kérdésére. Miután csak fokozatosan állíthatjuk fel ezeket az iskolákat, éppen azért nagy, lelkiismeretes gondot fordítok arra, hogy a lehető legjobb szemeljük ki azokat a helyeket, amelyekben a segítség legsürgősebb. Természetesen az, hogy itten egyes tévedések és hibák elő ne forduljanak, kikerülhetetlen. Nagyban és egészben azok szerint a princípiumok szerint járunk el folyton, amelyek már ismételt volt szerencsém itt kifejteti, hogy különösen oda iparkodunk menni, ahol a jóakaratot már látjuk és találjuk (Élénk helyeslés.), ahol az áldozatkészséget és a nemzeti irányú oktatásra a fogékonyt már látjuk. (Élénk helyeslés.) E tekintetben nemcsak a magyarajku vidékeken létesítünk — ámbár ott is létesítünk és pedig a lehető legnagyobb kiterjedésben — állami iskolákat, hanem elme-gyünk a nemzetiségi vidékre és ott, ahol erre fogékonyt látunk, létesítünk ilyen iskolákat. P. o. Máramaros vármegyére nézve 150 állami iskolának létesítését határoztam el s legközelebbi feladatommak tekintem a Gyuriss Emil t. képviselőtársam által fel-említett Trencsénmegyének és egyáltalában a morva határszélnék a gondozását, ahol nekünk egy erős szellemi határvidéket kell felállítanunk.

Hasonlóképpen felhozta Nagy Sándor barátom a magyar nyelv tanítási tervének hiányát. Hát ez a hiány most már nem létezik, t. Ház. Egy ideig el-tartott, míg a nem magyarajku népiszkolákra nézve a magyar nyelv tanítási terve és a hozzávaló módsze-res utasítások elkészültek és pedig azért tartott ez sokáig, mert nagyon megrágtuk, nagyon megfontoltuk a dolgot. Ezek a legkisebb részletekig menő módsze-ri utasítások szétmentek az országba.

Már most a népiszkolákkal kapcsolatosan merült fel sok régi és csak felelevenített és némely új ki-fogás a t. Házban azon oldaláról, ahol a nemzetiségi képviselő urak ülnek. Azt az elvi kontroverziát, ame-lyet minden költségvetési vitánál megújítanak, hogy t. i. a nem magyar anyanyelvű népoktatás pedagógiai nonsens és aztán hogy az anyanyelvű oktatás mellett a magyar nyelvnek tanítása meg nem kívánható, leg-alább nem abban a mértékben, mint ezt a törvény megkívánja — mondom, ezt az általános kontrover-ziát nem tudom hányadszor eloszlattam, abba bele-menni nem is akarok. (Helyeslés.)

Szintén előkészületben van az ovónőképzők re-formája, mert ezen a téren nincsen helye experimen-tálásoknak.

Abból a czélből, hogy a különböző miniszteriu-mok közt szétszórt szakiskolák közt kontaktus te-remtessék, anketet hivatam össze; a kormány nagy elfoglaltsága miatt azonban eddig nem volt alkalom ennek az értekezletnek a megtartására.

Vizy képviselő ur annak a véleményének adott kifejezést, hogy mit tanulhatna a mai fiatalság az alacsony erkölcsű görög és latin iroktól. (Derültség.) En nem vagyok ezen a véleményen. A középiskolák reformjánál nemzetközi megegyezés nélkül fontosabb lépést tenni nem lehet. Nézetem szerint a közép-iskolák célja az, hogy a növendékeit minél töké-letesebben készítse elő a gyakorlati élet számára.

Szabó Istvánnak felelve kijelenti, hogy a testi nevelés fontosságát kellően értékeli. A tornatanítást reformálni kell és intenzívebbé tenni. Vissza kell még térnie Somogyi Aladár tegnapi beszédjének egy részére, mely tegnap a zajban kikerülte figyelmét. Erre vonatkozólag Apponyi a következőket mon-dotta:

Somogyi nem csak a miniszterium egyik állam-titkárját, hanem egy másik osztály vezetőjét is, nem mondom, hogy megtámadta, de figyelmeztette bizonyos támadásokra, amelyek ezen tanácsos ural szemben megjelentek egy olyan lapban, amelynek létezéséről nekem, megvallom, a tegnapi napig tudomásom sem volt. (Derültség.) Azt kérdezte, szándé-kozzom-e a vizsgálatot megindítani ezen támadások alapján és ezen kérdést tisztázn.

Hát, t. képviselőház, én osztozom gróf Andrássy Gyula t. barátomnak abban a szenvedélyében, amelynek ő a minap egy interpelláció alkalmával kifejezést adott, hogy mindent, ami szennyes, mindent, ami gyanus, kiirtson a maga hatáskörében. De meg-vallom, hogy az a támadás, amelyre t. képviselő-társam célzott, engem sem arra nem indít, hogy bi-zalmam az illető megtámadott osztályvezető ellen a legkisebb mértékben is megindogjon. (Élénk helyeslés.) Azon egyszerű oknál fogva, mert akkor nekem is magam ellen parlamenti vizsgálatot kel-lene kérnem, (Derültség.) akkor Kossuth Ferencz t. barátomnak is parlamenti vizsgálatot kellene maga ellen kérni, (Derültség.) mert ott, abból a forrásból mindnyájunkra nap-nap után olyan vádak szórótnak, (Ugy van!) hogy semmi dolga sem volna édes mind-nyájunknak, mint magukat folytonosan tisztázn. (Igaz! Ugy van! Derültség.)

Ezután a filharmóniai társaság ügyében előadja, hogy a régi Népszínház zenekarából alakított a Nemzeti Színház számára új zenekart, melynek program-májába vette a klasszikus zene népszerűsítését különö-
sen vidéki városokba.

Molnár Jenő: Azután ellenzéki kerületekbe is el-
jöjjenek azok a bandák!

Apponyi: Ez azonban a filharmóniai társaság ér-
dekeit nem érinti!

A Nemzeti Színház bérletügyét illetőleg Appo-
nyi ezeket mondotta:

Miután Somogy Aladár t. képviselőtársam érin-
tette a Nemzeti Színháznak a Népszínházba költöz-
ködését is, azzal kapcsolatosan, hogy az ő értesü-
lése szerint igen jónevű és komoly építővállalkozó
tervet adott volna be, amely szerint 400.000 koroná-
ból építette volna fel a színházat, én csak azt mond-
hatom, hogy egy terv ideiglenes színház építésére
csakugyan beadott, én annak részleteire most nem
emlékszem, mert olyan időben jött kezeimhez, ami-
kor a másik megoldás jóformán már fait accompli
volt, de ha nem lett volna is, nagyon jól tudom, hogy
annak a másik tervnek megvalósításával nem fog-
lalkoztam volna. Először képzelhetetlen és itt t. kép-
viselőtársam bizonyára tévedésben van, hogy 400.000
koronából valaki ideiglenes színházat tudjon felépi-
teni. De lett legyen bár egy másik, még jutányosabb,
mint a népszínházi költözködés, én abból az okból,
melyet már tavaly, a nyári szünet előtt elmondtam,
nem foglalkozhattam volna vele, mert minden ilyen
terv azzal járt volna, hogy még legalább egy időnyen
át a jelenlegi Nemzeti Színházban kellett volna foly-
tatni a drámai előadásokat, vagy pedig azokat meg-
szakítani.

Miután Vlád Auréllal szemben bizonyítja, hogy a
román egyházak számarányuknál nagyobb mérték-
ben részesültek segélyben, a katolikus autonómia-
ról és az 1848:XX. t.-cz. végrehajtásáról így nyilat-
kozott:

Mindezekre a kérdésekre összefoglalólag le-
gyen szabad válaszolnom. (Halljuk! Halljuk!)

Ami először illeti a katolikus klérus kongrua-
rendezését — érte ez alatt az 1898:XIV. t.-czikk-
nek ő reájuk való kiterjesztését — ezt egy novel-
láris törvényjavaslat alakjában akarom teljesíteni és
erre nézve a kormány kebelében a megegyezés
már megvan. Ezt a novellát még ebben az évben
szándékozom benyújtani és pedig mindenképen úgy,
hogy annak a kongrua-kiegészítésre vonatkozó in-
tézkedései visszamenőleg az 1908. év január 1-étől
érvényben legyenek. (Élénk helyeslés.) Így volt ez
érte a kormánynak egyéb nyilatkozataiban és
ezekért helyt állók; hogyha különböző körülmé-
nyek folytán, amelyek nagyrészt nem tőlünk függ-
tek, a kongrua-törvény benyújtásával eddig kés-
tünk is. Mindazok a főbb kegyuri intézkedések, ame-
lyeknek ezt meg kellett előzniök, megtörténtek ép-
pen most, úgy, hogy most már semmi sem áll utjá-
ban annak, hogy a katolikus klérus ezen rendkívül
igazságos és méltányos igényei, amely klérus —
ezt úgy hiszem, el lehet mondani s ezt az ország
előtt is ki kell jelenteni — példás türelmességgel
várta azok teljesülését, anélkül, hogy zavart idé-
zett volna elő (Ugy van!), teljesezésbe menjenek
azzal a novellával, melynek lényege az lesz, hogy
az 1908. kongrua-törvénynek összes intézkedései a
katolikus lelkészekre kiterjesztetnek. (Élénk helyes-
lés.) Egyszermind azonban annak a kongrua-tör-
vénynek némely égető hiányait már ugyane novel-
lában akarom javítani, amint ennek tartalmából a
Ház a legközelebbi időn belül meg fog győződni.
(Élénk helyeslés.)

A továbbiakat illetőleg folyamatba akarjuk tenni
az 1848:XX. t.-cz. 6. §-ának — amennyire azt úgy le-
het nevezni — teljes végrehajtását a protestáns egy-
házakat illetőleg. Ismétlem, amennyire azt úgy lehet
nevezni, mert a teljes végrehajtásig sohasem fogunk
eljutni, mert hiszen a szükségletek egy variabilis
mennyiséget képeznek (Igaz! Ugy van!) és pedig ab-
ban az értelemben a protestáns egyházakat illetőleg,
hogy a közös bizottságok memorandumában foglalt
azon kívánalmakat, amelyek ebben a most már meg-
állapított 3,320.000 koronában nem találunk kielégi-
tést, az éveknek bizonyos sorára megosztva, szintén
honoráljuk, szintén ki fogjuk elégíteni, az állami
pénzügyek által megengedett tempóban. Erre nézve
is törvényhozási biztosítékot kívánok nyújtani ép-
pen úgy, mint az eddig már megállapított segélyre
nézve. Különösen a lelkészi kongruának — ezt már
aztán természetesen az összes felekezetekre kiterje-
dőleg — a mai kornak és az általános igényeknek
megfelelőbb rendezését, a korpótlék-rendszerre fek-
tetve, szintén munkába akarjuk venni és az évek bi-
zonyos sorára felosztva, mint ahogy az 1908-iki ren-
dezés történt, szintén keresztül akarjuk vinni. (Élénk
helyeslés.) Ezekkel egyidejűleg be fogom nyújtani a
katolikus autonómia létesítésére vonatkozó, már kész
és a kormány kebelében teljes megállapodással el-
fogadott törvényjavaslatot és ez erre vonatkozó kor-
mányzati intézkedésekről szóló jelentéseket is. (Élénk
helyeslés és éljenzés jobbfelől.) A lelkészi kongrua-
novellától eltekintve, amelyet, mint mondtam, még
ez évben óhajtunk benyújtani és tárgyalni, eze-
ket a többi javaslatokat mindjárt a választási re-
form megalkotása után akarjuk a Ház által tárgyal-
tatni, hogy ha a Ház bölcsesége ebben minket támo-
gat. (Helyeslés.)

Ezen az uton tényleg iparkodunk tőlünk telhető-

leg minden méltányos igénynek, minden méltányos kívánalomnak, a jogegyenlőség szellemének teljes érvényesítésével eleget tenni. Ohajtjuk a kirívó egyenlőtlenségeket kiegyenlíteni.

Ha különben politikai véleménykülönbség választ is el bennünket, ebben a nagy kérdésben méltóztatassék engemet, nehogy ezt a sokszorosan széttagolt nemzetet még vallásilag is szétkülönbítsük, támogatni. És ezzel ajánlom a költségvetést elfogadásra. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.)

A tárgyalást ezután megszakítják.

Wekerle Sándor beterjeszti az ipartulajdonjog becikkelyezése tárgyában tett jelentését. Az ülés vége 7 óra 45 perczkor.

Budapest, december 4.

Az ipari tulajdonjog oltalma. Wekerle Sándor miniszterelnök a beteg Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter helyett ma a képviselőház ülésén törvényjavaslatot terjesztett be a Németország az ipari tulajdonjogok kölcsönös oltalmára 1908. november hó 17-én kötött egyezmény becikkelyezéséről. A törvényjavaslat szerint a szerződő felek egyikének területén előállított áruknak a másik területre való bevittele nem vonhatja maga után a már megszerzett oltalom elvesztését, még abban az esetben sem, hogy ha az mustrára vagy mintára vonatkozik. Szabadon használható árujegyekül nem tekintik egyik fél területéről való közhatalosági czimert a másik fél területén. Azok a mustrák és minták és azok a védjegyek, amelyeknek részére német állampolgárok Magyarországon oltalmat kívánnak szerezni, a budapesti kereskedelmi és iparkamaránál jelentendők be. Azok a találmányok és védjegyek pedig, melyek jelen egyezmény hatályba lépésének időpontjáig az egyik szerződő fél területén be voltak jelentve és három hónapon belül a másik fél területén is bejelentik, elsőbbségi jogot élveznek. Az egyezmény zárjegyzőkönyve még megállapítja azt is, hogy a védjegyre és közhatalosági czimerre vonatkozó rész nem érinti a belföldi törvényhozásnak azokat a rendelkezéseit, melyek az állami jelvényeknek jogosulatlan használata ellen irányulnak és az az oltalom pedig, amelyet Magyarországon a magyar koronának jellegzetes külalakjára való tekintettel biztosítottak, semmiféle más korona ábrázolására nem terjed ki. A törvényjavaslathoz terjedelmes indokolás tartozik, valamint a szerződésnek németnyelvű szövege is.

Mentelmi ügyek. A képviselőház mentelmi bizottsága — mint már jelentettük is — legutóbbi ülésén harminczöt mentelmi esetet tárgyalt le. Az ezekről szóló jelentést ma osztották szét a képviselők között. A mentelmi ügyek legnagyobb részét a horvát képviselők ellen beadott feljelentések szolgáltatták s ezek közül is kiváltképpen Magdics Péter, akinek tizenhét, Harambatics Ágoston, akinek négy és Zagorac István, akinek három esete foglalkoztatja a bizottságot. Magdics Péter a „Hrvatska“ és a „Nase Pravice“ című horvát lapok hasábjain követett el többrendbeli rágalalmazást és becsületsértést, melyek miatt a rágalalmazási és becsületsértési pörök egész tömkelegét indították el. A bizottság Magdics Péter mentelmi jogának az összes esetekben való felfüggesztését ajánlja. Harambatics Ágoston (sajtó útján elkövetett becsületsértés), Barcsics Erazmus (becsületsértés), Zagorac István (sajtó útján elkövetett becsületsértés), Tuskán Gergely (sajtó útján elkövetett becsületsértés), Popovics Dusán (sajtó útján elkövetett becsületsértés) mentelmi jogának felfüggesztését szintén javasolja a bizottság. Nyolcz esetben magyar képviselők mentelmi jogáról volt szó. Ezek: Polónyi Dezső, Markbreit Gyula, Ivánka Imre, Gyuriss Emil, akik ellen párbajvétség miatt érkezett feljelentés. A bizottság a mentelmi jog felfüggesztését javasolja. Markos Gyula (nyomtatvány útján elkövetett becsületsértés) és Szikcsák Ferencz (sajtórendőri vétség) a felfüggesztést, Hentaller Lajos esetében azonban azt javasolja a bizottság, hogy a képviselő mentelmi jogát ne függeszszék fel. Hentaller ugyanis tavaly azt írta Vörös László volt kereskedelmi miniszterrel, hogy kétszáz ezer koronát elsinkófált, de más becsületsértő kifejezést is használt ellene. Vörös László ezért rágalalmazás címén vádat emelt Hentaller ellen. A bizottság ebben a dologban úgy ítélte, hogy mivel az inkriminált kifejezés Vörös Lászlónak, mint volt kereskedelmi ügyvivőnek működésére vonatkozott s így az politikai természetű és mivel Hentaller kijelentéseit mint a zárszámadási bizottság volt elnöke a rendelkezésére álló adatok alapján tette, ebben az esetben zaklatást lát és a Háznak azt javasolja, hogy Hentaller mentelmi jogát ne függeszszék fel.

A nagyhatalmak tiltakoznak.

— Ujabb csapatszallítások. —

Budapest, december 4.

A hadvezetőség a mai nap folyamán folytatta a katonai szállításokat az anektált tartományokba. Mi sem természetesebb, minthogy e katonai intézkedések nagy feltűnést keltenek külföldön és ha egy londoni táviratnak hinni lehet, Oroszország, Franciaország és Anglia interveniálni fognak Bécsben e készülődések ellen. Szerbiában már ugylátszik a józanabb felfogás kezd tért foglalni és a szerb államférfiak nyilatkozatai azt árulják el, hogy Belgrádban most már nagyon kis rekompencziókkal is megelégednének. Nem lehetetlen, hogy a szerbeket észretérite a monarchia komoly hadikészülődése.

Nagy meglepetést keltett egész Magyarországon, hogy eddig majdnem kizárólag magyar zászlóaljakkal erősítették meg nemcsak a tizenötödik hadtestet, hanem a zárai katonai parancsnokság területén fekvő helyőrségeket is, pedig Dalmáciába igen könnyen küldhettek volna csapatokat a gráci hadtest területéről. Ezt az eljárást még az sem tenné indokoltá, ha a hadvezetőség komoly eshetőségre számítva, bizalmát a magyar vitézségbe helyezi.

Mai híreink a következők:

A tiltakozás.

A „Daily Telegraph“ párisi tudósítója azt állítja, hogy Anglia, Franciaország és Oroszország a jubileumi ünnepek után Bécsben barátságosan, de határozottan fel fognak szólalni ama fenyegető előkészületek miatt, melyeket Ausztria-Magyarország a monarchia déli határán egyre fokozódó mérvben tesz. Báró Aehrenthalnak egy ilyen lépés ellen nem lehet kifogása, mert az ő kívánságára Belgrádban is hasonló előterjesztéseket tettek.

A csapatszallítások.

Az elmúlt éjszaka különböző ezredekbeli csapatok érkeztek Fiuméba, melyeket az Ungaro-Croata gőzösei vittek le a mai nap folyamán Dalmáciába. Reggel hat órakor a társaság „Budapest“ nevű gőzöse vitt el egy szállítmányt, reggel nyolcz órakor pedig a „Villám“ nevű hajó vitte el a második csapatot. Mindkét hajó Metkovics dalmáciai kikötőbe indul és mintegy hétszáz katonát szállít oda. Tizenegy órakor a „Gödöllő“ nevű hajó indult Kattaróba, mintegy ötven főnyi tiszttel. Délután háromnegyed kettőkor katonai különvonat érkezett Fiuméba. Az első két kocsiiban tisztek foglaltak helyet, más huszonkét kocsiiban légénység utazott, hat kocsi pedig katonai felszereléseket hozott a vonat. A vonaton a székesfehérvári 69. számú és Ferdinánd román trónörökös nevét viselő gyalogezred második zászlóalja érkezett Fiuméba. A katonák a helybeli közös gyalogezred kaszárnyájában szállottak meg. Mindkét zászlóaljat az Osztrák Tengerhajózási Társaság „Carniola“ nevű gőzöse fogja Dalmáciába szállítani. Az éjszaka folyamán még több csapatnak megérkezését várják. A katonai szállításokkal hozzák összefüggésbe a Máv.-nak azt az intézkedését, hogy a legfőbb vonalain, így a budapest—fiumei vonalon is a kfldeményekre ötnapos szállítási póthatáridőt szabott ki. Hír szerint több napra korlátozták a vasúti áruszállítást Fiuméből Budapestre, amely viszonylatban csak romlandó küldeményeket, mint déligyümölcsöt és élő állatokat vesznek föl. Való tényként állitható azonban, hogy az utóbbi napokban a Máv. vonalain kocsihány tapasztalható. A rendes forgalomból ugyanis nagyszámu kocsit vontak ki és majd minden állomáson több kocsit tartanak készenlétben a szükségessé válható katonai szállítások céljára.

A budapesti pályaudvarokról is ma ujabb katonai csapatszallítás történt Boszniába. Sztaniszlau-

ból a 10. gyalogezred, Lembergől a 30. gyalogezred egy-egy zászlóalja Budapestre érkezett és innen utnak indították Boszniába, Pribojba.

Komáromból a 76. gyalogezred egy zászlóalját ma a felemelt békelétszámra való kiegészítés céljából Fiuméba menetelték, ahonnan hajón Cattaróba mennek.

Nagyszebenből tegnap egy század tüzér és ugyanannyi közös hadseregbeli baka ment Boszniába a létszám kiegészítésére.

A löcsei 85. számú gyalogezrednek harmadik zászlóalját, mely a másik két zászlóalj legénységi állományából és a behívott póttartalékosokból békelétszámra kiegészítették, a boszniai Visegrádba vezényelték. A zászlóalj már el is indult Filass Henrik őrnagy vezénylete alatt. Katonazene és nagyszámu közönség kísérte ki a zászlóaljat a pályaudvarra.

Komáromból katonai különvonaton két üteg tüzérség és egy közös hadseregbeli zászlóalj érkezett Székesfehérvárra. A zászlóalj, amely teljes hadfelszereléssel utazik, 740 emberből s köztük 28 tiszt van. A katonai különvonat Székesfehérvárról éjjel után egy óra harmincz perczkor indult tovább Prazerhofon át Trebinjébe.

Az olasz király válasza.

Viktor Emánuel király a kamara külpolitikájának befejezése után fog válaszolni Ferencz József király levelére, amelyben ez vele közölte azt a szándékát, hogy Boszniát anektálja. Az olasz király szándékosan várt ilyen sokáig, hogy válaszáat az olasz népnek a kamarában kifejezésre jutó akaratához alkalmazhassa, válasza tehát nem egyszerű udvariasság, hanem nagy politikai jelentőségű megnyilatkozás lesz.

Milovanovics nyilatkozata.

Milovanovics külügyminiszter tegnap európai utazásáról odanyilatkozott, hogy azzal teljesen meg van elégedve, mert Szerbiának alapos reménye lehet arra, hogy a nagyhatalmak támogatni fogják követeléseit. Arra a kérdésre, hogy lesz-e háboru, a miniszter nagyon talányos választ adott. Azt mondotta ugyanis, hogy nem lehet azt állítani, hogy lesz háboru, de azt sem, hogy nem lesz. Irányadó helyről jelentik különben, hogy Milovanovics állása, a Pasics-csoport intrikái ellenére sem ingott meg.

A törökországi osztrák-magyar postahivatalok megszűnése.

Törökországban mintegy ahrcmincz osztrák-magyar postahivatal van, amelyeknek forgalma a bojkott következtében teljesen szünetel. Ezeket a postahivatalokat, a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetségtől nyert információk szerint, már a legközelebb bezárják, annál is inkább, minthogy az alkotmányos Törökország ugyanis azt követeli, hogy az idegen postahivatalok megszüntessenek. Az osztrák-magyar postahivatalok megszüntetése lesz az első kompenzáció, amelyet Ausztria-Magyarország Bosznia annexiójáért Törökországnak nyújtani fog.

Pasics a helyzetről.

Pasics tegnap hazaérkezett. Hír szerint ő és párthívei nem követelnek területi kártérítést Szerbia számára, sem gazdasági előnyöket nem iparkodnak kicsikarni, egyetlen feltételük az, hogy Bosznia-Hercegovina teljes önkormányzatot kapjon török uralom alatt Samos mintájára, asics határozottan ellenzi a konferencia tervét s rosszalja azokat a törekvéseket, amelyek a nemzetközi konferencia létrejövételét sürgetik, de a mai viszonyok között a háborut is károsnak tartja Szerbiára nézve s az a nézete, hogy a sebet nyitva kell tartani. Be kell várni, míg a helyzet tisztázódik és míg Oroszország visszanyeri teljes akcióképességét s aztán kell az első kedvező alkalommal felvetni a boszniai kérdést.

A bojkott.

Ristovacból táviratozzák, hogy az ottani ifjú-török bizottság tiltakozik a konstantinápolyi bizottság terve ellen, amely odairányul, hogy a bojkottot meg kell szüntetni. A ristovaci ifjú-törökök ennek ellenére el vannak tőkélve, hogy erőszakkal fogják folytatni a bojkott-mozgalmat.

A Karminszki és Társa-féle krakkói nagy festék-árugyár, amely évek óta összeköttetésben áll konstantinápolyi, szaloniki és szmirnai kiviteli cégekkel, egy szaloniki nagykereskedőtől levelet kapott, hogy a megrendelt árukat ne küldje, mert a török vámhivatalok az Ausztriából és Magyarországból érkező árukat egyáltalán nem vámolják el és az üzletfeleknek nem adják ki. A krakkói gyár a külügy-miniszterhez fordult segítségért.

Törökország és Montenegró.

A Törökország és Montenegró közt folyó tárgyalásokról szóló jegyzőkönyvet tegnap írták alá. A jegyzőkönyv szerint a vitás határpontokat Montenegró kapja egy kivétellel. A jegyzőkönyvet a montenegrói, illetőleg a török törvényhozás elé kell terjeszteni. Vukotics tábornok hír szerint ma utazik el Konstantinápolyból. Montenegrói jelentések szerint sikerült az antivari és podgoricai járáások mohamedán lakosságát hadiszolgálatra bírni. Dulcignóban azonban megtagadták a fegyverek elfogadását, sőt azzal fenyegetőznek mohamedánok, hogy inkább kivándorolnak, mintsem katonai szolgálatot teljesítsenek. A skutari váli Nikita fejedelemtől sajtókező levelet kapott, melyben a leghatározottabban tiltakozik azon híresztelés ellen, hogy Montenegró albán területre akar betörni.

Tittoni a helyzetről.

Budapest, december 4.

Az egész diplomáciai világ figyelme az olasz kamara külügyi vitája felé terelődött, mert mindenki kíváncsian leste, hogy a mai bonyolult politikai helyzetben Ausztria-Magyarország és Németország szövetségese minő álláspontot foglal el. Tittoni külügyminiszter ma a vita harmadnapján szólásra emelkedett és terjedelmes beszéddel igazolta politikáját, melyet ellenségei az utóbb időben oly vehemensen támadtak. A külügyminiszter mindenekelőtt megczáfolta Barsilái képviselő kijelentése folytán támadt tévhitet, hogy Ausztria-Magyarország késznek nyilatkozott a Trentinót átengedni, ha Olaszország támogatja az annexiót és hogy a hármasszövetségi szerződésnek 8-ik pontja Olaszországnak rekompenciákat biztosít, ha Ausztria-Magyarország megbolygatja Keleten a statusquót. Tittoni beszédének további folyamán áttért az annexió nyomán keletkezett helyzetre. A miniszter itt azt a szenzációs kijelentést tette, hogy az olasz külügyi hivatal értesítette a Balkán-államokat, épügy, mint Oroszországot, hogy kész diplomáciai akciót kezdeni a Balkán-államok érdekeiért. Tittoni tehát ezzel teljesen Ausztria-Magyarország ellen fordult, mely tudvalevőleg hallani sem akart a Balkán-államok kártalanításáért. Olaszország tehát nem támogatja Aehrenthalnak zsákutczába került politikáját, mely a monarchiától már eddig is annyi áldozatot követelt. Nagy figyelmet érdemel Tittoni beszédének az a része, melyben Olaszországnak Oroszországhoz való viszonyát jellemezte. Tittoni itt kifejezetten rámutatott arra, hogy az olasz külügyi hivatalnak sikerült nagyon barátságos viszonyt teremteni Oroszországgal és hogy ennek nyomatékot adjon, mindjárt hozzátette, hogy Olaszország a többi hatalmaknál lépéseket tett a duna-adriai vasut elkészítésének mielőbbi biztosítására. Tudvalevőleg ez a vasuti tervezet volt hivatva ellensúlyozni a monarchiának a szandzsáki vasut révén juttatott előnyöket.

Tittoni beszédéből tehát világosan leszűrődik ama törekvés, hogy az olasz politika már érintkezést keres a hármasszövetség ellenségeivel. A mód pedig, melylyel Szerbia és Montenegró iránti szimpátiájának ad kifejezést, annak bizonyossága, hogy Ausztria-Magyarország nem számíthat Olaszország támogatására a nemzetközi konferencián, ha nem enged azon álláspontjából, hogy a Balkán-államoknak rekompenciákat juttasson.

Tittoni beszéde a következő:

Az annexió.

E parlamenti vitára szükség van az utóbbi időben megtévesztett és nyugtalanított közvélemény megvilágosítására, mint arra, hogy a népképvisel-

eknek alkalma legyen szavazata által nemcsak ítéletet mondani a multak felett, hanem biztos direktívát adni a jövőre nézve is. A bécsi egyetemen kitört legutóbbi konfliktusokról kijelenti a miniszter, hogy csak sajnálhatja azokat és azok élénk sajnálat-tal töltik el. Világos azonban, hogy Olaszország formálisan nem interveniálhat Ausztria belügyeiben. Önmaga bírálata tárgyává teszi caratei beszédét és nem von vissza semmit sem abból, amit akkor mondott. Mind a nemzetközi jogelmélet, mind pedig a gyakorlat szempontjából Bosznia és Herzegovina annexiójának kérdése nyilvánvalóan nem volt kérdésnek tekinthető, amely csak Törökországot érdekli, a berlini szerződés többi szignatarius hatalmát pedig nem. Amidőn Ausztria-Magyarország az összes érdekelttel egyetértésben történő legális megoldás felett előnyt adott az egyoldalú megoldásnak, Európában súlyos és bizonytalan helyzetet teremtett, amely visszahatással volt más államok belső helyzetére és politikai milieunket mélyen felkavarta. A miniszter ezután emlékeztet arra, hogy Ausztria-Magyarország proklamálta azt az elvet, hogy a szerződések a szignatarius hatalmak hozzájárulása nélkül nem változtathatók meg és pedig tette ezt az 1871. évi londoni konferencia január 17-iki jegyzőkönyvében. Ennek következtében a miniszter azonnal felismerte a konferencia opportunus voltát, amiben megegyezett vele Izvolszki orosz külügyminiszter, aki ebből a célból Párisba, Londonba és Berlinbe utazott.

A Trentino átengedése.

A miniszter, akinek fejtegetéseit állandóan nagy figyelemmel hallgatták, ezután Barzilai azon állításával foglalkozik, hogy Ausztria-Magyarország nagy-követjéhez intézett egyik levelében Maffei államtitkárnak megígérte Trentino átengedését Olaszország számára abban az esetben, ha Bosznia és Herzegovina annexióját foganatosítja és hogy a hármasszövetségi szerződésnek állítólagos 8-ik pontja kárpótlást biztosít Olaszországnak arra az esetre, ha Ausztria a státuskvót a Keleten a maga előnyére megváltoztatná. A miniszter erre vonatkozólag kijelenti, hogy elődei: Morin és Guiccardini, amidőn neki átnyújtották a titkos okmányokat, a fentemlített levélről nem tettek említést és ennek létezéséről a miniszter nem is tudott semmit sem. Ily leveleket nem is találtak, dacára a külügyminisztérium valamennyi levéltárának leggondosabb átkutatása után sem, amelyet Barzilai állítására rendelt el. Malvasse volt külügyminisztériumi főtitkár szóló kérdésére kijelentette, hogy sohasem hallott arról beszélni. Ezek után bizonyos, hogy a hármasszövetség megkötése és megújítása ügyében folyó tárgyalások folyamán a Trentinóról való lemondás sohasem került szóba, sőt az osztrák-magyar kormányának ismételt ellenkező tartalmú, nyomtatékos, formális kijelentéseivel bírnak. Ami a hármasszövetséget illeti, igen kényes argumentumról van szó, mert annak tartalmát a szerződő felek beleegyezése nélkül nem lehet nyilvánosságra hozni.

Olaszország rokonszenve.

A miniszter behatóan tárgyalja Bosznia és Herzegovina annexiójának előzményeit, visszautasítja az ellene emelt vádakot és kijelenti, hogy az olasz kormány mindenkor állást foglalt amellett, hogy a keleti statusquo bármely megváltoztatása esetén a nemzetiségi elv legyen irányadó. Mindenkor őszinte rokonszenvvel viseltetett a kisebb balkáni államokkal szemben, másrésztől azonban a Boszniában és Herzegovinában 30 éven át az egész világ és így Olaszország beleegyezésével teremtett helyzetet nem változtathatta meg. Rokonszenvének ad kifejezést Szerbiával és Montenegróval szemben, de megjegyzi, hogy Olaszországnak meg kellett ezen államoknak mondania azt, amit Oroszország is megmondott, t. i. hogy készek vagyunk javukra diplomáciai akciót kezdeni. Épp ezért intették őket attól, hogy ne rohanjanak mindjárt kalandokba, amelyeknek következményeit maguknak kellene viselniük. Ezenkívül Szerbiának és Montenegrónak be kell látniuk tévedéseiket. Az összes balkáni államok ahelyett, hogy egyesültek volna, testvérharcot folytattak és nem hallgattak önzetlen-

tanácsainkra. Épp ezért most a jövő alapjainak ujja-építéséhez kell fogniok.

Az orosz-olasz viszony.

A balkáni államok békéje és haladása érdekében folyó akció karöltve jár a többi hatalmak, különösen pedig Oroszország akciójával. A miniszter odatörekedett, hogy az Olaszország és Oroszország közti viszonyt bensőbbé tegye. A közeledés e két állam között ma már befejezett tény, melynek a jövőben is meg lesznek jelentékeny következményei. Bejelenteti, hogy a közvetlenül érdekelt hatalmakkal érintkezésbe lépett avégből, hogy a Duna-Adria vasut mielőbbi elkészülését biztosítsa, mert attól várja Szerbia és Montenegró gazdasági függetlenségét. Az erre vonatkozó tárgyalásokat buzgón folytatják és a kamara ezeket illetőleg nemsokára közelebbi értesítéseket fog kapni. Nehogy a keleten kétséges vagy veszélyes helyzet maradjon fenn és hogy az összes kérdések véglegesen rendeztessenek, a kormány odatörekedik, hogy Bulgária és Törökország, valamint Görögország és Törökország között megegyezés jöjjön létre.

Olaszország további magatartása.

Tittoni ezután az annexióval szemben esetleges kompenzációkkal foglalkozva kijelenti, hogy Bosznia okkupációján kívül a berlini egyezmény csak két cikkelye érintheti Olaszország érdekeit, a 2. és a 29. cikkelye. E két cikkely kihagyása vagy módosítása esetén azt állíthatjuk, hogy érdekeink védelméről a legjobb módon gondoskodtunk. A miniszter kifejti, mily fontossággal bír a 25. cikkely elhagyása és a 29. cikkely megváltoztatása Olaszországra nézve, amennyiben konstátálja, hogy mindazok, akik 1878. óta e kérdéssel foglalkoztak, meggyeztek abban, hogy e két cikkely ellenkezik Olaszország érdekeivel. A miniszter felállítja a kérdést, hogy az események hatása alatt változtassa-e meg Olaszország magatartását a szövetséges államok és baráti nemzetek iránt. Erősen hiszem, ugymond, hogy eddigi szövetségünk és barátságaink politikájához ragaszkodnunk kell, mert ez az egyedüli politika, mely érdekeinknek megfelel és amelyet Olaszország követhet. A Németországgal és a monarchiával fennálló szövetségünk, melyhez hívek maradunk, nem képezhet azonban akadályt Angolországhoz való hagyományos barátságunk, Franciaországgal való megújított barátságunk és Oroszországgal kötött új ententünk tekintetében. Konstátálja, hogy míg Olaszországot a külföldön rokonszenvvel tekintik a béke és az európai egyensúly értékes elemének, magában az országban néhány nyugtalan s türelmetlen ember azt kívánja a kormánytól, hogy válaszson a szövetségek és barátságok között. E követelésekre a miniszter határozott nemmel felel.

A miniszter végül azon óhajnak ad kifejezést, hogy a parlamenti vita tanúságai a kormányra, az országra és a parlamentre nézve haszonnal járjanak és hogy az egész ország egyesüljön abban a fenkölt gondolatban, hogy a haza érdekében mindenkinek részt kell venni a közös kötelességek teljesítésében. (Élénk helyeslés a jobboldalon, a centrumban és a baloldalon, mozgás a szélsőbalon.)

Bissolati képviselő napirendet javasol, mely szerint a kamarának az a nézete, hogy az utóbbi események megteremtették annak szükségét, miszerint Olaszország külpolitikája erősebb hatásokban érvényesüljön.

Roussi a következő napirendet javasolja: A kamara felszólítja a kormányt, hogy az olasz nép sérelmét és a bécsi egyetemen tanuló olasz diákokkal szemben elkövetett erőszakosságokért követeljen elégtételt és úgy diplomáciai uton, valamint a bejelentett konferencián, Triesztben létesítendő olasz egyetem érdekében foglaljon állást.

Chiesa republikánus a következő napirendet javasolja: Tekintettel arra, hogy Bosznia és Herzegovina az elnyomás rezsimje alatt sanyalódik, tagadja meg Olaszország hozzájárulását és beleegyezését az annexióhoz.

Alexió radikális a kormány külpolitikáját helytelenítő napirendet javasol.

A kamara aztán névszerinti szavazásban 294 szavazattal 140 ellenében elfogadja Fusinato képviselő határozati javaslatát, amely szerint a kamara helyesli a kormány külpolitikáját.

Gioltitti a helyzetről.

Mielőtt a ház a napirend felett szavazott volna, Gioltitti miniszterelnök a következőket mondta: Első eset, hogy az olasz parlament közvetlenül és kimerítően tárgyalta a külpolitikát. Hangsúlyozza, hogy a kormány tekintet nélkül az ország védelmi állapotára, a mai helyzetben nem követhetett oly utat, amely provokálás jellegével bírt volna. Olaszország ma a fejlődés, a nagy problémák megoldásának korszakát éli, mely élénken foglalkoztatja az ország gazdasági, szociális és politikai életét. Mindez pedig csakis a béke politikája mellett lehetséges.

E politikát kövessük mindaddig, míg vitális érdekeink, vagy az ország bcsülete nem forog veszélyben. Azon napon, midőn az ország becsületéről volna szó, Olaszországban csak egy akarat volna döntő. (Élénk helyeslés.) Bizonyára van még sok minden elintézendő, de egy dologról biztosak vagyunk, tisztjeink és katonáink bátorságát illetőleg. (Általános helyeslés.) A miniszterelnök kifejti, hogy a kormány fontos feladata az ország biztonságáról való gondoskodás, e gondosság azonban nem nyilvánulhat meg zajt okozó intézkedésekben, sőt ellenkezőleg, a komoly, rendszeres előkészítés útján kell haladnunk.

Vigan vagy szomoruan?

⊙

Vezércikkirők, politikusok megható körmondatokba szokták göngyölni azt a mélyseges szomorúságot, mely a katonákat elfogja, ha hadba kell indulniok. Azt hinné az ember, hogy a szive szakad meg annak a szegény bakának, mikor ösmeretlen tájak felé viszi a gőzös.

Hát annyi bizonyos, hogyha a katonát ez elé az alternatíva elé állítanák: hová akarsz menni, haza a faludba, vagy Boszniába — kétségtelen, hogy nem az utóbbira határozná el magát. Csak-hogy ilyen problémákat nem igen tűznek katonák elé; parancsot küldenek nekik és ők még ma engedelmeskednek annak a parancsnak, hogy menjenek azonnal Boszniába. De nem áll az, mintha ők lehorgasztott orral-fejjel engedelmeskednének ennek a parancsnak. Aki ilyet hisz, nem ösmeri sem a kaszárnya életét, sem a benne lakó ember lelkét.

A kaszárnyaéletnél unalmasabb, boszantóbb, bornirtabb, enerválóbb élet nincsen. A katonának éjjel-nappal valaki rendelkezésére kell állania. Nincs nyugodt pillanata, még akkor sem, ha alszik; akármelyik pillanatban fölrázhajtatja, összeszidhatja husz fölebbvalója. (A fölebbvalók, bizonyos pontig, szintén ki vannak téve ennek a sorsnak.)

Az a bizonyos „Beschäftigung“ — egy-két nagyobb gyakorlatról és harczászati célőlvészetről nem szólván — a képzelhető legunalmasabb s még az intelligencia legalacsonyabb fokán lévő parasztleány számára is butító. Az első két hónapban majdnem az összes fegyverfogásokat megtanulja mindenki; az ezután következő hetekig, hónapokig, évekig tartó gyakorlatok nem egyebek gépies ismétléseknél, melyeket csak itt-ott szakít félbe a nem kevésbé halálosan unalmas és megszokott őrszolgálat, naposság, vagy ügyeletesség.

A tisztok és altisztok munkája nem kevésbé monoton s sok igazság van abban, hogy a katonai pályákon nem annyira agyvelő, mint gyomor szükséges. A tisztok kis része ugyan szellemi munkával is foglalkozik és ennek a kis résznek egy tizede besét a vezérkarba, hanem a nagy zömre ráillik a híres tréfa, mely a „dumm“ fokozásáról szól (dumm, Tenorist, Oberlieutenant.)

Képzeliük el most már, hogy ezek előtt az elsavanyodott, a szabályzat szük rovataiba belezgömöszölt emberek előtt egyszerre csak ki-

nyitják a kaszárnyák kapuit s azt mondják nekik: mentek világot látni, új ég fog rátok borulni, eltűnik a szemetek elől a kaszárnya kavicsos udvara, nem fogjátok többé látni a falakon az ösmert célpontokat, nem fogtok két-két óra hosszat a pokrócz-raktár előtt föl s alá járni, nem fogják vizsgálni, egy vonalban vannak-e az ágyak és hogy a köpőládába a helyes dátum van-e beleírva s egyáltalában megszűnik az a millió szekatura, mely a kaszárnyai élethez úgy hozzátapad, mint a repkény a falhoz... ennek hallatára bizony minden katona szívét öröm fogja eltölteni.

Hogy odalent Boszniában nem készülnek olyan illatos gulyások, mint a század konyhájában, hogy a fekvőhely sem lesz olyan, mint az isteni szalmazsák: ez egyelőre nem számít. Hogy pedig agyon is löhetik ott az embert, az senkinek eszébe sem jut, mert katona harcza még soha azzal a gondolattal nem indult, hogy ott hagyja a fogát; mind meg van róla győződve, hogy visszajön s lehetőleg babérendővel a fején jön vissza.

KÜLFÖLD.

Botrány a Reichsrathban.

— Csendélet Bécsben. —

Bécs, december 4.

A Reichsrath mai lármas ülését tegnap az éjjeli órákban nem kevésbé csatazajos előjáték előzte meg. Színhelye, ezuttal a Rathauskeller volt, a bécsieknek ez a kedvelt bor és sörköstolója. A könnyen végzetessé válható esetnek Kiofac reichsrathi képviselő volt a középpontja. Kiofac, Prasek volt cseh miniszter és több cseh képviselő társaságában megjelent a Rathauskellerben és ott egy asztalnál foglaltak helyet. Alig helyezkedtek el az asztalnál, amikor a szomszédos asztalnál ülő Schneider keresztény-szociálista képviselő felállt és harsány hangon elkiáltotta magát:

— Silentium! Itt van Kiofac képviselő! Azt hiszem, ennek az urnak távozni kell innen!

A közönség erre elkezdett kiabálni:

— Abczug Kiofac! Ki vele!

Schneider ezután odalépett a cseh képviselő asztalához és hangosan így szólt Kiofachoz:

— Maga hazaáruló! Szerbia zsoldosa! Magának nincs semmi keresni valója Bécsben! Hagyja el ezt a helyiséget!

A közönség Schneider szavait viharos Pfüj-kiáltásokkal kísérte. Kiofac nyugodtan ülve maradt és nem reagált az inzultusra és nem is mutatott semmi hajlandóságot arra, hogy a termet elhagyja. A vendéglős erre, hogy a mindjobban elfajuló botránynak véget szakítson, odament Kiofachoz és felkérte, hogy a nyugalom érdekében hagyja el a vendéglőt. Kiofac magához hívatta a fizetőpinczért, kifizette a számláját, de azután újból leült. A közönség erre ismét abczugolni kezdett és mindenféle szidalmakkal illette a cseh képviselőket. Egyszerre valaki egy borban felázott zsemlyét dobott Kiofac felé. Ez volt a jel az általános zsemlyebombázásra. Mindenfelől zsemlyék röpültek Kiofac felé, egyesek pedig borral öntötték le Kiofacot. A közönség csakhamar egészen körülvette a cseh képviselő asztalát és özönével zudult a bor Kloac nyakába. Végre Kiofacot és társát a szó szoros értelmében kiszorították a teremből. Az afférnek valószínűleg a bíróság előtt lesz folytatása.

Ezután az épületes előzmény után csak természetes, hogy a cseh radikálisok ezuttal sem akarták elmulasztani az alkalmat, hogy a Reichsrath ülésén, a költségvetési provizórium tárgyalása mellett, egy kis vihart is idézzenek elő.

Ezutal Burcival képviselő indítványozta a beérkezett iratok felolvasását, mire Weisskirchner elnök kijelentette, hogy a sürgős indit-

ványok és interpellációk lényeges tartalmát azonnal közölni fogja, a beérkezett iratokat szöszterint azonban csak az ülés végén fogja felolvasztatni. Az elnök e kijelentése jeladásul szolgált a cseh radikálisoknak a lármaszóra. Hangosan elkezdtek kiabálni és fütyülni. Különösen Lisy és Palina képviselők gesztikuláltak nagyon élénken és ordítottak. A szitkok egész áradatát zudították az elnökre. Egyszerre csak éles sip- és trombitaszó hangzott fel, mert a cseh radikálisok már ellátták magukat sipokkal és gyermektrombitákkal, hogy nagyobb zenebonát csinálhassanak.

A cseh radikálisok tüntetően tapsoltak szónokuknak, Stransky-nak, ki egy kérdés miatt jelentkezett szólásra.

Az egész lárma azonban csak pár másodpercig tartott, mire az elnök átadva a szót Sillinger cseh radikálisnak, hogy mint első szónok, a költségvetési provizórium ügyében beadott sürgős indítványhoz hozzászóljon.

Alig szólalt meg Sillinger, a cseh radikálisok újra megkezdték a fütyü-koncertet és a Rathauskellerben tegnap este történetekre czélozva, odakiáltottak a keresztény-szociálistáknak:

— Rablóbanda, amelyik háborut akar! Ilyen a keresztény-szociálista felebaráti szeretet! Ti a kormány rabszolgái vagytok!

Lisy képviselő véres zsebkendője újra előkerült.

Az elnök kijelenti:

— Csak a szavak esnek az immunitás védelme alá; aki fütytyszóval zavarja meg a közügyek tárgyalására hivatott testületet, nyilvános erőszakoskodás vétségét követi el. (Élénk helyeslés. Lassanként helyreáll a rend.)

Erre néhány percnyi zavargás után a cseh radikálisok újból lecsillapodtak és Sillinger beszédét minden további megzavarás nélkül tovább folytathatta.

Sillinger ezután kifejti, hogy a cseh nép képviselői, bár a sürgősségi indítványt aláírták, addig, míg Prágában a statárium fennáll, alig fognak a költségvetési provizórium sürgőssége mellett szavazni. Tiltakozik a statárium időelőtti elrendelése ellen és követeli, hogy azt minél előbb megszüntessék. (Élénk tetszés a cseheknél.) Az annexióról szólva azt mondja, hogy egyet mindenkinek kívánna, hogy ne jusson a dolog a háborúig. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Romanczuk kijelenti, hogy a ruthének nem biznak a kormányban, mert Galicziában ki vannak szolgáltatva a lengyelek hegemoniájának és ezért nem fogadják el a költségvetési provizóriumot sem.

Bleohlavek a szocialisták folytonos félbeszakításai közben polemizál dr. Adler tegnapi fejtegetéseivel és kijelenti, hogy pártja a meghatározottabban küzdeni fog a betegpénztárak államosításáért, amelyekben a szocialisták főfészke van.

A haiti-i forradalom. A tömeg az elmúlt éjjel megtámadta és kifosztotta Nord Alexis elnök hiteinek lakásait és boltjait. Mielőtt a hatóság emberei a helyszínen megjelentek volna, tízenkét embert megöltek. Katonáság sortűzet adott, minek következtében nyolcz ember életét veszítette. Poitevin tábornokot Port au Prince katonai kormányzójává nevezték ki. A Scilla nevű angol czirkáló és az Fadle nevű ágyunaszád Port au Princebe érkeztek, úgy hogy a várost most öt idegen hadihajó védi. Haití köztársaság szerezsen elnöke, Nord Alexis, egy francia iskolahajóra menekült. A mob az utcán fenyegette az elnököt, le akarták szurni és többször az arcába ütöttek. A mob az elnök kézitáskáját, melyben 40.000 frank volt, elragadta.

Egy indiszkrét tengernagy. Picquart tengerészetiügyi miniszter ma d. e. fogadta Germinet tengernagyot, ki ezután a miniszterelnökkel konferált. Germinet tengernagy felvilágosítást adott arról, hogy mit közölt a lapokkal a hadiflotta löszerkészletéről és azon körülményekről, melyekben a Condée czirkáló zátonyra jutott. A Havas úgynökség azt hiszi, hogy Clémenceau és Picquart tengerészetiügyi miniszter Germinet tengernagy szigorú megbüntetését indítványozzák.

Az alkohol ellen.

— Gróf Andrassy Gyula akeziója, —
Budapest, december 4.

Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter elnöklété alatt ma délelőtt tizenegy óraker tartotta meg az Országos Alkohol-Bizottság ülését a képviselőház delegációs termében.

Gróf Andrassy Gyula kolosszális munkabírása kellett ahhoz, hogy ez a nagy gyűlés összejöhessen, hogy végre nálunk is komolyan s a kellő súlyllyal foglalkozzanak ezzel a kérdéssel, melynek lelkiismeretes elintézése egyik égető kívánsága a magyar társadalomnak. Gróf Andrassy Gyula megnyitó beszéde lelkes felhívás egyszerűságra a magyar társadalomhoz, mely ebbeli kötelességét nem hárihatja teljesen az államra, aminthogy a külföldi államok is csak a társadalmak agilis támogatásával tudják az alkoholizmus nemzetpusztító csapása ellen a küzdelmet felvenni. Bizonyosak vagyunk benne, hogy ez az ügy most a legjobb kezekben van és hogy gróf Andrassy Gyula utmutatásával a magyar társadalom sem fogja megvonni fontos támogatását az állam humánus munkájától.

Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter az ülést a következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt értekezlet!

Az alkoholizmus az emberiség egyik legnagyobb csapása. Egészséges fejlődés csak akkor lehet, ha egészséges testben egészséges lélek lakozik. Az alkoholizmus megtámadja a test, megtámadja a lélek egészségét (Ugy van!), alássa a test ellenálló képességét, a test könnyen bacillusok s mindenféle mérges anyagok áldozatává válik. A szellem elveszti ruganyosságát, elveszti erejét és könnyen a bűn rabjává válik. (Igaz! Ugy van!) Gyenge test, gyenge erkölcsi érzés együtt ássák alá a társadalom értékét, munkaképességét. Munka helyett mulatságok vesznek erőt rajta, az anyagi jólét megromlik. Haladás helyett hanyatlás van ott, ahol ezzel a veszélyes méreggel visszaélnek. Kötelességünk tehát harcolni e veszély ellen, kötelességünk éppen annyira az emberiség, mint a nemzet irányában. (Élénk éljenzés.)

Eddig sajnós, igen kevés történt a magyar államban e veszély ellen. Azért hívtam önöket ide, hogy ezt a mulasztást pótoljuk. Eddig, sajnós, más dolgokkal volt elfoglalva a magyar állam s a magyar társadalom, nem fordított kellő figyelmet e nagy bajra, nem szedte össze egész erejét, hogy vele küzdelembe szálljon. Ezt a mulasztást pótolnunk kell. (Helyeslés.)

A mai értekezletnek egyik és legfőbb feladata, a társadalom érdeklődését e kérdés iránt fölébresztetni, a társadalmat megszervezni, a társadalomból egy állandó vezérkart teremteni, amely ezt a küzdelmet vezeti. Az állam egymaga nem érheti el célját. Nálunk, Magyarországon, sajnós, többnyire mindent az államtól várnak, de ez hibás dolog. A társadalom öntevékenysége nélkül olyan nagy lelki betegséget, mint az alkoholizmus, leküzdeni teljes lehetlenség. Ezért hívtam össze a mai értekezletet, hogy a máris létrejött társadalmi mozgalmat még jobban megszervezzék, még általánosabbá tegyék. Azért kértem a hölgyeket és urakat itt össze, hogy tapasztalataikból, bölcseségükből irányítást merítsünk mi is, hogy önöktől, akik e kérdéssel foglalkoztak az életben már, akik ismerik a valódi életet ezer apró részleteiben, önöktől jó gondolatokat, irányítást nyerjünk.

Az alkoholizmus elleni harc természetesen első sorban jó gazdasági politikát igényel; mint minden társadalmi nagy bajt, úgy ezt is azzal lehet legyőzni, hogy ha az alsó néprétegek jólétét fokozzuk, hogy ha azoknak vagyonosodását előmozdítjuk (Igaz! Ugy van!) s őket erkölcsi nevelésben részesítjük. Ez a két alapja minden nagy társadalmi akciónak. (Ugy van!) De ezen a két nagy alapon kívül számtalan részletes intézkedés szükséges abból a célból, hogy megelőzzük az alkoholizmus elterjedését és kigyógyítsuk azokat, akik már rabjai e betegségnek. Arra kérem a hölgyeket és urakat, méltóztassanak e kérdéshoz hozzászólni, még pedig, általánoságokat lehetőleg kerülve, főleg gyakorlati szempontból rámutatni azokra az eszközökre, amelyek céljaink elérésében segíthetnek.

Ezzel megnyitom az értekezletet és kérem Dóczy urat, legyen olyan szives, előadását megkezdeni.

Dr. Dóczy Imre, a bizottság előadója terjesztette ezután elő javaslatát.

Az előadó a kérdés előzményeinek beható ismertetése mellett, nagy tetszéssel fogadott előadói beszéd kapcsán a napirend 1. pontjához a következő határozati javaslatot terjesztette be:

Az italmérések vasárnapja.

Az italmérések munkaszüneti és ünnepnapokon az előző nap esti hat órájától a következő nap reggeli hat órájáig zárva tartandók. Kávélházakban és vendéglőkben hasonlóképpen tilos az égetett szeszes italok kimérése, bort és sört pedig csak meleg étel-ekhez szabad kiszolgáltatni.

Giesswein Sándor örömének ad kifejezést, mint az ilyenmü kérvényeknek a képviselőházban egykori előadója, az egyhangú helyeslés felött, amelylyel az előadó javaslatai találkoznak. Olyan időben élünk, amikor a politikai jogok kiterjesztése küszöbön áll. Hogy tehát a nép önrendelkezési jogával élhessen, ahhoz annak értelmessége és józan-sága szükséges. Ezt a józanságot, erre a jogra való érdemességet pedig az alkoholizmus pusztítja.

Dr. Szilágyi Artur Károly, Lázár Pál, dr. Máday Izidor és Goldfinger Gábor felszólalása után dr. Vámbéry Rusztem az igazságügy-miniszter nevében örömmel üdvözli az alkoholizmus leküzdésére irányuló mozgalmat. A büntett süritett alkohol. (Tetszés.)

Dr. Vass Tamás, Goldis László és dr. Stein Fülöp felszólalása után gróf Andrassy Gyula belügyminiszter, miután több felszólaló nem akadt, az e pontra vonatkozó vitát bezárja s a beadott és az értekezlet helyeslésével találkozott indítványokat elfogadottnak jelenti ki.

Az alkohollelenez oktatás.

Következett a napirend 2. pontja, az „Alkohol-ellenes oktatás”.

A tárgyhöz Csáky Albinné grófnő, dr. Deutsch Ernő, dr. Donáth Gyula, dr. Hatvany József, Ruffy Pál, dr. Hollós István, dr. Ládai István, dr. Boda Dezső, Tóthfalussy Gyula és Lázár Pál szólottak, mire gróf Edelsheim-Gyulay Lipót a gyermekvédelemnek az alkohol ellen való küzdelemmel kapcsolatos szempontjait hangoztatta. Szűkebbkörű szakbizottság kiküldését indítványozza, amely a részletekkel foglalkozik és tanácskozásainak eredményét az országos bizottság elé terjeszti.

Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter ki-mondja gróf Edelsheim-Gyulay indítványának elfogadását.

Dr. Dóczy Imre előadó a napirend negyedik pontját, „Az alkoholizmusra vonatkozó statisztikai adatgyűjtés”-t ismerteti. Bejelenti, hogy a belügy-minisztérium a statisztikai adatokat már gyűjti s ezt a munkát folytatni is fogja. A tárgyhöz dr. Máday Izidor szólott, kinek előterjesztéséhez gróf Andrassy Gyula belügyminiszter hozzájárul.

A gyermekek.

Következett a napirend ötödik és utolsó pontja: A tizenöt éven aluli gyermekek távöltartása a kores-máktól és megóvása szeszes italok élvezetétől.

Dr. Dóczy Imre előadó javasolja, hogy az ösz-szes intézkedések, amelyek e tekintetben törvény-hozási után létesíthetők, ezen uton léptettessenek életbe.

Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter javas-lataira az értekezlet felhatalmazta az előkészítő bi-zottságot, hogy a Stuckheil Gusztáv részéről indít-ványozott szűkebb bizottságot válaszsza meg, amely-nek előreláthatólag nőtagjai is lesznek. Majd az érte-kezleti tagoknak buzgó működésükért köszönetet mondva, az értekezletet délután negyed két óraker bezárta.

A Steinheil-ügy.

— Döntő bizonyítékok Steinheilné ellen. —
Budapest, december 4.

Steinheilné ellen — akit Faure Félix-hez való viszonya miatt a „harmadik köztársaság Dubarry-jának” neveznek — egyre gyűlnek a súlyosabbnál súlyosabb bizonyítékok. Már Wolf Mária vallomása valószínűvé tette Steinheilné bűnrészességét, mely valószínűséget megerősíti egy ma napvilágra jutott körülmény. E szerint Steinheilné a gyilkosság előtt néhány hónappal nagy összeg erejéig biztosította anyjának, Jappynének életét azzal a kikötéssel, hogy halála esetére a biztosítási összeg unokáját, Steinheil Mártát illeti. Nyilvánvaló már most, hogy Steinheilné ölte meg, vagy tette el láb alól anyját is, hogy mint leányának gyámja, a nagy biztosítási összeget megszerezhesse.

Részletes tudósításaink a következők:

Bertillon új szakértői jelentést terjesztett be, micsoda ujlenyomatokat talált a Steinheilék villájának falóráján és egyéb tárgyakon, amelyek a vizsgálatot érdekelhetik. A jelentés szerint az összes ujlenyomatok Steinheilre és Couillard inasra vallanak.

Az újabb vizsgálat felette terhelő körülményeket derített ki, amelyek megsemmisítő bizonyítékok Steinheilné bűnrészességére nézve. Wolf Mária szakácsné vallomása különösen súlyos. Steinheilné tudvalevőleg annak a két hirlapírónak, akik őt vallomásra bírják, első ízben azt mondotta, hogy maga vitte a Bellevue-nyaralóba az ékszereket s az volt a célja, hogy úgy tűnjék fel a dolog, mintha a tettesek rabolták volna el az ékszereket. Most a szakácsné elmondta, hogy nyolcz nappal a gyilkosság előtt már a nyaralóba vitte Steinheilné minden ékszerét, az üres ékszeres dobozok ellenben a párisi lakáson maradtak. A másik súlyos bizonyíték az, hogy Steinheilné a gyilkosság előtt néhány hónappal nagy összeg erejéig biztosította anyjának, Jappynének életét azzal a kikötéssel, hogy halála esetére a biztosítási összeg unokáját, Steinheil Mártát illeti, — nyilván azért, hogy a nagy biztosítási összeget, — mint leányának gyámja, — magának szerezzék meg.

Az a gyalázkodó mód, melylyel vallomásaiban Steinheilné meggyilkolt férjéről nyilatkozik, igen furcsa fényt vet ennek a különös nőnek lelkületére. Világos, hogy férjét azért iparkodik oly csunya színben feltüntetni, hogy szálnamat ébresszen maga iránt s hogy bűnére, ha kiderül, mentsége legyen. André vizsgálóbíró előtt történt legutolsó kihallgatásán férjét a leggyalázatosabb vádakkal illette, azt állítván, hogy kicsapongó természetű volt s hogy ama házasságtörésekből élt, melyeket ő, a felesége követett el. E változás annál feltűnőbb jelenség, mert Steinheilné egy sirású vallomása szerint, színészi pózzal fogadkozott férje sirjánál, hogy halálát meg fogja boszulni. Miután Steinheilné ifjúságáról mondott el egyet-mást a vizsgálóbíró-nak, panaszkodott, hogy egy alaptalan vádaskodás áldozata.

Nyugodt hangon mesélte el ezután, hogyan ismerkedett meg Bayonne-ban Steinheil festő-vel, aki a város megbízásából ott diszitási munkálatokat végzett s mint hallgatta meg házassági ajánlatát, noha a nálánál sokkal idősebb férfi-hez semmi vonzalmat nem érzett.

— Mindjárt a házasság megkötése után, — beszélte Steinheilné a bírónak, — Párisban telepedtünk meg, ahol férjem szorgalmas munkája mellett is csak igen keveset tudott szerezni. A társasági érintkezésben csakhamar ismeretségeket kötöttem és hódításokat tettem. Rám, aki érdekből mentem férjemhez, varázslatos hatással volt a párisi élet. Házasságunk első éveiben csak igen keveset civódtunk. Ugy látszott, hogy Adolf (Steinheil) öszintén szeret s boldog-gá akar tenni . . .

— Hogy van tehát, hogy mégis utálta? — kérdezte a vizsgálóbíró.

— Nem akarom gyalázni egy halott emlé-két, — válaszolta Steinheilné, — az azonban bizonyos, hogy egész csomó levélben figyelmeztettek, hogy férjem természetellenes hajlamokkal bir s ezen hírek igazságáról magam is meggyőződtem. Gyermekeim iránti szeretetből kerültem a botrányt s továbbra is egy tető alatt

TÁVIRATOK.

Közgazdasági táviratok.

		decz. 3.	decz. 4.
Newyork.	Buza	114 ³ / ₄	114 ³ / ₄
	locobuza	114 ³ / ₄	115
	decemberre májusra	116	116 ¹ / ₄
Tengeri	decemberre májusra	70 ³ / ₄	70 ³ / ₄
		70 ³ / ₄	70 ³ / ₄
Csikagó.	Buza	105 ⁵ / ₈	105 ⁵ / ₈
	decemberre májusra	110 ³ / ₄	110 ³ / ₄
	Tengeri decemberre	61 ¹ / ₄	61 ¹ / ₄

— Prágában nyugalom van. Tegnap este és az éj folyamán sem Prágában, sem a külvárosokban nem volt semmiféle zavargás. A legcsekélyebb incidens sem fordult elő. A város külső képe rendes. Kivéve a korai zárórát, mely az üzletekre, vendéglőkre és kávéházakra egyaránt kötelező, a városban semmiféle más külső nyoma sem látszik annak, hogy a statáriumot kihirdették. A prágai hóhér beteg és azért kellett a bécsi hóhér elhozni, akinek azonban aligha akad majd dolga. Hogy a nagy nyugalom azonban meg ne ártson valahogyan a cseheknek, Pardubitzban, Pilsenben, Podiebradban és Raudnitzban tüntetések voltak. A tömeg énekel, kiáltozott és fütyült mindaddig, míg a rendőrség és csendőrség szétszórta. Podiebradban és Raudnitzban több ablaktáblát is bezúztak. Több letartóztatás is történt.

— Visszaautasított rendjel. Lembergől jelentik, hogy dr. Tarnowski, a nagylegyelpárt tagja, visszatartotta a jubileum alkalmából kapott harmadosztályú vaskoronarendet. Elhatározását levélben okolta meg a levéllel együtt visszaküldte a helytartónak a rendjelet.

— A zenggi egyházkerület és Flume. Közöltük annak idejében, hogy Vio fiumei podeszta és Zanella országgyűlési képviselő Rómába utaztak, hogy Fiumének a zenggi egyházkerülettel való elszakadását kérik a pápától. Vio és Zanella, akik nemrég érkeztek vissza Rómából, részletesebben nyilatkoztak utjuk eredményéről. Zanella egy hozzáintézett kérdésre ezeket mondta:

— Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy utunk eredményével meg vagyunk elégedve. Régóta tervezem ezt az utat, hogy a szentszéknél előadhasuk a fiemel polgárságnak másfél százados panasát. Úgyünk azonban még távolról sincs elintéztve és csak az előkészítés stádiumában van. A döntés a magyar kormány elhatározásától függ, amely diplomáciai uton érintkezésbe fog lépni a szentszékkal. Remélem, hogy az ügy törvényben gyökerező jogaink szellemében fog megoldást nyerni. Legelőbb is a Vatikánál akreditált nagykövetségünkkel léptünk érintkezésbe. Majd Merry del Val bíborossal, a pápa titkárával folytattunk beható tanácskozásokat. Végül a Vatikán külügyi hivatalának kompetens embereivel konferáltunk, akikől meg is kaptuk az ajánlást Bisleti bíboroshoz, a szentszék udvarnagyához, a pápánál való külön kihallgatás érdekében. A majordomus azonban közölte velünk, hogy olyan nagy számban jelentkeztek már a szent atya elé járulók, hogy ránk legjobb esetben csak december 1-én kerülhetne sor. A múlt vasárnap megtudtuk, hogy a pápa visszaesett betegségébe s így bizonytalanná vált, hogy a kitűzött napon megjelenhessünk nála. Különben is a pápai kihallgatásra nem volt szükség, mert ügyünket elintéztük volt már az illetékes személyiségekkel. Mindenesetre meg fogunk szabadulni az igazgató horvát papoktól és el fogunk választani a zenggi egyházmegyétől. Az önálló fiumei püspökség létesítéséről azonban le kell mondanunk, mert a város nem tudná elviselni az ezzel járó anyagi megterhelést. Fiumét minden bizonyossággal egy magyar egyházkerülethez fogják csatolni, de olyan módon, hogy közvetlenül a szentszék igazgatásától függ.

— Mi történt a Várban? Ilyen címmel egy intermezzóról, mely állítólag tegnap József főherceg lakosztálya előtt történt volna, gazdag képzőtehetséggel kiszínezett híreket közölnek ma este egyes boulevard-lapok. Mint a Magyar Távirati Iroda illetékes forrásból értesül, ezek a híresztelések nem felelnek meg a valóságnak.

— Rablók egy közúti kocsiában. Vakmerő banditák az újpesti rablókra emlékeztető módon rabolták ki New-Yorkban egy közúti kocsi utasait. A rablók hajnal három-négy óra között állították meg a kocsit, melyben egy mulatságról hazatérő társaság volt. Lövésre kész pisztolyal az összes bennülőket megfélemlítve, nagy gyorsan elszedték a kalauztól a pénzesztáskát, az utasoktól a tárczákat, a hölgyektől az ékszereket s miután 2000 shilling készpénzt és 5000 shilling értékű ékszert zsebre vették, nyomtalanul eltűntek. A rendőrséget időközben figyelmeztették a veszélyes kocsi által, de már bottal üthette a vakmerő rablók nyomát.

Az Egyetértés Karácsonya

A karácsonyi ünnepek közeledtével bejelentjük olvasóinknak, hogy ebben az esztendőben karácsonyi ajándéku olyan meglepetésben lesz részük, amelyet nem készíthet olvasóink egyetlen fővárosi lap sem. Az „Egyetértés” olvasói karácsonyi ajándéku az

Egyetértés Vasárnapjának

gyönyörűen kiállított, dus tartalmu ünnepi számát kapják.

Nem tudunk kellemesebb ajándékot, mint egy díszesen kiállított, sok képpel tarkított munkát, amely tartalmára érdekesebb és tanulságosabb lesz mindenféle más mellékletnél.

Az Egyetértés Vasárnapjának

minden száma változatos és minden alkalommal felöleli a bel- és külföld aktuáltságait. Olvasóink és a nagyközönség körében hihetetlen gyorsan népszerű lett és ma már nehezen várt vasárnapi vendége minden háznak és ötletes, eleven kiegészítője lapunknak.

Az Egyetértés Vasárnapjának

karácsonyi száma egyenesen szenzációs lesz. Külföldi összeköttetéseink révén megszerezük és megszerezük addig, ami fényképreprodukciókban megszerezhető és gondoskodtunk arról, hogy budapesti fényképszeink is kellő anyaggal álljanak rendelkezésünkre. A bel- és külföldi aktuáltságokon kívül adunk pompás utleírásokat, gyönyörű képekkel, adunk mulattatót, tanulságosat, vegyest.

Az Egyetértés Vasárnapjának

karácsonyi száma olyan lesz, hogy olvasóink beköthetik és könyvtárukba helyezhetik mint mindenkor értékes munkát. Ugy tartalma, mint ragyogó kiállítás a elsőrendű munkává fogja avatni, amelyben minden művelt embernek öröme fog telni.

A mellékletnek, miután karácsony nem esik vasárnapra

Az Egyetértés Karácsonya

czimet adtuk.

Főhívjuk erre már most az olvasóközönség figyelmét és reméljük, hogy ezzel az ajándékkal őszinte örömet szerzünk minden hívóinknek.

— Zeppelin az északi sark felé. Zeppelinnek sikerei után, környezetében érdekes tervekről kezdtek suttogni. Hallatszott, hogy a gróf léghajójával az északi sark felfedezésére akar indulni. E merész tervről egy berlini lapban Siving tanár, a meteorológiai intézet igazgatója többek közt a következőket mondja:

Gróf Zeppelinnek Friedrichshafenből egyenesen a Spitzbergáig kellene repülnie, mert vasuton vagy hajón nem lehetne a léggömböt szállítani. A Spitzbergákon nem szabadna sokáig tartózkodnia. Mint-hogy pedig a léghajó a szabadban nem maradhatna, a Zeppelin I. részére a Spitzbergákon hatalmas csarnokot kellene építeni. Az expedíció a Spitzbergáktól indulna ki, az északi sarkon nem is kellene leszállni, mert a terepet, a jéghegyeket a légáramlatokat a magasból is pompásan meg lehetne állapítani és így a tudományos világ sok kérdőjelre kapna végre választ...

Elvben tehát nem is látszik olyan nehéznek ez az expedíció, de azért gróf Zeppelin aligha fog reá vállalkozni. Ő megtette a magáét; a többit — a tudósokra bizza. De az is bizonyos, hogy mihielyt a léghajó kormányozható lesz, akad vállalkozó, akit az örök rejtély harcába kerget az olthatlan tudásvágy.

— A „Magyar Állam” beszüntetése. Szent-Királyi Zoltán orsz. képviselő, a Magyar Állam volt főszerkesztője a következők közlésére kért fel bennünket:

Szemecz Emil ur, a Magyar Állam volt szerkesztője azt állítja felőlem, hogy a Magyar Állam nem volt az én tulajdonom. Legyen szabad Szemecz ur ezen kijelentésére a következő két közjegyzőileg hitelesített okirattal válaszolnom:

Másolat. Nagyságos Szent-Királyi I. Zoltán orsz. képviselő urnak, Helyben. Hivatkozással tegnapi levelinkre és az arra adott válaszra, amennyiben a Magyar Állam napilap átvételének minden feltételét elfogadni méltóztatott, a Magyar Állam napilapnak tulajdon- és kiadó jogát önnek átadjuk és felhatalmazzuk, hogy e minőségben bárhol szerepelhessen. Kelt Budapest, 1908. április 13. A Magyar Állam lapkiadó részvénytársaság, Reinitz s. k., Szemecz s. k.

Másolat. Budapest székesfőváros polgármestere, 99337/1908. I. t. A Magyar Állam lapkiadó részvénytársaságnak és Szent-Királyi I. Zoltán urnak bejelentését, mely szerint a Magyar Állam lapkiadó részvénytársaság a Magyar Állam című politikai lap kiadó tulajdonosi jogát a f. év április hó 17-ik napján Szent-Királyi I. Zoltán orsz. képviselőre ruházta át, ki a jelzett lapot Magyar Állam kiadó vállalat név alatt fogja kiadni, sajtóhatósági szempontból tudomásul vettem. Budapest, 1908. április hó 23-án. Polgármester helyett dr. Vaszilievics s. k. alpolgármester.

Ami pedig Szemecz urnak dr. Ernst Sándor urra vonatkozó kijelentését illeti, erre dr. Ernst Sándor a következő nyilatkozattal felel:

Nagyságos Szent-Királyi Zoltán orsz. képviselő urnak. A „Magyarország” tegnap este megjelent számában Szemecz Emil szerkesztő kijelentésében személyemre vonatkozás történt. Erre vonatkozólag a következőkben válaszolok: Először én nem avatkoztam, nem is avatkozhattam a Nagyságod mint a „Magyar Állam” tulajdonosának és főszerkesztőjének az „Alkotmány”-nyal kötött jogi viszonyába, sem a „Magyar Állam” szerkesztősége t. tagjainak Nagyságodat illető igényeibe. Másodsor pedig kijelentem, hogy a Szemecz ur által nekem tulajdonított a „Magyar Állam” volt t. szerkesztőségére vonatkozó nyilatkozat nem adta híven vissza szavaimat. Budapest, 1908. december 4. Kiváló tisztelettel Ernst Sándor, országgyűlési képviselő.

Ezzel szemben Szemecz Emil a következő nyilatkozatot küldte be hozzánk:

Szent-Királyi Zoltán ur csak a közjegyzőileg hitelesített átvevő levelet közli, de elhallgatja, hogy az átvétel feltételeit gróf Zichy Vladimir és Nagy Emil urakkal együttesen állapítottuk meg. Mindig azt hittem, hogy Szent-Királyi ur a függetlenségi párt képviselője volt a lapnál, holott — mint a tapasztalatok mutatják — a néppártnak volt strohmannja. Mint-hogy az ügyet a függetlenségi párt elé viszem, lesz alkalmam annak bebizonyítására, vajjon a párt erkölcsi és anyagi támogatását az ő személyének és a néppártnak adta-e s vajjon jogosan várhatta-e tőle a párt elveinek szolgálatát.

Ernst Sándor ur nyilatkozatát hiteles alakban a tanuk fogják konstatálni; azt sohasem mondtam, hogy ő, vagy a néppárt ígért kielégítést. Tőlük el sem fogadnám, Szent-Királyi urtól azonban követelem. Végül csak annyit, hogy Szent-Királyi ur nem a néppártól szökött a lap eladásával kapcsolatban, hanem azt mondta, hogy Esterházy hercegnek ajánlotta fel a Magyar Államot egy pártönkivüli katolikus lap alapításához. Az eladást sehogy meg nem gátohattam, de elvártam, hogy elvételét el ne követesenek s megvártam volna, hogy a közönségtől, melyet husz évig szolgáltam, elbucszhassam. A ravasz eljárás mutatja, hogy nem nekem kell szegyenkez-nem. Egyébiránt az ügy a párt és a bíróság előtt tisztázódni fog; én felkérem ítéletre a pártot és alávetem magamat határozatának.

— **A prai katasztrófális hegyomlás.** Pra falnak katasztrófájáról, melynek oka hegyomlás volt, röviden már megemlékeztünk. Bellunából most erre vonatkozólag újabb távirati tudósítások érkeznek. Ezek szerint este nyolcz óráig Praban tizenegy halottat és husz sebesültet hoztak ki a romok alól. A földcsuszamlás éjjel történt. Attól félnek, hogy még legalább husz áldozat fekszik a romok alatt. A hatóságok, katonaság, tűzoltóság és a Vörös Kereszt-Egylet tagjai fáradoznak a mentési munkálatokon. Újabb földcsuszamlásoktól tartanak.

— **A Budapesti Tanító-Egyesület IV. kerületi töre** ma látogatott közgyűlést tartott, amelyen Juhász Béla fővárosi tanító tartott előadást az erkölcsileg veszélyeztetett vagy züllésnek induló növendékeknek az osztályból való elkülönítéséről. A züllött gyermekek teljes elkülönítését óhajtja és pedig az angol családokra oszlo internatusi rendszer szerint, ahol tizennyolcz éves korukig részeseülnek nevelő oktatásban. Ily intézmény létesítése érdekében egy a tanügyi kormány, mint a székesfőváros segítségét sürgeti. A közgyűlés az előadó indítványát egyhangú lelkesedéssel fogadta. Utána Balla László az osztályozás mai rendszerének megváltoztatásáról tartott előadást és a négy osztályzat megállapítása mellett kardoskodott. Ezután betöltötték a kör másodjegyzői állását Pártényi Istvánnal.

— **Jézus korabeli kézirat.** A „Ruszkija Wiedomosztí”-nak, a moszkvai egyetem lapjának értesülése szerint Damaszkuszban a vala egy régi kéziratot fedezett fel, amely Krisztus korából való és 3116 oldalon Krisztus életére vonatkozólag sok új adattal szolgál.

— **Rejtélyes gyilkosság.** Manheimban tegnap este egy husz esztendősnék látszó, uriasan öltözött fiatal leányt megtámadott egy hasonló koru fiatal ember. A merénylő két törzurással átvágta a leány nyakán az ütőeret. Az áldozat összeesett és néhány perc multával elvérzett. A gyilkos, még mielőtt a helyszínre siető emberek odaérkeztek volna, eltűnt. A rendőrség még eddig nem tudott a nyomára akadni és a leány kilétét nem sikerült megállapítani.

— **Keresztény Egyesület Komáromban.** Ma megalakult Komáromban a Dunántúli Ifjúsági Keresztény Egyesületek kerületi szövetsége, melynek czélja az ifjúság nevelésének és önművelődésének krisztusi szellemben való előmozdítása, valláskülönbség nélkül. A szövetség Antal Gábor ref. püspök védnöksége alatt áll s tiszteletbeli elnökei: Gyurácz Ferencz, Baltik Frigyes ev. püspökök, gróf Tisza István, Laszkáry Gyula és Juhász Lajos kerületi főrendnökök, Czike Lajos kir. tanácsos, esperes, Ghyocz Dénés alispán, Domány János kir. tanácsos, polgármester, Sárkány Ferencz, a kat. egyház világi elnöke.

— **A völgegyen hoszuja.** Több mint három éve, hogy Walder Ferencz mágoosi legény eljegyezte Becher Katalint, Becher Lajos gazdag tímármester leányát. Waldert azonban besorozták katonának és októberben mult három éve be is vonult Budapestre a 4. tüzérezredhez. A jegyepár abban állapotott meg, hogy a leány várni fog, míg völgegye hazajön a katonaságtól és akkor megesküsznek. Időközben azonban Becherék házához került Huszár Vince nagyszalontai születésű, huszonhat éves tímáregény. Az igyekvő, becsületes magyar fiu rövidesen bizalmasa lett mesterének. Jelenlétében a menyasszony is megfelekedett völgegyének tett ígérteiről és csakhamar olyan viszony fejlődött ki a fiatalok között, hogy Becher Kati visszaküldte Walder Ferencznek a jegygyűrűt és a bevándorolt magyar legény felesége lett. Másfél esztendőig zavartalan boldogságban élt együtt a fiatal pár. Néhány héttel ezelőtt azonban hazakerül a katonaságtól Walder. Volt menyasszonyának hiűtlensége nagyon bántotta őt és állandóan kereste az alkalmat, hogy vele négy szemközt beszélhessen. Tegnap délután megleste, mikor Huszár távozott otthonról. Ezt az alkalmat fölhasználta és nyomban az egyedül maradt asszonynál temett. Valószínűleg szemrehányást tehetett a menyecskének, amiből szóváltás keletkezett. Ennek hevében Walder fölkapott egy asztalon fekvő hosszú pengéjű kést és azt markolatig volt jegyesének mellébe döfte. Huszárné átszurt szívvvel, holtan esett össze. A gyilkos legény megszökött.

— **Nagy sikkasztás egy herceg udvartartásában.** Frigyes Henrik német herceg udvartartásában jelentékeny sikkasztásokat fedeztek fel. Hír szerint a hiányzó összeg 30.000 márkára rug. A sikkasztásokat a hercegnek egy volt hivatalnok, Puteik követte el, akit ma letartóztattak. Puteik már régebben otthagya állását és külföldre menekült, mert félt, hogy rájönnek sikkasztásaira. A napokban visszatért Berlinbe, azt híven, hogy már biztonságban van s ma a herceg udvarmestere feljelentést tett ellene a rendőrségnél.

— **Orgazda rendőrség.** A minap már irtunk a moszkvai rendőrségi visszaélésekről. A megindított vizsgálatot már befejezték és mint hírlík, e vizsgálat eredménye rendkívül terhelő a titkos rendőrségre nézve. A titkos rendőrség már évek óta összeköttetésben állt a moszkvai betörővilággal és elősegítette annak bűnös üzemeit, sőt perczentekek kapott a zsákmányból. Hír szerint Reinbold vezérőrnagyot, volt moszkvai városi kapitányt is vád alá fogják helyezni. A czár utasítására a vizsgálat folytatását Pentellegew főhadsegéd vette át.

— **Társadalomtudományi előadások.** A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete helyiségében sorozatos társadalomtudományi előadásokat tartanak. Összesen tizenöt előadás lesz. Előadók: dr. Harkányi Ede, dr. Szende Pál, Bolgár Elek, Rónai Zoltán, dr. Jászi Oszkár, Kunfi Zsigmond, Szalai Pál. Az első előadás 6-án, vasárnap délelőtt tizenegy órakor lesz.

— **Lázongó betegek.** A szegedi közkórház betegek, akik az élelmezéssel nem voltak megelégedve, fellázadtak s mintegy huszan ebéd után tányérral, késsel és orvosságos üvegekkel felfegyverkezve, a folyosókra vonultak és harmincz ablakot betörték. Telefonon rendőröket hívtak, akiknek segítségével a rendet helyreállították. Boross József főorvos szigorú vizsgálatot rendelt el.

— **Felolvasó estély.** Dr. Hegedüs István, az angyalföldi tébolyda volt főorvosa ma este a Magán-tisztviselők Otthonának helyiségében zártkörű felolvasást tartott „Psychopathia sexualis” czimen. Két óras felolvasásában a kérdés minden nemére kitért s népszerű hangon fejtegette azokat.

— **Barátnők tragédiája.** Megrendítő dráma játszódott le tegnap Genzben. Frappan Ilse ismeretes nevű írónő megölette magát a barátnőjével, Mandelbaum Emma festőnővel, aki aztán az önnön életének is véget vetett. Frappan Ilse, aki gyógyithatatlanságában szenvedett, a Quartier Lancy-n együtt élt Mandelbaum Emmával. A két lelkirokonosságban levő hölgy nagyon jól meg tudta érteni egymást. Az írónő az utóbbi időben a testi szenvedések annyira gyötörték, hogy öngyilkosságot határozott el. A szándékát nem titkolta el barátnője előtt, kai igyekezett őt lebeszélni és megvizsgáltatni. Később aztán kijelentette neki, hogy ha a tervét megvalósítja, akkor ő is hasonlóan fog cselekedni. Így állapódhattak meg abban, hogy együtt mennek a halálba. Tegnap a festőnő meglátogatta Frappan öccsét, akinek elbeszélte, hogy veszedelem fenyegeti a hűgát. Mikor eltávozott, a férfi is nemsokára utána ment a nővérenek a lakására, ahová a legerősebb zörgetések ellenére sem tudott bejutni, miért is kénytelen volt az előszoba ajtaját betörni. Beljebb kerülve, rettenetes látvány tárult eléje. Az ágyon élettelenül feküdt az írónő, nyaka és arca tele volt vérral. Mellette a szőnyegen a barátnője holtteste terült el. Az asztalon levél hevert, amelynek tartalma megmagyarázta az iszonyu tragédiát, amely ugy történt, hogy amidőn a festőnő hazaért, az írónő azt kívánta tőle, hogy lölje agyon, majd a kegyetlen kívánság teljesítése után a gyilkos magát pusztította el. A szenzációs esemény rengeteg feltűnést keltett az egész városban. Frappan Ilse kedvelt írónő volt. A realiztikus irányzathoz tartozott és a női jogokért küzdött alkotásaiban, amelyek közül a „Munka” című regénye a legnépszerűbb. A festőnőnek előküldött egyik, Paetel zürichi kiadóhoz intézett levele, amelyben azt írja, hogy a barátnőjének az élete össze van kötve az övével, hogy nélküle nem tudná sorsát elviselni.

— **Büntetés elől a halálba.** Szikora János tőpelsőcei földműves kincstári ruhákat lopott és a tanuk ellen, kik ellene vallottak, boszut esküdt és egy asszonyt fegyverével súlyosan megsebesített. Szikora tettének következményeire gondolva, megijedt és félelmében saját házat felgyújtotta, azután elmenekült.

Tegnap találták meg holttestét egy fára felakasztva az erdőben, hol öngyilkosságot követett el.

— **A bizonyítványgyártók ügye.** A bizonyítványhamisítások dolga a városházán is kinos feltűnést keltett. Gróf Festetich Géza, az iskolaügyi osztály vezetője s a polgármester több ízben érdeklődte a rendőrségnél a vizsgálat eredményéről. Még ma is azt a hivatalos választ kapták, hogy a vizsgálat folyik, de a konkrét adatokat még nem gyűjtötték össze. A hosszantartó vizsgálatot egyébként a jövő hét első napjaiban már valószínűleg befejezik a rendőrségen. Ma is volt kihallgatás.

A vizsgálatot vezető rendőrkapitány megidézte ma Hochrein Lajost, a nagydíófa-utcai, Vaszkó Györgyöt, a kilenczedik kerületi, Hortobágyi Antalt, az első kerületi sas-téri polgári iskola igazgatóját és Lád Károly székesfővárosi szakfelügyelőt, aki a Wesselényi-utcai polgári iskola igazgatója. Mindannyioktól fölvilágosítást kértek, mert az előkészítők ezekben az iskolákban is vizsgáztattak. Kérdést intéztek hozzájuk a tandíjak dolgában is s bemutatták a naplókat. Ma délelőtt hallgatták ki dr. Langer államvasuti titkárt, valamint már másodízben dr. Mosdóssy Imre kir. tanfelügyelőt, akik-től szintén informáltatta magát a rendőrség; a tanfelügyelőtől különösen arra nézve, hogy akkor, amikor alárendelt tisztviselői referáltak, nem találtak semmi gyanusat eljárásukban. A vizsgálat ez idő szerint a Rottenbiller-utcai, sziget-utcai, práter-utcai, sas-téri, Wesselényi-utcai és Knezech-utcai polgári iskolákra terjed ki. A nagydíófa-utcai polgári iskolában vizsgáztak csaknem valamenyien azok az emberek, akik az államvasutaknál kaptak alkalmazást. De itt formailag minden van. A legsúlyosabb a Rottenbiller-utcai iskola dolga. Ott a tandíj kezelése legalább is szabálytalan. Mindezt már Földes Géza igazgató felelős, akit még nem hallgatott ki a rendőrség, de a tanuvalomások nagyon kompromittálók reája nézve. Az előkészítők izgatottan íesik, hogy mi lesz vége az eljárásnak. Közülök most belekerült a bajba Kovács István, a rákosligeti magánelőkészítő tulajdonosa is. Azzal gyanúsítják, hogy tudatlan tanítványait csak olyképpen bírt bizonyítványhoz juttatni, hogy vesztegetett a tanfelügyelőségnél. Korányi György segédtanfelügyelő ellen szintén gyűjti az adatokat a nyomozás.

— **Gyujtogató cigányok.** Lakatos István nádasladányi cigányvajdát meglátogatták Szentiványi János, Lakatos Czili és Erzsébet székesfehérvári cigányok. Lakatos nagy mulatozást csapott vendégei tiszteletére, sőt ebbe bevonta a nádasladányi cigányokat is. Este felé aztán már nagyon rakoncátlanokdtek a meghívott cigányok s az elfogyasztott bor hatása is mutatkozott rajtuk, mert verekedni kezdtek. A házigazda megsokalta már a dolgot s végül is kihajigálta a berugott cigányokat a putriból. A kidobott cigányok aztán boszut forraltak a vajda ellen. Visszasompolyogtak Lakatos házához s aztán felgyujtották a házat. Szerencsére az éjjeli őr elég jókor vette észre a tüzet s a benlevők még idejében tudtak menekülni. A gyujtogatókat elfogták.

— **Öngyilkosság betegség miatt.** Kecskeméten Kristófi Károly magánzó félegyházi előkelő polgár ma agyonlötte magát. Tettének okát gyógyithatatlanságában keresik.

— **Gyilkos betörő.** Komáromban Tóth József ügyvédjelölt ma este öt órakor hazatért a Fő-utczán levő lakására s ott egy betörőt talált, aki Tóth segélykiáltásaira az utczára rohant, kezében revolverrel és az őt feltartóztatni akarókat lelövélssel fenyegette. A menekülő betörővel szemközt jövő Holtzman tüzérségi számtiszt kadét kardot rántott, hogy feltartóztassa a betörőt, mire az hasbalötte. Holtzmannt haldokolva vitték a helyőrségi kórházba, hol megoperálták. A gyilkos elmenekült. A csendőrség nyomozza.

— **Házasság.** Vizeleti Kis Elemér Vas vármegye főszolgabírája november 28-án, a Jézus Szent Szive-templomban, oltárhoz vezette özv. Horváth Károlyné, szül. Koszkoj Mariska bájos leányát, Margitot, Koszkoj Jenő festőművészünk hűgát.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— A „Klári“ szegény gyermekeket felruházó asztaltársaság e hó 7-én este nyolcz óraker a Protestáns Egyesület helyiségében (VIII., Alföldi-utca 13. sz. alatt) gyermekfelruházó-ünnepélyt tart, melyen nyolczvan szegény gyermeket ruháznak fel. Az ünnepi beszédet dr. Incze Henrik tanár tartja. Öltöztetés után társasvacsora.

— Kézbesítetlen árak árverése. Az egy éven túl őrzött postai küldeményeket, amelyeket sem a címzetteknek kézbesíteni, sem a földadónak visszaadni nem lehetett, a budapesti királyi posta- és távirtdaigazgatóság 1908. évi december hó 15-én, kedden, nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek készpénzfizetés mellett eladta. A venni szándékozók jelentkezzenek a fentebb jelzett napon délelőtt nyolcz óraker a központi posta- és távirtdaépületben IV., Városház-utca 18. sz. alatti kapubejárat, földszint jobbra, 2-ik ajtó.

— A Damjanich-asztaltársaság december hó 6-án, este 7 óraker Damjanich János születésének száznegyedik évfordulója alkalmából saját helyiségében (Linteiner Ödön vendéglőjében, Ráday-utca 39. sz.) tombolával egybekötött ünnepélyt rendez a vértanu szolnoki szobra javára.

— A Budapesti Tanítóegyesület az 1868-ik évi népoktatási törvény 40-ik évfordulója alkalmából 1908. évi december hó 7-én déli féltenekkor Budapesten, az Újváros háza közgyűlési termében (IV., Váci-utca 62—64. szám) ünnepi közgyűlést tart.

— Halálozás. Rendkívül nagy részvét mellett temették el ma délután Kröszl Jánost, az ismertevű nagyiparost, a Kárpitos és Gombkötő Ipartestület díszelnökét. A halottat Syoss Agoston ferencvárosi helyettes-plébános szentelte be s azután kivitték a kerepesi temetőbe, ahol örök nyugalomra helyezték.

— Dinamit a villamos sínjén. Wirth János asztalossegéd ma reggel a Rákóczi-uton észrevette, hogy egy váltógázító fiu egy kis dobozt helyez a villamos sínek közé, azután elszalad. Az asztalossegéd aztán kíváncsiságból fölvette a dobozt s ijedten látta, hogy dinamit van benne. Nyomban bevitte a rendőrségre, ahonnan a dobozt a tűzértségi szertárba küldték megvizsgálás végett. A fiut keresik.

— Rendőri hírek. Életunt asszony: Ma reggel hat óraker Breyer Mórné magánzó a Podmaniczky-utca 79. számú ház előtt öngyilkossági szándékból az arra robogó 245. számú városi villamos kocsi elé ugrott. Súlyos sérüléssel a mentők a Rókus-kórházba vitték. Tettének okát nem tudják. — Betörés: Az éjszaka betörték a Váci-körut 20. szám alatt levő dohánytözsébe, ahonnan ezeröttszáz koronát érő okmánybélyeget, ezer koronát érő levélbélyeget és több száz szivart elloptak. — Betörők jártak dr. Tuszkai Ödön Rottenbiller-utca 27. száma alatti lakásában is, ahonnan kétezer koronát érő ékszer vittek el. — Eltűnt emberek: A rendőrség ma a következők eltűnését jelentették be: Winkler Henrik konyhafőnök (lakott Halom-utca 14/B), Horváth Antal földműves, Klapács Róza varrőleány (Szigetvári-utca 3). Továbbá Szuszits Margit cseléd, aki eltávozott gazdájának Vizegrádi-utca 10. számú lakásáról, elment egy kispesti rokónához, akinek arról panaszkodott, hogy gazdája lopással vádolja és ezért öngyilkos lesz. Az eltűnteket keresi a rendőrség.

— Lökövics debreczeni ékszerészről hozasson árjegyzéket.

x Igyék naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle Haematogént. Étvágya fokozódik, idegrendszere erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérjen azonban kifejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utánzatot.

x Fodor-féle vivóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vivásra.

x Erő-gép. Minden ipari és gazdasági üzemre nézve fontos az olcsó és megbízható hajtóerő. A modern technika tökéletes vívmánya e téren a Dieselmotor, amely az üzemgépekkel szemben támasztott követelményeknek a legteljesebben megfelel: tüzelőanyag fogyasztása óránként és tényleges löerőnként körülbelül egy fillér, kezelése a lehető legegyszerűbb, helyszükséglete fölülte csekély, minden pillanatban és minden előkészület nélkül üzemre kész, füst- és szagmentesen dolgozik, úgy, hogy akár a nagyvárosban, akár a vidéken, mindenütt alkalmazható. E motorokat hazánkban a Fegyver és Gépgyár Részvénytársaság Budapesten készíti mintaszéri gyárában, legtokéletesebb kivitelben és érdekfűzőknek szívesen nyújt bővebb tájékoztatást.

x Polgár Sándor orvosi műszer, kötszer és sérvkötőgyár, mely 15 év óta fennáll, a legjobb hírnévre örvendő cég, ahol minden e szakmába vágó cikket, nemcsak a legutányosabb áron, hanem legtokéletesebben elkészítve kaphatni. Prospektussal vagy felvilágosítással szívesen szolgál Polgár Sándor orvosi műszergyáros, Budapest, VII., Erzsébet-körut 50. szám.

Virágjubiläum.

Budapest, december 4.

Berlin' lapokban azt a szép és poétikus tervet olvasom, hogy száz éves évfordulója alkalmából annak, hogy a krizantémumot először hozták német földre, a tavasszal nagy virágkiállítást rendeznek Berlinben. Mintha a tél szürke, borongós kódébe tavaszi napsugár lopódnék be egy pillanatra, mikor elképzeljük azt a paradicsomot: mennyi szín, mennyi illat, mennyi pompa lesz ott együtt egy virágoskertben! A föld legszebb virágai Európa kertjeiből, India öléből, a tegeren-tul csodaszép völgyeiből fogják ünnepelni ragyogó köntösben a bársonyajú, leányos krizantémumot.

Dr. Udo Dammer berlini professzor érdekes statisztikában állítja össze azokat a dátumokat, melyekhez a krizantémum történetében adatok fűződnek és az első biztos nyomból kiindulva, követi a kinaik csodaszép virágát fejlődésében és eltéréseiben.

A krizantémumot egy 11-ik századbéli kínai krónika említi először eddig nem ismert virágként, melynek közepén aransyárga korong van, melyből fehér szirmok ágaznak szét. A gyönyörű virág korán átkerült Európába, nevezetesen Hollandiába, ahova a XVII. század elején nagyobb bevándorlás történt Kinából.

1689-ben Jakob Breyne danzigi kereskedő hollandiai utjáról írva, elragadtatással említi az „aransyos béli krizantémumot, melyből a sápadt szirmok úgy ágaznak szét, mint a napból a sugarak.”

1690-ben Rheede tot Draakenstein amsterdami auctor: „Hortus indicus malabaricus” című művében egy Amsterdamba került gyönyörű violaszínű délindiai példányt ír le.

1712-ben Engelbert Kaempfer említi a krizantémumot „Amornitatum exoticarum fasciculi” című természettudományi művében, de ő nem látott a valóságban krizantémumot.

1789-ben Blancard marseillei kereskedő három különböző színű példányt hozott magával Hollandiából: egy fehér, egy viola- és egy bíborvörös színű, melyekért természettudósok és festők az akkori fogalmakhoz mérten óriási összegeket ígértek.

1798-ban nagy szállítmány krizantémum érkezett Kinából Angliába, melyek közt rózsaszínű, méz-sárga, aransyárga és rőtbarna színűek voltak.

Németországba 1806-ban került valószínűleg először egy barna példány; nagyobb szállítmány, melyek közt bíbor-, fehér- és viola-színűek voltak, csak 1808-ban érkezett Kinából és azóta tenyésztek. Száz éve tehát, hogy a leányos, gyengéd kínai virágot, melyhez a kínai és japán irodalom legszebb meséi és mondái fűződnek, Németországban tenyészteni kezdték. Ezt a dátumot akarják a berliniek egy nagyszabású virágkiállítással megünnepelni. — A város, melyben világtörténelmi események játszódtak le és melynek nevével kiejtve véres háborúk, ágyudörög és csatazaj elevenednek meg előttünk, a tavasz pompájában ragyogó köntöst fog magára öltetni néhány hónapra és a virágok városa lesz. Szép és poétikus eszme, méltó a kivételre.

A kínai irodalomnak egész legendaköre fűződik a krizantémumhoz. A kínai Rómeók és kínai Juliák szerelmes virága a krizantémum, rózsaszínű „Butterfly-kisasszonyok” csillagos nyári éjszakákon a krizantémumok érzékes illatában sóhajtoznak szerelmes lovagjuk után. A kínai népszokások közé tartozik, hogy a kérő krizantémumot tesz a leány ablakába, ha élete páriánit kívánja őt. Hány kis kínai leány várja epedve, hogy mikor nyílik ki ablakában a sápadt szirmu krizantémumot!

A krizantémumkultusz Japánban is divik, sőt újabban Amerikában is nagyon kultiválják. Pierpont Morgan krizantémumkerti messze földön híres, tán 30 különféle krizantémumfajt tenyész.

Ausztriában, nevezetesen Bécsben báró Rothschildnek van szép krizantémumkertje.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A rágalom.

(Színmű három felvonásban. Irta: Echeagaray. Fordította: Huszár Vilmos. Bemutató a Nemzeti Színházban.)

Nincs kétség benne, hogy Spanyolországban minden színház nagy megtiszteltetésnek tartja, ha Echeagaray, a volt miniszter és illusztris drámaíró valamely új darabjával beállít. Kötelességének is tartja bizonyára minden spanyol színház bíráló nélkül elfogadni és előadni Echeagaray darabját. Hogy azonban a budapesti Nemzeti Színháznak is kötelessége volna ez, azt egyáltalában nem ösmerem el, ha a mi Nemzeti Színházunk százszor elősmeri is.

A „Rágalom”, melyet ma mutattak be, a tuczat-szindarabok közül való, melynek semmiféle irodalmi értéke, sem külső, sem belső szinpadképes kvalifikációja nincs. Valóban, megfejtethetlen rejtély, hogy Nemzeti Színházunk, melynek annyi bírálója, dramaturgia és színiügyi tanácsadója van, mi okból, a darabnak mily tulajdonságai folytán határozta el magát a darab színrehozatalára? Talán csak nem az volt a döntő ok, hogy a darab abszolút érték-telen? Vagy oly nagy érdeke a színháznak mindenben a legselejtesebbet, a legérdektelenebbet kiválasztani, hogy szántsándékkal kiválasztják a rosszat, az élvezhetetlent, a szürkét, a szinpadképtelent? . . .

Ha pedig nem szántsándékkal választották ki ezt a darabot, mint a közepesek közül is a rosszat, akkor a színház vezetőségének ítéletében van a hiba. Akkor nem tudják megkülönböztetni a kitűnőt a rossztól. És ez még szomorubb világot vet a színház mostani állapotára.

Eddig semmi mást nem tett a színház, csak fölelevenített. Több-kevesebb sikerrel régi elkopott, sutba dobott, lejátszott, agyoncsépett darabokat vett elő és szinpadra vitte, nagy bámulatra mindazoknak, akik első sorban várják ettől a színháztól, hogy művészi és irodalomfejlesztési hivatásának meg fog felelni. Az egyetlen új darab, melyet ebben az évben előadtak, csúfosan megbukott. Most pedig Echeagaray „Rágalom” című darabja követte az első bemutató sorsát.

Joggal kérdezhetjük: mi a terve a vezetőségnek ezzel a színházzal? Ha már annyira fázik az irodalomfejlesztéstől, ha minden hagyományt felrug, vagy megvet, ha lemond a többi színházakkal való versenyről, vajjon mi célja van akkor az intézetnek, melyet azelőtt oly büszkén neveztek az ország első műintézetének?

Ugy látszik, nem zárkozhatik el attól, hogy újdonságokat mutasson be, ha a magyar darabokról legalább egyelőre hallani sem akar. De amikor ily ritkán mutat be új darabot, mégis szinte vérlázító, hogy oly fércműveket importál, mint amilyen a „Rágalom”.

Ime, a darab alap gondolata. Egy előkelő leány szerelmes egy ifjuba. Az ifju is szereti. El is akarja jegyezni. De az apa, aki távol van, levélben megírja, hogy ellenzi a házasságot, mert névtelen levelekben figyelmeztették, hogy leánya vőlegényének viszonya volt a feleségével, a leány anyjával.

Rágalom az egész. Egy bős asszony terjeszti a rágalmat, mert gyűlöli a családot. Gyűlöli azért, minthogy ugyanazt az ifjút az ő leánya is szereti. Az ő leánya nem lehet boldog; legyen tehát az egész család boldogtalan.

Ő írja a névtelen leveleket; jár-kél a családot tagjai közt, a menyasszony szüleinek házában, fekete ruhában, mint a sötét árnyék. Konkolyt hint, ármányt sző; titokban rágalmaz mindaddig, míg a fiatal leány féltékeny nem lesz saját édesanyjára. A féltékenység oly nagy, hogy a leány elveszti az esztét. Megtébozódik

FŐVÁROS.

(A főváros költségvetése. A főváros törvényhatósági bizottsága ma délután tárgyalta a főváros jövő évi költségvetését. Amikor Fülepp Kálmán főpolgármester megnyitotta a közgyűlést, alig 10—12 városatyja volt a teremben.

Dr. Bódy Tivadar tanácsos röviden ismertette a budget főbb számadatait, mire megkezdődött az általános viták.

Dr. Baránszky Gyula kifogásolja, hogy a budget városfejlesztési szempontból kevés haladást mutat. Nem akar részletes programot előterjeszteni, csupán arra kéri a közgyűlést, szíveleg meg a felhangzott panaszokat, ne nézze kerületi szempontból, hanem tisztán a méltányosság szempontjából. A költségvetést mindezekre való tekintettel az általános tárgyalás alapjául sem fogadja el.

Dr. Waigand József általánosságban elfogadja a költségvetést. Felhívja a tanács figyelmét arra, hogy az iskolák tetemes része ma is bérházakban van elhelyezve; ezen segíteni kell. Sürgeti a város parlagon heverő telkeinek beépítését.

Dr. Reiner Ede: A községi intézmények nagy fejlődéséről szól az utolsó huszonöt esztendőben. Kifejti ezután, hogy fürdőinknek propagandát kell csinálni, miáltal felhívjuk rájuk a külföld figyelmét. Dr. Telkes Aladár hangsúlyozza, hogy a kiadások tekintetében eléggé takarékos szemlélet lát, a bevételeket azonban fokozni szeretné. De nem újabb megadóztatás útján.

Dr. Rácz Dezső: Halljuk az eszméket! Dr. Telkes Aladár indítványozza ezenkívül, hogy a tanács tegyen előterjesztést az idegenforgalom emelése érdekében szükséges tennivalókról.

A közgyűlés ezután a költségvetést általánosságban elfogadja és Telkes Aladár indítványát is magáévá tette.

A részletes vita során Benedek Dezső sürgette a Zugló csatornázását. A Zugló ma már egész nagy városrész, amelynek mintegy 30.000 főnyi lakosa van. Ezek résztvesznek a terhekben, részt kérnek a jogokból is.

A költségvetés többi tételénél felszólalás nem történt, így a közgyűlés már délután fél hat órákor abban a helyzetben volt, hogy a budgetet részleteiben is elfogadhatta.

A közgyűlésnek egyéb tárgya nem volt.

(A főváros tűzkárbiztosítása. A főváros pénzügyi bizottsága ma délelőtt dr. Vaszilievits János alpolgármester elnöklésével tartott ülésében foglalkozott a főváros tulajdonában levő épületek tűzkár elleni biztosításának kérdésével. A pénzügyi osztály a mérnöki hivatal véleménye alapján azt az előterjesztést tette a bizottságnak, hogy a főváros önbiztosítás útján biztosítsa az épületeit, annál is inkább, mert a legutóbbi kilenc esztendőben 90.000 koronát fizetett biztosítási díj fejében, míg a kár összesen 20.000 koronát tett ki. Dr. Feleki Béla az ügyosztály javaslatát nem fogadhatja el, mert a tűzeseteknél a véletlennek nagy szerepe van. Addig, amíg a fővárosnak erre a célra megfelelő alapja nincs, az önbiztosítást a legnagyobb mértékben kockázatosnak tartja. Dr. Platthy György és dr. Bódy Tivadar tanácsos felszólalása után a bizottság kimondotta, hogy elvben helyesli ugyan az önbiztosítás eszméjét, de időelőttinek tartja; felkéri az ügyosztályt tegye tanulmány tárgyává, mikép lehetne kockázati alapot teremteni.

(Uj szegényház. A főváros közjótékonyági ügyosztálya már hosszabb idő óta foglalkozik a szegényügy rendezésének kérdésével. Az ügyosztály javaslatára ma az Erzsébet-szegényházi kórosztály orvosi állásainak és ezek illetményeinek rendezéséről tett előterjesztést a pénzügyi osztály a pénzügyi bizottságnak. Az orvosok illetményei ezideig 9035 koronát tettek ki, a szervezés után ez az összeg 16.760 koronára emelkedne. Lenne egy intéző főorvos, egy első osztályú főorvos, két másodosztályú főorvos, egy alorvos és egy segédorvos. Az előterjesztés kapcsán dr. Heltai Ferencz szóváltette az Erzsébet-szegényházban uralkodó tarthatatlan állapotokat. A szegényházat annak idején ötszáz szegény befogadására építették és most éppen háromszor annyi szegény ember szorong az épületben. A fővárosnak okvetlenül gondoskodnia kell egy új szegényház felépítéséről és erre a célra legjobb volna azt az összeget felhasználni, amely két év múlva a budai sorsjegy-kölesönből felszabadul. Dr. Feleki Béla csatlakozik Heltai felszólalásához. Almády Géza tanácsos szólalt fel ezután és kijelentette, hogy az állapotok az Erzsébet-szegényházban nem oly borzalmasak, mint amilyeneknek Heltai vázolta. A dolog természetéből folyik, hogy az ápolatokat egy-

formán kielégíteni nem lehet, de ő igen gyakran kintjár a szegényházban és személyesen ellenőrzi, hogy az ellátás kifogástalan legyen. Ebből az alkalmából felhívja a figyelmet arra, hogy a középosztály elszegényedettjeiről, akik a szegényházba menni nem akarnak, semmi gondoskodás nem történik. Kéri a bizottság tagjait, hogy társadalmi uton is propagálják ezek ellátásának szükséges voltát. A bizottság ezután hozzájárult az orvosi állások illetményeinek rendezéséhez.

(A növendék-marhahus forgalombahozatala. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter elvi jelentőségű határozatot adott ki a növendék-marhahus forgalombahozatala tárgyában. A kereskedelemügyi miniszter kimondta, hogy a növendék-marhahus korcsmárosoktól és vendéglősöktől ételként kiszolgáltatható és ily célra részükre növendék-marha is vágható. A piaci árusításra nézve pedig megjegyzi, hogy a hus piaci árusítása általában szabad lévén, nincs semmi akadálya annak, hogy növendék-marhahus, a rendelkezésben kitűzött feltételek mellett, „növendék-marhahus” felírású külön sátor-mészárszékben a piacon is árusítható. Mindezekre nézve különben a piaci rendtartás s egyebekben a közegészségügyi törvény rendelkezései is irányadók.

A drágasági pótlék kiutalása. A tanács a tisztviselők és a fővárosi tanszemélyzet drágasági pótlékát január elejétől havonként akarta kiutalni, mert ezzel könnyebb lett volna a pénzkezelés. A tisztviselők egyenes óhajására azonban a tanács eleitette ezt a tervét és így ezentul is úgy, mint eddig, negyedévenként előre fogják kiutalni a drágasági pótléket.

Elegáns férfiruhákat

szállítók mérték után és mérsékelt szabott árban.

Uj férfiruha bérletemet a ruha visszaadása nélkül

és a ruhatár díjtalan karbantartása mellett az előkelő urközlőség figyelmébe ajánlom.

Deutsch F. Károly,
Budapest, VI., Andrássy-ut 1. em

Kivonat a hivatalos lapból.

— Deczember 4. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Köpe Jenő okleveles tanítót a miavablahói állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Uradnik Vendel okleveles tanítót a chizsnei állami elemi népiskolához rendes tanítóvá; a király személye körüli miniszter százszéki és tóti Eperjesy Árpád fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazót a vezetés alatt álló miniszteriumban fizetés nélküli miniszteri fogalmazóvá; az igazságügyminiszter dr. Horváth Jenő gyulafehérvári törvényszéki joggyakornokot a gyulafehérvári törvényszékhez jegyzővé; a budapesti ítélőtábla elnöke Cserevny István egri lakos, végzett joghallgatót a budapesti ítélőtábla területére díjas joggyakornokká; a pozsonyi ítélőtábla elnöke Pap Jenő Lajos lptószentmiklósi és dr. Kenedich Ede puhói járásbírói díjtalan joggyakornokot a pozsonyi ítélőtábla területére díjas joggyakornokká; a zilahi törvényszék dr. Szűcs János ügyvédet a zilahi törvényszék területére a román nyelvben tolmácsolás; a nagyszombati pénzügyigazgatóság Boga Ödön nagyszombati lakost a nagyszombati adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Lomoschitz Ferencz csepregi járásbírói irnokot a soproni törvényszékhez helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Stern József, valamint kiskoru Stern Miklós nagyváradai illetőségű lakosok Szemerére, Himmler Miklós balasgyarmati lakos Hajdura és Kraut Lipót kisugrózi lakos családi nevének Királyra kért átváltoztatását megegyedte.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A végrendelet-hamisítók bünpöre. A büntető-törvényszék vádpancsa Langer bíró elnöklésével ma délben foglalkozott azzal a felfolyamodással, amelyet gelléri Szabó János végrendeletének hamisítása miatt letartóztatott Battik-házaspár védője, dr. Polónyi Dezső nyújtott be védetteinek letartóztatása ellen. A vádpancsa az előzetes letartóztatást helybenhagyta. Dr. Kovács vizsgálóbíró különben ma délben kihallgatta Battikné Filep Gizella édesanyját, özvegy Filep Sándornét, aki egy számtanácsos özvegye. Ugy Battik, mint felesége ma is megmaradtak abbéli állításuk mellett, hogy a végrendelet valódi, mert azt gelléri Szabó János maga írta alá. Az egész feljelentést a rokonságtól származó boszu művének tekintik. A vádpancsa határozatának az a része, ahol az indokolásban a fogvatartás okául a büntetés előrelátható nagysága és a szökés veszélye van feltüntetve, haragra lobbantotta Filep Gizellát:

— Igazán nevetséges, hogy azt hiszik felőlünk, hogy szökni akarunk. Miért szökjünk meg, mikor a több milliós hagyaték ugysis a miénk lesz s különben is van annyi vagyonunk enélkül a hagyaték nélkül is, hogy egész életünkben uriasan megélhetünk belőle. Filep Gizellát ma meglátogatta édesanyja, özv. Filep Sándorné. A találkozás az anya és leánya közt nagyon megható volt. Sirva borultak egymás nyakába s percekig tartották egymást átölelve. A vizsgálóbíró a Krudy testvérek átszállításá iránt nyomban átiratot intézett a losonczy járásbíróhoz. Mihelyt megérkeznek a letartóztatott végrendeleti tanuk, a vizsgálóbíró azonnal kihirdeti előttük a vádpancsa hozott határozatát.

§ A kolozsvári váltóhamisítás. A budapesti büntető-törvényszék a múlt esztendőben tizennegy rendbeli magánokirathamisítás miatt két évi fegyházra ítélte Krausz Emilt, a kolozsvári Krausz Dávid és fia egyenruha-készítő üzég főnökét, mert Remenyik Lajosnak, a Remenyik J. és fia kolozsvári vasnagykereskedő cég tulajdonosának nevére mintegy nyolcvanezer korona értékű váltót hamisított. Krausz Emil felebbezését ma tárgyalta a királyi tábla. Horváth Béla elnöklésével. Oláh András előadó bíró a pör anyagának ismeretere folyamán előadta, hogy a vádlott, ki a királyi táblának egy korábbi határozata folytán szabadlábra került, azzal védekezik, hogy neki a hamis váltók felhasználására szüksége nem volt, mivel ugyanakkor 90.000 korona értékű valódi Remenyik-féle váltó birtokában volt. Ismertetett és felolvasott azonfelül nyolcz darab olyan meghatalmazást és levelet, amelyben Remenyik Lajos meghatalmazza és feljogosítja a vádlottat arra, hogy úgy az ő, mint a czege nevében minden okiratot és váltót aláírhat. Ismertette végül a vádlottnak azon védekezését, amely szerint a hamisított, bélyegzővel ellátott váltókat nem a vádlott, hanem egy Waldmann nevű párisi pénzügynök készítette, aki ellen Krausz büntető feljelentést is tett. A kir. tábla a tárgyalás folytatását holnap délelőttre naponta el.

§ Zsaroló lapkiadók. A nyilvánosság kizárásával megjelenő lapok között a legnagyobb sikerrel működött a „Korbács”, amely Garai Manó nevű állítólagos hírlapíró szerkesztésében jelent meg. Ez az ember körülvette magát a kétes elemek egész seregével. A szerkesztő és segítő hadai szétosztottak a városban s jaj volt annak, aki az előfizetési felhívásnak, amely az előfizető személye szerint hat és száz korona között ingadozott, nem engedelmesskedett. A zsaroló társaság éber figyelemmel kísérte az éjjeli kávéházakat, de különösen a találkozóhelyek ügyeit s amint megtudták, hogy valamelyik ellen eljárás indult meg, megjelentek a tulajdonosnál, akik leleplezéssel és tönkretétellel fenyegettek. Végre is néhány bátrabb ember feljelentette a társaságot. A megtartott vizsgálat után Garai Manót tizenhét rendbeli, Szilágyi Zsigmondot hétrendbeli, Hacker Artur korrekort hatrendbeli, ifju Bisze György állítólagos hírlapíró ötrendbeli és Fuchs Győző ügynököt egyrendbeli zsarolás vétségéért vád alá helyezték. Ma került az ügy főtárgyalásra. A vádlottak valamennyien tagadták bűnösségüket, sőt Garai Manó a rendőrséget egyenesen azzal vádolta meg, hogy a beidézett tanuknak azt az utasítást adta, hogy valljanak ellene, mert őt tönkre akarják tenni. Ítéletre ma még nem került a sor, mert több tanu meg nem jelenése miatt Szepeffy bíró a tárgyalást elnapolta.

KÖZGAZDASÁG.

Kedvező irányzat az értéktőzsdén. Az értéktőzsdén nem hisznek a háboruban, legalább erre vall az a kedvező hangulat, élénk forgalom s az utóbbi tőzsdénapok eseményeivel homlokegyenest ellenkező javulása az értékek árának. Azok a háborus híresztelések, amelyeket az üzleti spekuláció napokon keresztül meglehetősen sikerrel aknázott ki és aminek segítségével a tőzsde üzleti forgalmát uralta, tegnap és ma elvesztették a kétes értékű hitelességüket és a tőzsde felszabadult ama nyomás alól, amelynek az értékek csökkenése adta meg az árat. A bécsi tőzsdéről érkezett az a hír, hogy Franciaország és Oroszország el fogja ismerni Bosznia annektálásának jogosultságát, harátságosabb hangulatot eredményezett s az áruk kezdetben csak nehezen, később azonban teljes erővel emelkedtek a tegnapi záró-árfolyamok fölé. De nemcsak a bécsi, hanem a többi külföldi tőzsdéken is kedvezőbben ítélték meg a külpolitikai helyzetet és ez fokozta a vásárlók kedvét s élénkítette a tőzsde üzleti forgalmát. Nálunk nemcsak helyi vásárlások történtek, de bécsi számlára is vették az értékeket. És bár a zárás előtt csekély realizálások történtek, ami azonban már nem ronthatta a mai tőzsdei nap feletti kedvező jelenségeit; mert a realizálások következtében beállott csökkenés dacára az összes értékek ára tetemesen javult. A Magyar hitel 6.50 K, az Osztrák hitel 5.50 K, a Jelzálogbank 9.— K, a Leszámitoló bank 3.50 K, a Hazai bank 2.50 K, a Rimamurányi 9.50 K, az Államvasut 8.50 K, a Déli vasut 1.50 K, a Közuti vasut 2.— K, a Városi vasut 1.— koronával. A helyi piacon ma nem volt ugyan élénk a forgalom, de azért az előforduló kötések, mint a kötés nélkül változott jegyzések emelkedő tendenciát mutatnak. A járadékpiacra is jelentékeny javulás mutatkozik. A koronajáradék 90.75 K-val zárult s így az utolsó két napon közel félszázalékkal emelkedett.

Fizetékptelenségek. A bécsi hitelezői védőegylet a következő fizetékptelenségeket közli: Braunfeld L. és társai, kereskedő cég, Kassa; — Hajdu József, kereskedő cég, Debreczen; — Hajós Sándor és társai, rövidáru-kereskedő, Békéscsaba; — Szilágyi Miksa és társai, kereskedő cég, Budapest; — Felber Alajos és Endre, kereskedő cég, Vác; — Varga László, kereskedő cég, Enese; — Schwartzbart Lipót, be nem jegyzett kereskedő, Sátoraljaújhegy; — Csöke Ödön, kereskedő, Szatmár; — Hoffmann Róza fia, kereskedő cég, Pécs; — Streb József Némethy.

A központi kereskedelmi és iparbank új alapítása. Már többször írtunk arról a tevékenységről, amelyet a Központi Kereskedelmi és Iparbank új iparvállalatok alapítása körül kifejt. Most megint új vállalatot alapított: Kőbányai Kristályszóda és maronátrongyár részvénytársaság cég alatt 200.000 korona alaptőkével, mely 1000 darab 200 koronás bemutatásra szóló részvényre oszlik. A közgyűlés által megválasztott igazgatók: Fényes Dezső, dr. Szücs Ernő, dr. Weisz Lajos és Sattler Pál. Befizettek 60.000 koronát a Központi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaságnál.

A kukoricaszállítás és a gabonakereskedők. A Magyar Gabonakereskedők Szövetsége tegnap választmányi ülést tartott, amelyen bejelentették, hogy teljes sikerrel járt a szövetség akciója azon viszásságok orvoslása tekintetében, amelyek a friss kukoricza elszállítása körül felmerültek. Ez ügyben Sztéryni államtitkár intézkedett, hogy ezentúl az állomásokon a friss kukoriczát tisztít és soron kívül rakják kocsiba és továbbítsák. A választmány az elnök jelentését örömmel vette tudomásul.

Matlekovits Sándor ünneplése. Ipari életünk fejlődése elválaszthatatlanul összeforrott Matlekovits Sándor nevével. Egy emberöltőn keresztül nem volt a magyar iparfejlesztésnek olyan kérdése, amelyben döntő súlyjal ne esett volna a mér-

legbe az ő hatalmas szaktudásából folyó véleménye. Az 1884-iki ipartörvény megalkotásától a most napirenden levő revízióig minden munkából kivette az oroszlanrészt. Nem csoda, hogy ipari és közgazdasági életünk vezetői örömmel ragadják meg a most kínálkozó alkalmat, hogy közéleti szereplésének negyvenedik évfordulóját megünnepeljék. Anyaegyesülete, az Országos Iparegyesület áll az ünneplők élén. Az Iparegyesület most ugyanis a következő felhívást tette közzé:

„Most lett negyven éve annak, hogy nagyérdemű elnökünk, Matlekovits Sándor az Országos Iparegyesület tagjainak sorába lépett. Elhatároztuk, hogy ezt a nevezetes évfordulót megünnepeljük, illetve, hogy ez alkalomból az elnök iránt érzett őszinte tiszteletünket és mély hálánkat azzal röjuk le, hogy elkészítetjük Matlekovits Sándor domborművü bronzképét és közreadjuk köztevékenységének irodalmi méltatását. Ez utóbbi egyesületünk igazgatójának tollából, a Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság kiadásában már elkészült; a Beck O. Pülöp művészi koncepciója szerint készült és Matlekovits negyvenéves iparegyesületi tagságát megörökítő dombormű is átadásra készen áll.

Erre a célra vasárnap, december 6-án délelőtt 11 órakor egyesületünk helyiségében (VI., Gróf Zichy Jenő-utca 4.) ünnepélyes igazgatói ülést tartunk, melyre tiszteit tagtárs urat tisztelettel meghívjuk. Ez ünnepély napirendjét közvetlenül az ülés előtt fogjuk a megjelentek tudomására hozni. Ülés után déli 1 órakor áldomást rendezünk az ünnepelt tiszteletére, amelyre szintén meghívjuk.”

Új cégvezető a spódiungyárnál. Az Első pesti spódiung- és enyvgvár részvénytársaság Römer György tiszviselőjét cégvezetővé nevezte ki.

Kulturmérnöki hivatal Máramaroszigeten. Évek óta a sátoraljaújhegyi kulturmérnöki hivatal látja el azokat a folyton növekedő kulturmunkákat, melyek a nagy kiterjedésű Máramarosmegyében szükségessé válnak. És mivel ugyanez a hivatal teljesíti a hegyvidéki akció során felmerült és szintén tetemes munkálatokat, hozzátéve azt, hogy a felső Tiszán, a Visó és az Iza termékeny völgyeiben intenzívebb kulturmérnöki munkák indulnak meg. Darányi földművelésügyi miniszter Máramarosziget kulturmérnöki hivatalát állítat fel s erre a célra már a jövő évi költségvetésben fedezetet is kér a törvényhozástól.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank új vasútja. Borzsavölgyi Gazdasági Vasut R-T. czim alatt a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank új vasúttársaságot alapított, amely már meg is tartotta alakuló közgyűlését. A vasut alaptőkéje 4.085.000 korona, amely 20.425 darab 200 koronás bemutatásra szóló részvényből áll. Igazgatósága: Szabó Jenő, Vas Ferencz, Mezei Mór, Maishiern Péter, Sármezey Endre, Heim Sándor, Hoffer Béla, Jellinek Lajos, Benes József és Heinrich Ferencz.

Buzaérték-meghatározás. Az Országos Kémiai Intézet igazgatója, dr. Kossutány Tamás világraszóló találmányáról értesülünk. Oly készülékről van szó, amelylyel a nyers búzából vett mintából pár óra alatt a vevő meghatározhatja annak tényleges belértékét, azaz siker tartalmát és kiadóságát, épp úgy, mint a czukorrépánál pollárizáció után a czukortartalmát, avagy a burgonyából a keményítő-tartalmát. A hosszabb ideje tartó tudományos kísérletek már is effektív eredményekkel jártak és csupán a siker (gladin és glutenin vegyülete) nyúltsága és ragadósága képez még akadályt a találmány alkalmazhatósága iránt.

Temes vármegye pénzeinek elhelyezése. Temes vármegye állandó választmánya — jelentik lapunknak — tegnap ülést tartott, amelyen határoztak a vármegyei alapok és árvapénzek elhelyezése ügyében. Elhatározták, hogy ezeket a pénzeket a Temesvári Első Takarékpénztárban, a Délmagyarországi Kereskedelmi és Gazdasági Bankban, a Temesvári Agrár Takarékpénztárban, a Délmagyarországi Gazdasági Bankban, a Délmagyarországi Leszámitoló Bankban, a Hitelbank temesvári fiókjában, a Temesvári Kereskedelmi Részvénytársaságnál és a Polgári Takarékpénztárban — alaptőkéjük és tartalékalapjuk arányában — helyezik el.

Művészet a kereskedelemben és az iparban. A Belvárosi Polgári Kör tagjai értekezletre gyűltek össze, amelyen dr. Papp József egyetemi tanár a fővárosi törvény revíziójáról tartott előadást. Ezután Székely Ferencz, a Belvárosi Takarékpénztár vezérigazgatója indokolt előterjesztésében indítványozta, hogy kereskedőink és iparosaink körében a szép iránti érzék behatóan és szakszerűen fejlesszessék. Erre a célra a tél folyamán rendezendő kurzusokat indítványozott, ahol a Belvárosi Polgári Kör megbízásából a tagjai részére s a tagjainál levő segédzemélyzet részére szaktételek előadásokat fognak tartani az esztétikáról és művészettörténelemről. Indítványát egyhangulag elfogadták s szűkebbkörű bizottságot küldtek ki, hogy készítse elő a tanfolyamok ügyét, úgy, hogy az előadások lehetőleg karácsony után kezdetüket vehessék.

Az országos tenyészállatkiállítás. A IV. nemzetközi teigazdasági kongresszussal kapcsolatban a jövő év június havában rendezendő országos tenyészállatkiállítás rendező bizottsága Széll Kálmán elnökléte alatt a Köztelken ma este tartotta meg első ülését. Széll Kálmán elnök megnyitván az ülést, hivatkozik arra, hogy a takarmányhiány következtében a kiállítás nagy áldozatokat ró a tenyészőkre, de miután a Kelet felé való tenyészállatkiállításunk ez a kiállítás nagyban szolgálja, az áldozatoktól nem szabad visszariadni. Lőherer Andor indítványára a bizottság köszönetet szavaz Széll Kálmánnak. Ezután Jeszenszky Pál, a kiállítás főtitkára vázolta az eddigi munkálatokat rövid, de kimerítő vonásokban programját adván a kiállításnak. A kiállítás helye a budapesti Tattersall telepe, ideje 1909. évi június hó 6—10. Kapcsolatban lesz gazdasági gépkiallítás is. A földművelésügyi miniszter 17.000 koronát engedélyezett a díjazásokra. Már eddig is számos bejelentés érkezett, remény van arra, hogy különösen Romániából jönnek sokan a kiállításra, amelyet támogat a főváros is. Örgöf Pallavicini Ede felszólalása után Piller Kálmán a kiállítás tervezetének ki-
szélesítését kívánja, hozzászóltak a rendezés különböző részletkérdéseire Sierbán János, Pirkner János, Paiss Gyula, Günther Ferencz, Molnár József, majd Jeszenszky Pál felvilágosításai után Széll Kálmán elnök összegezte a vita eredményeit, mire a bizottság gróf Somssich Béla és még többek felszólalása után elfogadta a kiállítás költségvetését. Végül Széll Kálmán elnök kérve a bizottság tagjainak támogatását, az ülést bezárta.

Új vasut. A pétervárad-beocsini 17 kilométer hosszúságú új vasutat a napokban adták át a forgalomnak. A vasut 2.700.000 koronába került s a modern technikai vívmányok alkalmazásával épült. Különösen három vasbeton hidja érdemel említést, amelyek dr. Zielinszky Szilárd műegyetemi tanár tervei alapján készültek. Az új vasut nemcsak a beocsini nagyszabású iparvállalatot, de a vidék ipari termékeinek forgalmát is meg fogja könnyíteni.

Penkala-töltő-íron

EGY HATYON
ERDEKES
TALÁLÁNY.

Ez az az íron, a
melyik mindig
hegyes marad
anélkül, hogy hegyezni
vagy csavarni kellene

Színes íronok is földimulhatatlanul vékonyak és erősek. Elegáns, egyszerű és elpusztíthatatlan. Mindenütt kapható. Ára 1-20 korona.

Felölös szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságtudó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra

Telefon: Detail 26-27. 75-24, Engros 164.

27703

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.

Szlogenem: ANTRACIT BUDAPEST

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, december 4.

A készáru-piaczon ma lanyha volt az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok nagyon tartózkodók voltak, jóllehet, a tegnapi árnál olcsóbban is megkapták a búzát, mégis csak nagyon keveset vásároltak. Így aztán korlátozott maradt a forgalom, mindössze alig 10.000 mm. buza kelt el a tegnapiaknál 20 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 26.70 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 24.50 korona 76.5 tiszavidéki üszkös búzáért. A fenti 10.000 mm. eladásban befoglaltatik egy hajórakomány 3000 mm. 76 kilós szerb buza, amely 25.56 koronás áron kelt el. Egyéb gabonaneműek közül rozs 15 fillérrel olcsóbb, tengeri lanyha, zab és árpa forgalom nélkül, változatlan. Forgalmába csak 800 mm. rozs került 20.80—21.10 koronás áron. A határidőpiaczon a mai üzlet mindjárt megnyitáskor igen lanyhán és a tegnapi zárlatnál jóval alacsonyabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán azonban nyugodtabb hangulat mellett a kínálat erősen megcsappant, mire aztán kissé szilárdult az irányzat és az árfolyamok is javultak kevésbé. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza négy fillérrel, az áprilisi rozs tizenkét fillérrel, a májusi tengeri két fillérrel gyengült, ellenben az októberi buza két fillérrel, az októberi rozs hat fillérrel és az áprilisi négy fillérrel javult.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	25.35—25.75	79	25.80—26.45
"	76	25.35—25.75	80	26.00—26.45
"	77	25.55—26.00	81	26.10—26.50
"	78	25.65—26.10	82	—
Fejérmegyei uj	75	25.15—25.45	79	25.70—26.00
"	76	25.15—25.45	80	25.75—26.10
"	77	25.85—27.70	81	—
"	78	25.55—25.75	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.55—25.85
"	75	—	79	25.70—26.10
"	76	25.25—25.55	80	25.85—26.20
"	77	25.45—25.75	81	—
Bánsági uj	74	—	78	25.60—26.00
"	75	—	79	25.75—25.15
"	76	25.80—25.60	80	24.90—26.35
"	77	25.50—25.85	81	26.05—26.45
Bácskai uj	74	—	78	25.65—26.10
"	75	—	79	25.80—26.35
"	76	25.25—25.75	80	26.00—26.45
"	77	25.55—26.00	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	21.20—21.40
" középminőségű uj	—	—	—	22.90—21.10
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.45—16.65
" II.-rendű	—	—	—	16.05—16.35
Köles	—	—	—	13.75—14.00
Zab I.-rendű	—	—	—	17.45—17.75
" II.-rendű	—	—	—	17.05—17.40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14.05—14.25
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piaczon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 100 mm. 80.5 kg. 26.60 korona, 100 mm. 80 kg. 26.70 korona, 150 mm. 80 kg. 26.60 korona, 100 mm. 79.5 kg. 26.60 korona, 200 mm. 79.5 kg. 26.50 korona, 300 mm. 79.5 kg. 26.50 korona, 200 mm. 79.5 kg. 26.50 korona, 100 mm. 79 kg. 26.40 korona, 100 mm. 78.4 kg. 26.40 korona, 230 mm. 79 kg. 26.— korona, 50 mm. 78 kg. 16.10 korona, 150 mm. 77.5 kg. 26.30 korona, 100 mm. 77.5 kg. 26.30 korona, 100 mm. 76.5 kg. 26.50 korona, felső, üszkös.
Pestvidéki: 200 mm. 78 kg. 26.20 korona, 200 mm. 78 kg. 25.— korona, üszkös, 200 mm. 76 kg. 25.70 korona.
Felsőmagyarországi: 100 mm. 77.5 kg. 25.80 korona, 100 mm. 77 kg. 25.80 korona.
Szerbiai: 3000 mm. 76 kg. 25.60 korona.
Rozs: 300 mm. 21.10 korona, 150 mm. 21.10 korona, 200 mm. 21.— korona, 100 mm. 20.80 korona, kpf., par.
Az árak 100 kilogrammonként koronáértékben értendők.

Angol, francia és amerikai rendszerű KESZPENZÉRT félárban: Ruháskodhatik minden ember finoman és elegánsan az ország-elsőrangú szalonjában. **Zélinger Samu** uti-szállás

A határidőpiaczon kötött:

Délalott:
Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1909 áprilisra 12.85, 12.86, 12.83, 12.90.
Buza 1909 októberre 11.13, 11.19, 11.13, 11.21.
Rozs 1909 áprilisra 10.79, 11.78, 10.82, 10.75.
Rozs 1909 októberre 9.67, 9.68, 9.64.
Zab 1909 áprilisra 8.81, 8.85, 8.83.
Tengeri 1909 májusra 7.55, 7.58, 7.57.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza 12.90—12.91
1909. októberi buza 11.22—11.24
1909. áprilisi rozs 10.82—10.83
1909. októberi rozs 9.73—9.74
1909. áprilisi zab 8.82—8.83
1909. májusi tengeri 7.53—7.58

Budapesti gabonaforgalom.

1908. december 2-től december 3-ig.

Erkezett: Elszállított:

Buza	11245	—
Rozs	1309	—
Árpa	1589	201
Zab	4391	4080
Tengeri	756	—
Liszt	—	19794
Korpa	—	2699

Értéktözsde.

Az értéktözsde lapunk közgazdasági rovatában számolunk be.

Előtözsde.

Előtözsde szilárd.
Kötött: Osztrák hitelrészvény 613.—617.25, Magyar hitelrészvény 709.—713.—, Osztrák-magyar államvasut 658.50—663.50, Déli vasut 101.—, Rimamurányi vasút 506.—510.50, Magyar leszámitolóbank 461.—461.50, Jelzálogbank 399.—405.—, Közüti vaspálya 578.—579.—, Városi villamos vasut 254.—255.50, Kereskedelmi részv.-társ. 553.—

Déli tőzsde.

Déli tőzsde szilárd.
Kötött: Osztrák hitelrészvény 616.25—618.25, Magyar hitelrészvény 712.—714.50, Déli vasut 102.50, Osztrák-magyar államvasut 662.50—665.—, Rimamurányi vasút 511.—513.25, Magyar leszámitolóbank 462.50—464.—, Jelzálogbank 403.—407.50, Közüti vaspálya 578.75—579.50, Városi villamos vasut 254.75—257.—, Magyar koronajáradék 90.65—90.77%, Hazai bank 270.—272.—, Konvertált jelzálogrészvény 119.50, Drasche-féle téglagyár 412.50, Salgótarjáni közszénbánya r.-t. 568.—570.—

A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.— K, nyolcz napra 8.—10.— K, 1908. december hó végére 26.—28.— K.

Utótözsde.

Az utótözsde szilárd.
Kötött: Osztrák hitelrészvény 617.—618.50, Magyar hitelrészvény 714.—715.25, 4%-os magyar koronajáradék 90.80—91.—, Jelzálogbank 408.—409.—, Rimamurányi 516.—516.50, Államvasut 664.50—665.50.

BÉCSI GABONÁTÖZSDE.

Bécs, december 4. Gabonaneműekben az irányzat ma ismét gyengült, mert több olyan körülmény játszott közre, amelyek nyomásztólag hatottak. Így az időjárás kedvező volt és alaposan várható, hogy külföldi származású áru nagy mennyiségben fog behozatalra kerülni, különösen szerb buza, amelyből már most is sokat vásároltak budapesti malmok. A politikai helyzet kedvezőbb alakulása sem maradt hatás nélkül az árakra s ennek következtében buza 10, rozs 5 fillérrel hanyatlott. Az üzleti forgalom gabonaneműekben a konzum teljes téltelensége miatt majdnem nulla volt, egyébként is üzletelenség uralkodott, zab is vesztett 5 fillért, tengeri ellenben tartott volt és árpa változatlan áron maradt. Argentínából e héten 11,000 tonna búzát raktak hajóra, míg a múlt héten 15,000 tonnára rugott a kivitel.

Jegyzetett buza: újiszavidéki 13.55—13.35 korona, marosi és bánati 13.30—13.60 kor., mosoni 12.75—13.15, korona, tótfelvidéki 12.65—13.20

A rendszerem ebből áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 8-8 méteres legújabb divatu minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítik: finom öltönyt ———— 21 frért nagyon finom prima öltönyt — 26

korona, déli vasuti 12.85—13.30 korona, march-feldi 12.45—12.85 korona.

Rozs: tótfelvidéki 10.70—10.95 korona, csepeli 10.65—10.90 korona, pestmegyei 10.80—10.95 korona, déli vasuti 10.65—10.90 korona, különféle magyar 10.65—10.90 kor., osztrák 10.55—10.80 korona.

Árpa: morvaországi 9.20—10.50 kor., march-feldi 8.50—9.20 korona, bécsvidéki 9.—9.40 korona, tótfelvidéki 7.90—9.80 korona, csepeli 7.80—8.40 korona, közepdunai állomások 8.20—8.80 korona, déli vasuti 8.40—9.40 korona, északmagyarországi 7.60—9.10 korona, tiszavidéki 7.60—8.40 korona.

Magyar tengeri: régi 9.30—9.55, új 7.60—7.90 korona, cinquantin 10.25—10.40, új 9.15—9.65 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.80—9.35 kor., közepes —.— kor., elsőrendű —.— kor., válogatott 9.35—9.75 korona, csehországi 8.85—9.— korona.

BÉCSI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, december 4. A tőzsdén kedvezőbb politikai helyzetre való tekintettel, szilárd volt az irányzat s az árak emelkedtek. Az a hír volt elterjedve, hogy Franciaország és Oroszország el fogják ismerni az annexiót s erre a hírre, valamint a kedvező belpolitikai helyzetre az egyes értékek ára magasabban zárult.

11 órakor: zárulnak

Osztrák hitel. 617.—, Magyar hitel. 714.—, Länderbank 416.—, Államvasut 663.50 —.—, Elbavölgyi vasut —.—, Déli vasut 102.75 —.—, Alpeli bányatársulat 621.50, Rimamurányi 511.—, Májusi járadék —.—, Magyar koronajár. —.—, Orosz érték —.—, Török sorsjegy 170.—, Német márka 117.35.

1 órakor jegyzetek:

Osztrák hitel 613.50, Magyar hitel 710.50, Länderbank 410.—, Unio-bank 510.—, Államvasut 660.—, Anglo-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasut 102.—, Gözhajó —.—, Alpeli bányarészvény 611.50, Májusi járadék 94.—, Magyar koronajáradék 90.15, Török sorsjegy 167.—, Német márka 117.32, Elbavölgyi vasut —.—, Rimamurányi 499.50, Orosz járadék —.—, Keleti vasutak —.—, Skoda —.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—

Bécs, december 4. (Osztrák értékek zárulata) 42 százalékos papír-járadék 94.52, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.75, 1860-as sorsjegy 150.25, Osztrák hitelsorsjegy —.—, Angol osztrák bankrészvény 284.50, Bécsi Bankverein 498.30, Osztrák-magyar bank —.—, Déli vasut 102.75, Dunagőzhajózási társ. 905.—, Dohány rész. 345.—, Cs. k. arany (vert) 11.32 Német bankv. 117.31 Osztr. Lloyd 388.—, 4.2 száz. ezüst. jár 94.50—96.95, Osztr. koronajáradék 94.75, 1864-es sorsjegy —.—, Osztrák hitelintézeti részvény 618.50, Union-Bank 514.25, Osztrák Länderbank 416.20, Osztrák-magyar államvasut 664.25, Elbavölgyi vasut 439.—, Alpeli részvény 622.—, 20 frankos 19.12, Londoni váltóár 239.75, Lipótkohó 400.—, Töröksorsjegy 170.10. Igen szilárd.

Bécs, december 4. (Magyar értékek zárulata) 4 százalékos arany-járadék 109.60, Tiszal és szeg. kölcs. sorsjegy —.—, Magyar hitelbank részvény 715.50, Magyar leszámitoló és váltó részvény 462.—, Rimamurányi 515.50, Magyar cukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság —.—, Magyar koronajáradék 91.10, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —.—, Magyar nyer.-k. sorsjegy —.—, Kassa-Oderbergi vasut részvény 343.54, Magyar jelzálogbank 408.—, Magyar keresk. bank —.—

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE.

Berlin, december 4. (Tőzsdejelentés.) Kapcsolatban a bécsi tőzsdéről jelentett erőteljes javulásról, amely, mint állítják, egy orosz lapnak azon hírével, hogy Oroszország elismerte az annexiót, íggy össze, valamint kapcsolatban a tegnapi new-yorki tőzsde szilárd zárlatával, ma a spekuláció itt is visszavásárlásokat eszközölt, amelyeknek általános megszilárdulás járt a nyomában. Kedvező hatással voltak a nyersvaspiacról érkezett jobb jelentések is, valamint a lothringi-luxenburgi vas-szindikátus meghosszabbításáról szóló lapjelentések,

Régián ———— 21—26 frt
Felsővágyi ————
Tollakabai ————
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Kassuth Lajos-utca mellett.

virati jelentés
7 óraker.

átvezete:
att is leginkább
nek mennyisége
meghaladta a 10
k szél is kelet-
l déli felét ki-
főle emelkedett
várótt, meg Bu-
Rozsnyón —12

óra:
k és gyenge

Table with columns: Hőmérő (max, min), Szélsebesség (max, min), Felhőzet (max, min), Csapadék (max, min). Rows show data for various days.

SÉRVE?

hagyta el a saját
an megküldi
LATORNIUM
lézet
8., félmele/
es rendelés.

Table with columns: méte, decz. 3. decz. Rows list various items and their measurements.

TÉS

MATYÁS

optiká nyomról
óra alatt tol.
rendbe hozza
veg 40 más.
áveg 60 más.

Table: Buza (Wheat) prices. Columns: 100 kilogramm ára (K. 100, K. 100), 100 kilogramm ára (K. 100, K. 100). Rows: tiszavideki, fehérmogyói, pestvidéki, lánási, bacska.

Table: Egyéb gabonanevek (Other grain names) prices. Columns: 100 kilogramm ára (K. 100, K. 100). Rows: Rozs, Árpa, Zab, Repce.

Table: Burgonya (Potatoes) prices. Columns: Fehér, Rózsá, Sárga. Rows: Dunántúli, Felsőmagyarországi, Nyírségi, Erdélyi, Pest.

Table: Különböző termények (Various products) prices. Columns: Faj, Aru, Koronánként. Rows: diézősír, szalonna, szilva készaru, heremag.

Table: Államadósságközlövések (Financial statements) and bank shares. Columns: Pénz, Aru. Rows: Magyar aranyáradé, Kassa-csebev. 1899, Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalom, Különböző vállalatok.

Table: Ujlaki téglák és mások (Ujlaki bricks and others) prices. Columns: Pénz, Aru. Rows: Ujlaki téglák és mások, Budaörsi téglák, Kassa-csebev. 1899, Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalom, Különböző vállalatok.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —
Irtta: RICHARD DALLAS.

12
Egy pillanatig haboztam, Littell pedig nem-
mel felett.
Van Bult azonban észrevette hallgatásomat
és azt kérdezte, vajon a rendőrség többet tud-
e, mint a közönség?
— Igen — feleltem én — azt hiszem, talán
meg is találták már az igazi gyilkost.
Nagyon ügyesen csinálhatták a dolgukat,
ha tényleg meglelték az igazit; alig látható nyom
lehet az, amelyet követtek.
— Tényleg valóságos csoda lenne — felelt
Littell. — Nem is hiszem el.
— Én sem — feleltem én mintegy önma-
gamhoz intézve a szót.
Davis nem mondott véleményt. Egyikünk-
ről a másikra nézett, mialatt mi tovább beszél-
tünk. Azt hiszem, ha nem lett volna az áldozat
olyan testi-lelki jóbarátunk, az eset egyáltalán
nem érdekelt volna bennünket.
Egy kis szünet közben, ami most követke-
zett, azt áfnította, hogy egyikünk-igünk valamit,
látszunk billárdot, vagy tegyük más egyebet,
hogy kissé „felviduljunk”, amint mondotta.
— Azt hiszem, mindnyájan örülünk, hogy a
tárgytól elterelődik a figyelmünk, hisz az való-
ságos lidérczként sulyosodott reánk.
Elfogadtuk ajánlatát és egész este nem
érintettük többé a tárgyat. Bensőleg azonban
folyton foglalkoztam az esettel; tudtam, hogy
mindaddig nem lesz nyugtom, amíg a gyilkos
meg nem kerül és az igazságszolgáltatásnak át
nem adom.
— Azt hiszem, Littell és Van Bult sejtették,
mi megy végbe bennem; mert egész este kíván-
csian néztek reám; a bucsuzásnál pedig Littell
így szólt:

— Fel a fejet, Dick! A világ mindig más
emberek gondjain töri a fejét, meglátja, hogy
mindenkinek van elég baja a saját maga dol-
gaival.
Van Bult, mikor jó éjszakát kívánt, aján-
lotta, hogy fekdüdjek le és aludjak, de azt hiszem,
tudta jól, hogy a büntény nagyon foglalkoztat.
Meg voltam győződve róla, hogy nem cse-
lekszem nagyon helyesen, de bizony mégis csak
egy álmatlan éjszakát töltöttem el.
HATODIK FEJEZET.
Bármily nagy volt is a vágyam, hogy az
esettel tüzetesebben foglalkozzam, nem került
alkalom rá. Egy másik fontosabb esemény any-
nyira igénybe vett, hogy alig volt időm még
csak gondolni is a Withe esetére.
A reggeli vonattal el kellett utaznom s más-
nap alig volt időm, hogy szegény Withe teme-
tésén ott legyek, utána pedig a coroner által el-
halasztott tárgyalásra kellett sietnem.
Némileg sajnáltam, hogy el kellett men-
nem, mert időközben jobban beleéltém volna
magam az ügy részleteibe, de ismét más okból
örvendtem a változásnak, mert az elterelés által
sokkal frissebbnek érzem magam s erősen el-
voltam határozva, hogy a legkisebb fényugarat,
ami valami bizonyíték lehetne, lehetőleg felhasználok.
A tolongás a kis tárgyalási terebben na-
gyobb volt, mint előző nap. Ugy látszik, ma job-
ban felkeltették az érdeklődést.
A reggeli lapok némi elrejtett célzásokat
tettek az újabban talált fontos bizonyítékokról
és csak egy pillantást kellett vetni Dalton fel-
ügyelő arcára, hogy igazolja az újságok hir-
adását; olyan diadalmas, elbizakodott volt ez
az arc.
Valami homályos balsejtem az sugta ne-
kem, hogy ez semmi jót nem jelent Winters
számára. És körülnéztem alaposan, nincs-e a
rendőrség között valami fogoly, de nem látam
semmit.
Három barátom kissé távolabb állt a tö-
megetől és nyugodtan beszélgettek.

Közeliükben Benton ült, mellette két sűrűn
lefétyolozott nő s néhány kopottas öltözött
férfi, alkalmasint tanuk.
Amint az esküdtek leültek, a coroner fel-
kérte Dalton felügyelőt, folytassa a bizonyítási
eljárását.
Van Bultot hívták fel.
Minden sietség nélkül, nyugodt, erős lép-
tekkel lépett előre, letette az esküt és az esküd-
tek felé fordult. Teljesen nyugodt és higgadt
volt és vallomását megfontoltan, minden zavar
nélkül mondta.
Ez a vallomás ugyan nagyon keveset kül-
önböztet Littell és Davis vallomásától és semmi
újabb adatot nem tartalmazott.
Mikor befejezte Van Bult vallomását, a
felügyelő felé fordult és várta annak további
kérdéseit.
Dalton felszólította, mondaná el, milyenek
voltak a bankjegyek, amelyeket Withe asztalán
ott hagyott és megkérdezte, vajon emlékszik-e
rá, hogy kitől kapta.
Van Bult azt válaszolta, hogy ötvendollá-
ros bankjegy volt és teljesen új. Az amerikai
nemzeti bankban kapta, ahol ötszáz dollárt vál-
tott be ötvendolláros bankjegyekre.
Arra a kérdésre, vajon van-e még ezekből
a bankjegyekből, kivett a pénztárczáiból egyet
és átadta. A felügyelő egyik rendőrhez fordult
és valami utasítást adott neki, aki el is tá-
vozott.
Azután ismét a tanuhoz fordult és megkér-
dezte tőle, hogy hol volt abban az időben, mi-
kor az első tárgyalást megtartották.
A tanu azt felelte, hogy a gyilkosság napján
a reggeli vonattal Buffalóba utazott és csak
másnap este későn tért vissza, amikor már
nem lehetett kihallgatni.
Most azt kérdezte Dalton, vajon hirtelen
határozta-e el magát erre az utazásra és milyen
célból utazott el voltaképpen.
Van Bult azt felelte, hogy már rég tervezte
elutazását és személyes családi ügyekből kifo-
lyólag utazott el.

SZINHÁZAK

Szombaton, 1908. december 5-én

Várszínház
Zárva

Királysínház

Előszór:
Mary Ann.
Operette 3 felvonásban. Irtó Hajas Sándor, zenéjét szerzelte Kacsóh Pongrácz.

Személyek:
Lancolet Király
Péter, barátja Palásthy
Mary Ann Petrass
Mr. Leadbetter Marosi A.
Kitti Lóránt L.
Lady Stewben Orley F.
Alice Kosári E.
Lord Leafles Császér
Paros hadnagy Papir

Kezdeté fél 8 órakor

Apollo - Projektográf
TELEFON 68-39.

Az indiánlány regénye.

— Történet a háremből. —

— **AZ OBDOG.** —

(The Devil.) Alonár Ferencz

vigjátéka után Amerikában kö-

sztult felvétel.

Végzetes névjegyek.

Erőszakos harmonikás.

Megbocsájtás.

Zigány nóták

Rigó Jánosról. (Zenélő-kép.)

— Aruló ujjlenyomatok. —

Bűn és bűnhődés.

KEZDETE: 5 órakor,

vasár- és ünnepnap

3 órakor.

2 zenekari hangverseny
Pénteken, december 11-én és szombaton 12-én a szék,
vigadó nagytérképében rendezendő

Wiener Concertverein

L. Öwe Nándor és dr. Strauss Richárd karnagy vezetésével,
Jegyek egyes estélyekre á 12, 10, 8, 6, 4, 3 és 2 koronáért kaphatók a »HARMONIA« zeneműkereskedésben,
Váci-utca 20.

Szombaton, december hó 19-én este fél 8 órakor a
Royal-szálló teremében

KOENEN TILLY

dal estéje.

Jegyek á 10, 8, 6, 4 koronáért kaphatók a Harmonia
zenemű és zongora kereskedésben

gyönyörűen csillagozó karácsonyfadísz újdonság 30 fillér 12 db csillag-
szóró osoda-nyeremény 30 fillér. 12 db gyönyörű csillag vegyítő 60 fill.
12 db repülőgép. legelő, hólanda, hóemberke, egyes hangszerek,
trombita, harang, csengő vagy különféle gyümölcsök és állatok vegyítő
— 50, — 70, — és 2. — korona. 100 db gyöngy, színes — 50, — 70,
L — és 2. — korona, 12 db gyertyatartó rugóval 20 fill 25 db kará-
csonyfagyertyó, színes 20 fill. Angyalok és lepkek repülő szárnyakkal,
drbja 16, 30 és 50 fill. Karácsonyfaharangoók gyönyörű anygakkal
kal nickelből drbja 50 fill. és 1 kor. **DUKESZ MIKSA** karácsonyfadísz
nagybani raktára Bpest, Ó-utca 8. az udvarban.

Surányi
szalonczukorkák
legfinomabb minőségben
1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.,
utánvétel mellett bérmeve.
Finom friss teasütemény is kapható.
Surányi cukorkagyár
Nagy-Surány Nyitra megye.

KALOGÉN
BRÁZAY SÖSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ

Minden ló tulajdonos
csakis az általános használatban
lévő, minden tekintetben bevált
védjeggyel ellátott
H- eredeti-H-sarkot
használja.
Állandóan élést Csülkölés kizárva!
Sikes uton az egyedüli csülkölő!
Kovácsoknál és vaskereskedőknél
állandóan raktáron.
Figyelemre: Csakis az eredeti-H-sarkok
készülnek speciális acélból; óvakodjunk utána-
szóktól, melyek csak a legkevésbé értékes anyagból készül-
nek s csülkölés használatának. Bevezetésük-
nél ügyeljünk a festi védjegyre, mely minden
egyes eredeti-H-sarkon látható.

Butor
készpénzért és részletre
3 szoba teljes berendezés 360 forintért
mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba ál-
landóan készűn raktáron a legújabb kivitelű a leg-
finomabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér-
bélyegben.
Nagy Imre lakberendezési
vállalata.
Budapest, Váci-körút 9. (Szerocsen-utca sarok.)

FOLIES CAPRICE

gazdak: LEITNER és KELETI főrendező: ROTT SANDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órakor

4,10 órakor: Ma Ujdonság!

«CORPUS DELICTI»

Bohózat, irta: Arnold Leocote.

Fordította: Satyr. Rendező: Rott Sándor.

Végül: 11 órakor. Végül:

«Scheiden thut weh.»

Bohózat, irta: ROSSE. Rendező: Rott Sándor.

Továbbá: Lugosi Jenő, Bálint Béla és Pálfi Ma-
riska újoman szerzőtelttel fogok és Türk Berta,
Nanon és Trebitsch Sándor fellépje

Nappali pénztár d. e. 9—10 és d. u. 3—6-ig. Az első eme-
leti Casino de Parisban előrangú táncatrakciók

— Kezdeté fél 12 órakor. —

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Rövid decemberi vendégláték.

COCO

Az emberi Pávián mint perfekt gentleman a „Maxim“-ban
és teljesen új műsor.

Magálkerlen ROYAL CABARET. — Nyitva reggeli 5 óráig.

ROZSATEJ

külön teint-ápolószert 2.- K
fiatalos üdösséget kölcsönöz a bőrnek
ba'zsam-szappan hozzá - 60 K

külön
OSAN fogápoló-szer,
szájviz 1.78 K., fogpor - 55 K

TANNINGENE legjobb hajfestő-
szer 5.- K

betekig megmarad és nem engedí testet. Sötétszókero.
barnára és lefekere.

Anton J. Czerny, Wien, XVIII, Carl Ludwigstr. 6. I. Wallfischg. 5
Reklám: győgytárakban, parfümeriákban etc.

Jól lát?
Ha nem, akkor for-
duíjon bizalommal!
HATSCHKE optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szem-
üvegek és látóüvegek is legelőcséiben kaphatók
Ingyen árjegyzék bérmeve.

Perzsa-szőnyegek
A legnagyobb választékban! A legelőcsőbb szabott árak mellett!
Agobián és Adorján
Budapest, IV., Váci-utca 36. (Klotild-palota)
Közvetlen behozattal!
Állandó raktár antik XVI, XVII. és XVIII. századbéli szőnyegekkel!
Utazó ügynökünk nincs!
Flóközletünk nincs!

HETI MŰSOR.

December	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Uránia	Várszínház
6 Vasárnap d. u. este	Az enémult harangok A rágalom	Bohémélet Magy. táncgyv.	Visszat, Jeruzs.	Hollandi lány Mary Ann	A sashok A szerencse fia		

SZÍNHÁZAK

Szombaton, 1908. december 5-én

Nemzeti Színház

Vígyszínház

A rágalom.

Dráma 3 felvonásban. Írta Eche-garay, Fordította Huszár Vilmos

Az ördög.

Vígjáték 3 felv. Írta Molnár J.

III. Kir. Operaház

NORMA

Dalmi 3 felvonásban, szövegét írta Romanni, fordította Szerda-nelyi.

Sever Flavius, Lunardi Kericez, Orro Vessó, Norma, Adaléissa, Klotilde

A HOLNAP.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Ha Jos Sándor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

az Orsz. Színészegyesület iskolájának vizsgaelőadása

ÉLETBEVÁGÓ

Ha órája pontosan járó!

NIKKELÓRA 5 KORONA.

Table listing watch models and prices: Egyfedeli oxidált lapos gavalér-óra, Egyfedeli oxidált fekete női óra, Duplafedeli ezüst női óra, Duplafedeli ezüst férfira, 14 kar. arany egyfedeli női óra, 4 kar. arany duplafedeli női óra, Ponce járású ébresztőóra, Omega, Glasshütte, Schaffhausen, Pateck különlegesség.

RITTER TESTVÉREK órás-műhely

Budapest, Marokkói-utca 4., Andrassy-utal szemben. Telefon 16-11. Alapított 1889. Telefon 16-11. Vidéki megbízásokra különös gondot fordítunk. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A PARADICSOM KABARET

OLLÓI-UT 46. szám. — Telefonszám: 115-84.

Igazgató Widsohy Bessó József, Karmester Nádor Mihály

RABLOK A BANKBAN

Aktuális tréfa, elődaja az egész személyzet.

Női ruha divat kelme eladás

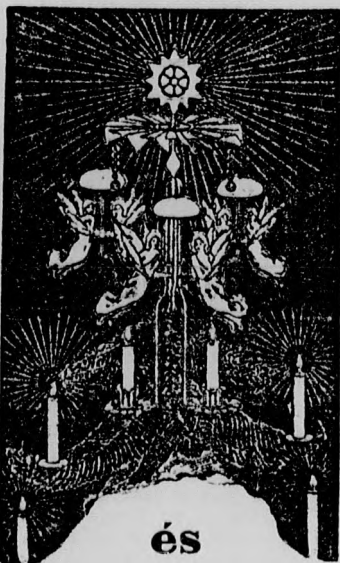
Orlasi készletünkben 120 sz. széles öszi angol kolmát méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségű 2-3-4 frt-ig árusítunk.

Rosenberg és Quitt

női divat, szőnyeg és vászon árak nagy áruháza Budapest, VI. Király-utca 32.

Gyönyörűen ragyogó

11. számú pótláda gyűjtemény 50-60 db. csillogó karácsonyfadísz üvegféle 1 frt 25 kr.

(1895. é. cz. e. törvényesen védve. Kiszárolag Plokl és Haasnál.)

Fényár közepűi ragyogva a karácsony közeléért hirdetik Tündéres fényével bevezetjük az egész karácsonyfát.

a minden konkurenciát felülmuló Glória angyal-harangocska tükörfényes nikkelezéssel. 75 kr. Összesen 1 láda kollektív 1 frt 80 kr. Glória-harang, gyönyörű virágdíszrel 1 frt.

PLÖKL és HAAS

sportüzletének karácsonyfadísz-idényosztálya Budapest, VI., Andrassy-ut 13. szám. 30 db karácsony-fagyertya 24 kr.

Eredeti Mikulások Kertész Tódor-nál

Uj karácsonyi képes árjegyzéket ingyen és bérmentve Budapest, Kristóf-tér. már most küldi meg nagyrahecsült vidéki revőlnek és megrendelőinek azon czélebből és kérelemmel, hogy karácsonyi megrendeléseiket idejékorán kegyeskedjenek eszközölni, nehogy az utolsó napokban felhalmozódó tömeges megrendelések következtében azok pontos elintézése halasztást szenvedjen.

FRANÇOIS 'TRANSYLVANIA' SEC

Kalap Király

a legelőcsébb és új módok megtervezésére a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányú 4, 5 és 6 soros kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak. Különös gondot fordítunk műhelyünkben Hársfa-u. 33. n. kalapok átalakítására. Bocsos pártfogásért csodaszép Osztermann és Stern kalapos mester Eskü-ut 6. (Kistild-palota.)

A 'GLOBUS' müintézet és kiadóvalalat részvénytársaság

Budapesten, VI., Aradi-utca 8. sz.

2 millió darab Képes-Levelezőlap készletét mélyen leszállított árak mellett eladja

Raktáron vannak karácsonyi, újévi, húsvéti, valamint genre kártyák a legválogatosabb művészi kivitelben. Ár: 1000 darabonként 7 korona, utánvét vagy az ár előzetes beküldése ellen. 1000 darabnál kisebb mennyiség nem szállíthatik.

GUMMI para, selyemgumi és hálólyugok tucatszámú 100, 2, 3, 4, 5, 10 koronás. Egy korona beküldése után franko és bérmentve küldök 3 db. legfinomabb minőségű emélt díszítő mellett NEUMAYER LIPÓT Budapest, gumijárni-különlegességék VI. Váci-körút 8. sz., Auertényház.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Nemzetközi Artista-szemle.

különlegesség 18 különlegesség

Az előadás kezdete 8 órákor. Jegyelővétől 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál PENZTÁRI TELEFON: 93-36. A töltőkorban reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK színgyűjteménye hangversenyez.

STEINHARDT MULATÓ

Telefon 54-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23.

Ma és mindennap: Kezdeté 1/8 órákor. Ujdonság! Zsiga nem akar! Ujdonság! Bohózat. Írta: Gllinger és Taussig. Fordította Steinhardt G. Ezt követi

A nőtlen férj Bohózat. Írta: Gllinger és Taussig. Fordította: Sz. Á. Steinhardt, Gyárfás, Solti és Págy teljesén új megadásokkal, valamint Vanderó's tornászok, Les Angelotti's turbillion táncosok és Boston and Philadelphiaentriusok felvétele. A remek felikertben zenés és táncos reggeli, elsőrendű attrakciók. Beépítési nimes. — Jegyek: 9-12-ig és 8-6-ig Rákóczi-ut 63. és Ozy Konti Józsefné dohánykölönlegességi áruházban Andrassy-ut 29. — Vasárnap délután fél 4 óráig kezdettel mérsékelt helyáru előadás Szere kerü: A Nőtlen Férj. Steinhardt fellépte maadásában

BUDAPESTI CABARET

BONBONIERE VI., Teréz-körút 28. Telefon 52-88.

Minden este 6 1/2 órára a teljesen új műsor: BÖRZE ANKET. Készítési szatira. Az első hó. (Szupadi tréa.) Hans Strick és Mika Mickum (München, 'Kut Scharfheier') új műsorral, a teljes 12 tagú művész-csoporttal, teljesen új számokkal. Jegyek: 6, 8, 4, 8 korat minden jegyelárúto helyen. Bővebbet a plakátok.

DELI

ÉTTEREM ÉS KÁVEHAZ a dunaparti korzon (Wurm-utca sarkán). Az újonnan átalakított étteremben naponta FIVE O'CLOCK.

Délután és este a KRAUSE művészkvartett hangversenyt rendez.

A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas.

A meleg és hűden ételeknek hazhoz szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, úgy mint eddig, a legpontosabban és izlésesen eszközöltetnek.

DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

Első magyar hanglemezzgyár

Gyár: **BUDAPEST**, Vezérképviselő: **VIII., Nap-utca 29. szám.** **IV., Eskü-ut 6. sz.** (Kisúld palota).

Elsőrendű gyártmány! Ujdonságok!

Hollandi leány főlvétel, gróf Kinszkyne Pálmai Ilka, Petrás Sári, Király Ernő, Papir Sándor legjobb száma.

Csók király, 100 év múlva, Tatárjárás

Peti Lajos zongoraművész eredeti magyaros, zongora-felvétel. **Csókuplet.**
500 új felvételt tartalmazó hanglemezzjegyzék ingyen! **Mindenütt kapható!**

Kitünő gépek, lemezek és tűk.

Nagyon sok vizet fizetek!

Megszűnik minden háziurnak ez a panasz, ha a vízfogyasztást házában vízmérő után fizeti és vízfogyasztását szakértői ellenőrléssel hetenként leolvastatja. Az ellenőrzés díja 15 koronától feljebb. A heti ellenőrzés nyomban fölfedi a hálózatot, vagy a felszerelési hibát és elejét veszi minden túlfogyasztásnak.

Budapesti Vízmérő Betéti Társaság, Kunz F.
Vízmérők szakgyára. Saját gyártelep.
Vízfogyasztás ellenőrzési osztálya: **BUDAPEST, I., BORS-UTCA 14**
TELEFON: II-06.

"AZ ANKER"

élet- és járadékbiztosító társaság.

Magyarországi igazgatósága:
BUDAPEST.

Az „Anker-palota” építkezésének befejeztéig
V., ERZSÉBET-TÉR 13. SZ.

Vagyon 174 millió korona. Biztosítási állomány 538 millió korona. Kifizetések 338 millió korona. A társaság eszközei: Mindennemű tőkebiztosításokat halálesetre, kényszerítési és agkori elhalálozásra, életbiztosításokat, továbbá gyermekbiztosításokat nevelési járadékkal és a nélkül, melyeknél a díjfizetés a szerződő korábbi elhalálozásával megszűnik, életjáradék-biztosításokat, meghatározott és olcsó díjak mellett. A társaság vagyonából Magyarországon 1907. év végén 27 millió korona van elhelyezve. Mindennemű felvilágosítást készségesen nyújtanak az „Anker” képviselői.

INGYEN.

+ GUMMI +

és különféle óvszer-árjegyzéknek két útkartás mellett ingyen és bérmentve küldjük.

NAKIRA

törvényesen védett írfé GUMMI-különlegesség tucatzárja 12.-kor., 8 tucatzárból 20%o engedmény.

Uterus - Spray

legjobb higiénikus női szer 14 kor.

GUMMI-HALHOLYAG

2, 4, 6, 8, 10, 12 kor. tucatzárja.

Mintagyűjtemény 13 darab

4 K. Pess velus 8-8 K-g. Irrigator 8 kor. és feljebb. Bidee vasállványon 8 kor.

Magyar Orvosi Múszertár

Bpest, VII., Rákóczi-ut 39. (a Rókus-kórházzal szemben). Fontos címre és a vöröskeresztre átváltható.

Koporsó asztalosok

részére mindennemű koporsók díszítésével összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság, Nagymező-utca E 46. szám. 27903A

43.601/1908. szám. III.

Hirdetmény.

t. Minthogy f. évi november hó 14-én kelt 42.881/908. számú hirdetményünkkel Budapest ny. p. u. és Budapest-Lipótváros állomásokra nézve életbe léptetett fekbérfelémelés dacára jelzett állomásokon a megérkező és szabadon tartó teherárúknak elfuvarozása még mindig nem tart lépést az ily árukkal rakott kocsik befutásával, úgy hogy ezen pályaudvarok szabad rakhelyein az árutöltés veszélye fenyeget, értesítjük az érdekelteket, hogy a vasuti üzletszabályzat 69. §. (7.) bekezdése és a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur önmegmáltósága f. évi július hó 28-án kelt 61.864/III. magas rendfélével kapott felhatalmazás alapján folyó évi november hó 25-től kezdve visszavonásig a Budapest ny. p. u.-ra és Budapest-Lipótvárosra megérkező azon teherárúkra, melyeket a vasut a díjszabás I. rész B. szakasz A-VI. fejezet a 1-3 pontjai szerint jogositva van nyitott kocsikban szállítani, a díjszabás szerű 4 napi fekbérmentes időt 2 napra leszállítjuk, melyben az értesítés napja már befoglalatik, vagyis az értesítés napja az első fekbérmentes napnak tekintendő. Ezen kettő napi fekbérmentes idő letelte után jelzett küldeményeknél folyó évi 42.881. sz. hirdetményünkkel felomelt fekbérleték fog felszámítottatni. Budapest, 1908. évi november hó 24-én

ELEKTRO-MOTOROK

minden országban, Al-landó nagy raktár

Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

A BUDAPESTI ÚJ LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYRENDELET

Jegyzetekkel és magyarázatokkal.
A f. öv. törvényhatósági bizottsága által elfogadott tervezet.

Kapható: **Ára 60 fillér.**

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.
Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

GUMMI és **HALHOLYAG**
óvszer-különlegességek, valódi francia és amerikai gyártmány, eredeti csomagolásban! Orvosiilag ajánlva Feltétlen biztos

Árak tucatzatonként:
korona 3, 4, 6, 8, 10, 12, 16.
Női óvszer „Pessarium oclusivum” Mensinga tanár szerint K 3-5
Bevezető készleté hozzá K 3.-
UJ! „Auto vasina! Spray” a jelenkor legmegbízhatóbb női különlegessége ... K 15.-
„Diana-öv” havibaj-kötő hölgyek részére ... K 11.-
Maskótk, gummi göröcsérharisnyak és irrigatorok. Szétküldés eredeti gyári árak és útkartás mellett.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
KELETI J. gummiárúk és beteg-ápolási cikkek gyára
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17

958. sorozat **Bon** 028. szám
Polgár Sándor
m. kir. szub. nyart orvosi mű-és kötetorom Budapest, VN., Erzsébet-köput 50 sz. köteles ezen utólvány beküldése mellett minden megrendelőnek 15%o azaz tizenöt százaléknyi árkedvezményt adni az eredeti **F. Bergerand fils** párisi különlegességek fővezereki gyártmányából kimerülő képes árjegyzék díjmentesen zárt leveleiben küldetik. Kivágatott az „Egyetértés”-ből. 25705

Elegáns façon!

2000 pár.
5.000 pár.

MAGYAR IPARI

"TURUL"

Legnagyobb választék!

1200
munkás és hivatalnok.

Czipőgyár Részvénytársaság TEMESVÁR.

Magyarországi fiók-telepek:

A monarchia legnagyobb czipőgyára

Czipőárúinkat

szabott, alacsony és versenyképes árak mellett adjuk el. A gyári védjegy és az ár a talpa van vésve,

Központi főraktár **Budapest**

csak IV., Kossuth Lajos-

utca

14-16.

Különlegesség:
„Goodyear Welt”
árúknban.
A jelenkor elismert
legjobb minősége.

Most jelent meg! ● Most jelent meg!

ALMANACH

XXII. évtolyam. 1909. Az 1909. evre.

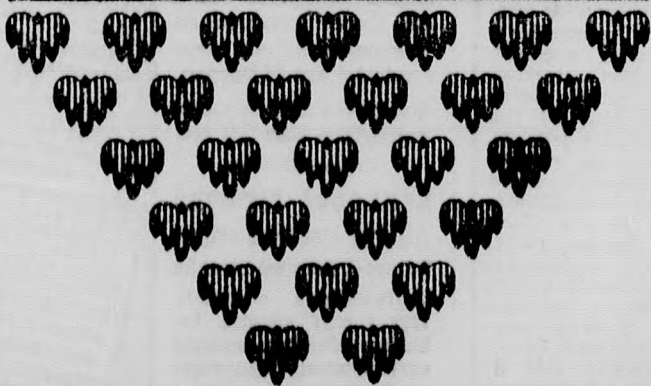
Szerkesztő:
Mikszáth Kálmán

TARTALMA:

Előszó: Mikszáth Kálmántól.	Pekár Gyula: A szerecsenek
Sztrix: Jód P. sta.	daszcskűvése.
Lovik Károly: La Cote.	Rákosi Viktor: Rész Péter különös
Hovasi József: Urandívirág.	története.
Ambrus Zoltán: Egy kis tévedés.	Lőrinczy György: A verébálti néma
Farkas Pál: A német mérnök.	Herzog Ferenc: Lozenko.
Szossa Dezső: A baronca.	Bárcsony István: Mese a boszor-
Gárdonyi Géza: Egy ember.	könyvről.
Krúdy Gyula: Hanszty.	Mikszáth Kálmán: Tövises ló-
Zöldi Márton: Az utaszi kereszt.	patában.
Vörtegy Gyula: Uppmann mellett.	Utószó: Bródy Sándortól.

Ára díszkötésben 2 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál
SINGER és WOLFGANG Budapest, VI., Andrássy-ut 10

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

AUFRECHT és GOLDSCHMIED betéti társaság

Budapest, VII., Rákóczi-út 30, ajánlja a

Pieper Nikolas Automata pisztolyt.

Csak elsőrangú gyártmányokat tartunk raktáron.

A Browning-pisztoly tökéletesítése 6-35 mm. Browning-patronok használatára készült. Legfőbb előnye, hogy szabadkézzel minden szárszám nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a kakasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben elfér.

Ára 80 Korona. Havirészlet 4 Kor.
12 havi egyenlő részletre 72 Korona.

Levágandó és hosszánk beküldendő.

Megrendelési ív.

Aufrecht és Goldschmied b. t. cégnél
Budapest, VII., Rákóczi-út 30. szám.

Ezennel megrendelem Pieper Automata-pisztolyt _____korona árban, fizetendő _____kor. havi részletekben _____től kezdve, Budapest, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi.

Olcsókabírt
tedet
kérlek
Lakhely: _____
Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

